هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان
39

ساڵی/ 2007 – بەرگی سی و نۆ

چاپی یەکەم/ ساڵی 2007

پێرست

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (25) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – یه‌ك شه‌ممه 2007/1/7 ل5

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (26) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – دوو شه‌ممه 2007/1/8 ل37

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (27) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – یه‌ك شه‌ممه 2007/1/14 ل63

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (28) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – دوو شه‌ممه 2007/1/15 ل117

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (1)ی نائاسایی خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – چوار شه‌ممه 2007/1/24ل125

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ده‌ستپێك خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – سێ شه‌ممه 2007/3/13 ل171

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (1) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – دوو شه‌ممه 2007/3/26 ل181

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (2) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – سێ شه‌ممه 2007/3/27 ل235

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (3) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – دوو شه‌ممه 2007/4/2 ل279

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (4) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – سێ شه‌ممه 2007/4/3 ل317

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (5) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – چوار شه‌ممه 2007/4/4 ل343

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (6) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – سێ شه‌ممه 2007/4/10 ل385

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (7) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – چوار شه‌ممه 2007/4/11 ل445

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (8) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – شه‌ممه 2007/4/14 ل549

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (9) خولی دووه‌می هه‌ڵبژاردن – دوو شه‌ممه 2007/4/16 ل577

یەکەم: وەزیر: سەرۆکی باڵای وەزارەتەو بەرپرسە لە کارەکانی و ئاراستە کردنی سیاسەتەکەی و لەوەوە ئەو بڕیار و فەرمانانەو ڕێنماییانە دەردەچن, کە پەیوەندییان بە ئەرکەکانی وەزارەت و پێکهاتەکانی و دەستەڵات و هەموو کاروبارە هونەری و دارایی و ڕێکوپێکی بەپێی حوکمەکانی یاساوە هەیە.

دووەم: بریکاری وەزارەت: یارمەتی وەزیر دەدات لە ئاراستە کردنی کاروباری وەزارەت و سەرپەرشتی کردنی کارەکانی لە چوارچێوەی ئەو دەستەڵاتانەی کە پێی دەدرێ و دەبێ خاوەنی بڕوانامەی بەرایی زانکۆ بێت.

سێیەم: ڕاوێژکاران: ژمارەیان لە (4) ڕاوێژکار پتر نابێ و دەبێ خاوەن بڕوانامەی بەرایی زانکۆ بن و شارەزایی و کارامەییان هەبێت.

ماددەی چوارەم: وەزارەت لەم پێکهاتەو بەڕێوەبەرایەتییانەی خوارەوە پێك دێت:

1-نووسینگەی وەزیر: فەرمانبەرێك سەرۆکایەتی دەکات, کە خاوەنی بڕوانامەی بەرایی زانکۆ بێت و چەند فەرمانبەرێك یاریدەی دەدەن.

2- نووسینگەی بریکاری وەزارەت: فەرمانبەرێك سەرۆکایەتی دەکات, کە خاوەنی بڕوانامەی بەرایی زانکۆ بێت و چەند فەرمانبەرێك یاریدەی دەدەن.

3- بەڕێوەبەرایەتیە گشتییەکانی کاروباری کارگێڕی و دارایی لەمانە پێك دێت:

أ-بەڕێوەبەرایەتی کارگێڕی و کاروباری تاکەکان.

ب- بەڕێوەبەرایەتی ژمێریاری و وردکاریی.

ج- بەڕێوەبەرایەتی پلان و بەدواداچوون.

د- بەڕێوەبەرایەتی پەیوەندییەکان.

هـ- بەڕێوەبەرایەتی کاروباری یاسایی.

4- بەڕێوەبەرایەتی گشتی ڕۆشنبیری و هونەری لە پارێزگاکانی هەرێم پێك دێن لە:

أ-بەڕێوەبەرایەتی دانان و وەرگێڕان و بڵاوکردنەوە.

ب- بەڕێوەبەرایەتی هونەری شێوەکاری.

ج- بەڕێوەبەرایەتی سینەماو شانۆ.

د- بەڕێوەبەرایەتی چاودێری زانستی.

هـ- فەرمانگەی ڕۆشنبیری منداڵان.

و- بەڕێوەبەرایەتی کەلەپووری میللی.

ز- بەڕێوەبەرایەتی لێکۆڵینەوەی ئاواز و مۆسیقا.

ح- بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری تورکمانی.

گ- بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری ئاشووری.

ی- بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری سریانی.

ك- بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری لە پارێزگاکانی هەرێمدا.

ل- بەڕێوەبەرایەتی خانەی جل و بەرگی كوردی.

5- بەڕێوەبەرایەتی ڕاگەیاندن پێك دێت لە:

أ-بەڕێوەبەرایەتی ڕادیۆ و تەلەفزیۆن.

ب- بەڕێوەبەرایەتی ئاژانسی دەنگوباسی كوردستان.

6- بەڕێوەبەرایەتی گشتی كتێبخانەكان.

7- دەزگای چاپ و ڕۆژنامەنووسی و بلاّو كردنەوە, بەپێی پێڕەوێكی تایبەت دادەمەزرێت.

ماددەی پێنجەم: وەزیر بۆی هەیە لیژنەی هەمیشەیی, یان كاتی لە پێناوی هێنانەدی هەر ئەركێكی كە لە ماددەی (2)ی ئەم یاسایەدا هاتووە دابنێت.

ماددەی شەشەم:

یەكەم: بەپێی پێڕەوێك هەیكەلی ڕێكخستنی پێكهاتەكانی وەزارەت و تایبەتمەندیەكانیان دەست نیشان دەكرێن.

دووەم: وەزیر بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی و بەش و هۆبەی نوێ لە كاتی پێویستدا دروست بكات.

ماددەی حەوتەم: وەزیر بۆی هەیە هەندێك لە دەستەلاّتەكانی بدات بە سەرۆك فەرمانگە سەرەكیەكان.

ماددەی هەشتەم: ئەو یاساو بڕیارو پێڕەو و ڕێنماییانەی تایبەتن بە ڕۆشنبیری و هونەرو وەرزش و لاوان كە لە حكومەتی ناوەندیی دەرچوون و ناكۆك نین لەگەلّ ئامانجەكانی گەلی كوردستان كاریان پێ دەكرێ, تاكو هی تازەیان لە جێ دەردەچێ, یان هەلّدەوەشێنرێنەوە, بە مەرجێك لەگەلّ حوكمەكانی ئەم یاسایە ناكۆك نەبن.

ماددەی نۆیەم: وەزیرە تایبەتمەندەكان پێویستە حوكمەكانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بكەن.

ماددەی دەیەم: ئەم یاسایە لە ڕۆژی بلاّوكردنەوەی لە ڕۆژنامەی (وەقائیعی كوردستان)دا كاری پێ دەكرێ.

هۆیەكانی دەرچواندنی ئەم یاسایە

لەبەر ئەوەی گەلی كورد و كەمە نەتەوایەتیەكان لە كوردستاندا چەوساندنەوەی ڕۆشنبیری و ئازاردانی بیر و كوشتنی گیانی داهێنانیان چەشتووەو هەولّێكی زۆر دراوە بۆ شێواندنی مێژوو و كەلەپووری ئەدەبی و ڕۆشنبیریی هاتۆتە پێش تاكو گەلی كوردستان عێراق چێژ لە دیموكراتیەت وەرگرێ و نوێنەرانی خۆی بۆ پەرلەمانێكی دیموكراتی هەلّبژێرێ و ئەنجومەنی وەزیرانی پێك بێنێ و ئەم بارە نوێیەی هەرێم پێویستی بە وەزارەتی ڕۆشنبیری هەیە تاكو گرنگی بە ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن و بلاّوكردنەوەو هونەر و وەرزش بدات و هەر شتێكی تر لە كاروباری گرنگی هەمەجۆر كە پەیوەندیی بەم لایەنانەوە هەبێت, ئەم یاسایە دەرچوێنرا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس, ئەم پرۆژەیە دەدرێتە لیژنەی یاسایی و لیژنەی پەیوەندییەكان و كاروباری ڕۆشنبیری و ئەندامان, خالّی چوارەم: خوێندنەوەی یەكەمی پرۆژەی یاسای وەزارەتی تەندروستی، كاك زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعيد خضر (زانا):

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

دەقی پرۆژەكە بە زمانی كوردی ئامادە نەكراوە, بۆیە بە زمانی عەرەبی دەیخوێنمەوە:

مشروع قانون وزارة الصحة

المادة الاولى: يقصد بالتعابير التالية المعاني المبينة ازاءها لاغراض هذا القانون:

1-اقليم: اقليم كوردستان – العراق.

2- مجلس الوزراء: مجلس الوزراء لاقليم كوردستان - العراق.

3- الوزارة: وزارة الصحة للاقليم.

4- الوزير: وزير الصحة للاقليم.

5- الوكيل: وكيل وزارة الصحة للاقليم.

6- المجلس: المجلس الاستشاري للوزارة.

7- الهيئة: الهيئة العليا للعيادات الطبية الشعبية والاستشارية.

المادة الثانية: تتولى الوزارة المهام التالية:

1-تهيئة المستلزمات التي تكفل للمواطنين حق التمتع باللياقة الصحية الكاملة, بدنياً وعقلياً ونفسياً.

2- تأسيس وادارة ومتابعة الوحدات الصحية الوقائية والعلاجية وتطويرها في الاقليم.

3- العناية بخدمات الرعاية الصحية الاولية بما في ذلك رعاية الامومة والطفولة والصحة المدرسية وصحة الاسرة والشيخوخة.

4- مكافحة الامراض الانتقالية والسيطرة عليها ومنع تسربها من خارج الاقليم الى داخله وبالعكس ومن مكان الى اخر فيه, والحد من انتشارها في الاراضي والمياه واجواء الاقليم.

5- حماية البيئة وتحسينها وتطويرها والحفاظ على مقوماتها والعمل على منع تلوثها بالتنسيق مع وزارة البيئة.

6- العناية بالصحة والسلامة في مشاريع العمل ورفع المستوى الصحي لهم وحمايتهم من الاخطار وامراض المهنة واصابات العمل ووضع الضوابط والمواصفات والشروط الخاصة بها وسلامة موقع العمل ومراقبة تطبيق تلك الضوابط والمواصفات والشروط.

7- العناية بالصحة النفسية للمواطن والمساهمة في توفير الخدمات اللازمة له.

8- غرس مفاهيم التربية الصحية ونشر الوعي الصحي والبيئي بما يكفل حماية الانسان والالة من خلال منع حوادث العمل والامراض المهنية.

9- توفير الادوية والمستلزمات والمعدات الطبية المختلفة اللازمة لتقديم الخدمات الطبية والوقائية والعلاجية والاشراف على العيادات الشعبية وتوفير الاجهزة الخاصة بالمعوقين.

10- المساهمة في اعداد الكوادر الصحية المساعدة ورفع المستوى للعاملين في قطاع الصحة وتطوير الدراسات الطبية والصحية وكذلك اعداد الكوادر المهنية وفق متطلبات خطط التنمية للاقليم بما يكفل رفع الكفاءة الانتاجية وتحسين نوعية العمل وتشجيع البحث العلمي في مجالات الصحة المختلفة.

11- تنظيم ورقابة ممارسة المهن الطبية والصحية والسلامة المهنية بالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة.

12- العمل على ضمان التأمين الصحي للمواطنين.

13- الاهتمام برعاية وتأهيل الاحداث والمعوقين والمتخلفين من الناحية الصحية.

المادة الثالثة: تقسيمات مركز الوزارة:

1-الوزير: هو الرئيس الاعلى والمسؤول الاول عن اعمالها وتوجيه سياساتها وتصدر عنه القرارات والاوامر والتعليمات في كل ماله علاقة بهمام الوزارة وتشكيلاتها وسائر شؤونها الادارية والمالية والتنظيمية والفنية ضمن احكام القوانين والانظمة ذات العلاقة وتنفيذها باشرافه ومراقبته, وله تخويل بعض من صلاحياته للمدراء العامين او من يراه مناسباً في الوزارة, ويكون مسؤولاً امام مجلس الوزراء باعتباره عضواً متضامناً فيه.

2- وكيل الوزارة: يساعد الوزير في الاشراف على اعمال الوزارة ويتولى المهام التي يوكلها اليه الوزير.

3- المستشارون للشؤون العلمية والبحث العلمي: ويبدون المشورة للوزير في كل ماله علاقة بشؤون الوزارة فيما يتعلق باختصاصاتهم, ويتم اختيارهم باقتراح من الوزير وبموافقة مجلس الوزراء.

4- تتكون مديريات وتشكيلات مركز الوزارة من:

أ-مكتب الوزير: يرأسه موظف بدرجة مدير ويعاونه عدد من الموظفين.

ب- مكتب الوكيل: يديره موظف ويساعده عدد من الموظفين.

ج- مديرية العلاقات والمنظمات: ترتبط بمكتب الوزير.

د- مديرية استيراد وتوزيع الادوية والمستلزمات الطبية: ترتبط بمكتب الوزير.

هـ- مديرية المتابعة والتفتيش: ترتبط بمكتب الوزير.

و- مديرية الاعلام: ترتبط بمكتب الوزير.

ي- معهد الطب العدلي.

المادة الرابعة: يؤلف في الوزارة مجلس يسمى (المجلس الاستشاري) للوزارة ويتكون من:

1-الوزير: رئيساً.

2- وكيل الوزارة: نائباً للرئيس.

3- المستشارون في الوزارة: اعضاء.

4- المدراء العامين في الوزارة والدوائر التابعة لها: اعضاء.

5- ممثل عن كل من الوزارات ذات العلاقة والمؤسسات الصحية العلمية على ان لايقل درجاتهم عن مدير عام: اعضاء.

6- اثنان من ذوي الخبرة والاختصاص من خارج او داخل الوزارة باقتراح من الوزير وبموافقة رئيس مجلس وزراء الاقليم: عضوين.

المادة الخامسة:

اولاً: ينعقد المجلس برئاسة الرئيس او نائبه عند غيابه وبحضور ثلثي الاعضاء ويتخذ قراراته باغلبية الاعضاء الحاضرين وعند تساوي الاصوات يرجح الجانب الذي فيه الرئيس.

ثانياً: يعقد المجلس اجتماعاً اعتيادياً كل ثلاثة اشهر وللرئيس دعوته بصورة استثنائية كلما دعت الحاجة الى ذلك.

المادة السادسة: يمارس المجلس الصلاحيات التالية:

1-اعداد وصيانة الاهداف العامة لخطط الوزارة على ضوء توجيهات مجلس وزراء الاقليم.

2- مناقشة مشاريع الميزانيات المالية والاستثمارية السنوية للوزارة والدوائر التابعة لها وابداء الرأي فيها وتقديم ما يراه مناسباً من توصيات.

3- مناقشة الخطط الاولية القصيرة والمتوسطة والبعيدة المدى التي تعدها دوائر الوزارة وابداء الرأي فيها وتقديم مايراه مناسباً بشأنها من توصيات.

4- رقابة تنفيذ الخطط دورياً وابداء ما يراه في هذا الشأن من ملاحظات وتوصيات.

5- مناقشة المقترحات والتوصيات المقدمة بصدد تعديل او توسيع الدوائر التابعة للوزارة او استحداث دوائر جديدة فيها.

6- مناقشة التقرير الدوري العام عن اعمال الوزارة التي تعده دائرة التخطيط والمتابعة وبيان ما يراه في هذا الشأن من ملاحظات وتوصيات.

7- دراسة كل ما يعرضه عليه الوزير وبيان الرأي فيه وتقديم مايراه من مقترحات وتوصيات.

المادة السابعة: تؤلف في الوزارة هيئة تسمى (الهيئة العليا للعيادات الطبية الشعبية والاستشارية) وتتكون من:

1- وكيل الوزارة: رئيساً.

2- مدير عام الشؤون الادارية والمالية: نائباً.

3- مدير عام الامور الصحية: عضو.

4- المدراء العامين للدوائر التابعة للوزارة: اعضاء.

5- موظف حسابي: عضو.

6- موظف قانوني: عضو.

7- موظف اداري: عضو.

المادة الثامنة: مديريات ديوان الوزارة والتشكيلات التابعة لها:

1-المديرية العامة للشؤون الادارية والمالية: يراسها ويديرها موظف بدرجة مدير عام يحمل الشهادة الجامعية الاولية وترتبط بها الاقسام التالية:

هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

41

سالی/ 2007 – بەرگی چل و یەك

چاپی یەکەم/ سالی 2007

پێرِیست

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (21) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/5/30 ل5

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (22) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/6/4 ل71

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (23) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/6/5 ل105

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (24) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/6/11 ل135

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (25) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/6/13 ل139

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (26) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/6/18 ل167

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (27) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/6/19 ل171

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (28) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/6/26 ل203

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (29) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/6/27 ل241

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (30) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/7/2 ل253

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (31) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/7/4 ل315

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (32) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/7/9 ل365

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (33) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/7/17 ل455

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (34) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/7/18 ل501

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (1)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/7/23 ل569

یاسای وەزارەتی تەندروستی هەرێمی کوردستانە), داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەم دەقی پڕۆژەکە بەزمانی کوردی بخوێنێتەوە, کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە بۆمان هاتووە, دواتر راپۆرتی لیژنەی یاسایی و لیژنەی تەندروستی بخوێنەوە سەبارەت بەمەوە, کاك بەڵێن نوقتەی نیزامت هەیە, فەموو.

بەڕێز حمد عبدالله محمود(بەڵێن):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەمە جارێك قیرائەی ئەوەلی بۆ کرایە, بۆ جارێکی تر بیخوێنینەوە, سوپاس.

بەڕێز سەۆکی ئەنجومەن:

ئەمە ئصولێ وایە لەهەموو پڕۆژەکان, هەردەم دەقی پڕۆژەکە دەخوێنینەوە, دواتر خاڵ بەخاڵ دەخوێندرێتەو, رەئیی لیژنەی قانونی و لیژنەکانی تری پەیوەندیدار دەخوێندرێتەوە, ئیکتیفا بەخوێندنەوەی یەکەم ناکەین, فەموو کاك کریم.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پڕۆژەی یاسای وەزارەتی تەندروستی

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە:

1- هەرێم: هەرێمی کوردستانی عێراق.

2- ئەنجومەنی وەزیران: ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستانی عێراق.

3- وەزارەت: وەزارەتی تەندروستی هەرێم.

4- وەزیر: وەزیری تەندروستی هەرێم.

5- بریکار: بریکاری وەزارەتی تەندروستی هەرێم.

6- ئەنجومەن: ئەنجومەنی راوێژکاری وەزارەت.

7- دەستە: دەستەی باڵای عیادەکانی پزیشکی میللی و راوێژکاری.

ماددەی دووەم: وەزارەت ئەم ئەرکانە دەگرێتە خۆی:

1- ئامادەکردنی ئەو پێداویستیانەی کە مافی تەندروستی باش و دروست بۆ هاوڵاتیان مسۆگەر دەکات لەلایەن بەدەن و ئەقڵ و دەروونییەوە.

2- دامەزراندن و بەڕێوەبردن و بەدواداچوونی یەکە تەندروستیەکانی خۆپاراستن و چارەسەرکردن و پەرەسەندنیان لە هەرێمدا.

3- بایەخدان بە خزمەتگوزارەییە چاودێرییە تەندروستیە بەراییەکان, لەوانەش چاودێری دایکایەتی و منداڵان و تەندروستی قوتابخانە و خێزان و پیریەتی.

4- بەربەرکانی کردنی نەخۆشیە درمەکان و کۆنترۆل کردنیان, رێگەگرتن لە هاتنی دەرەوەی هەرێم بۆ ناوەوەی و بە پێچەوانەوە و, لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دیکەوە و بەربەستکردنی بلاوبوونەوەی لەخاك و ئاو و کەش و هەوای هەرێم.

5- پاراستنی ژینگە و چاککردنی پەرەپێدان و پاراستنی بنەماکانی و کارکردن بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی ژینگەدا بۆ بەربەستکردنی پیسبوونی ژینگە.

6- بایەخدان بە تەندروستی لەش ساغی کرێکاران لە پرۆژەکانی کارکردندا بەرزکردنەوەی ئاستی تەندروستیان و پاراستنیان لە مەترسی و نەخۆشیەکانی پیشەیی و برینداربوونی کارو دانانی بەرزەفتکاری و شوێنی دروست و مەرجی تایبەت بۆیان, بۆ ساغ و سەلامەتی شوێنی کارکردن و چاودێری کردنی بەرزەفتکاری و شوێنی دروست و مەرجەکانی.

7- بایەخدان بە تەندروستی دەروونی هاووڵاتیان و بەشداریکردن لە ئامادەکردنی خزمەتگوزارییەکانی پێویست بۆیان.

8- چاندنی چەمکی پەروەردەی تەندروستی و بلاوکردنەوەی هۆشیاری تەندروستی و ژینگەیی و بەجۆرێك پاراستنی مرۆڤ و ئامێر لەمیانەی کارەساتەکانی کارکردن نەخۆشیە پیشەییەکان مسۆگەر بکات.

9- ئامادەکردنی داودەرمان و پێداویستیەکانی تەندروستی جۆراوجۆری پێویست بۆ پێشکەش کردنی خزمەتگوزارییەکانی تەندروستی و خۆپاراستن و چارەسەرکردن و سەرپەرشتی کردنی عیادە میللیەکان و ئامادەکردنی ئامێری تایبەتی بۆ پەککەوتەکان.

10- بەشداری کردن لە ئامادە کردنی کادیری تەندروستی یارمەتیدەر و بەرز کردنەوەی ئاستی کارمەندان لە کەرتی تەندروستی و پەرەپێدانی لێکۆڵینەوەی پزیشکی و تەندروستی و هەروەها ئامادەکردنی کادیری پیشەیی بەپێی پێداویستیەکانی پلانی گەشەپێدانی هەرێم, بەجۆرێك تواناکانی بەرهەمهێنان بەرزبکاتەوە و جۆری کارکردن چاك بکاتەوە و هانی توێژینەوەی زانستی لە جۆرەها مەیدانەکانی تەندروستی بدات.

11- رێکخستن و چاودێری کردنی پشەیی پزیشکی و تەندروستیەکان و ساغ و سەلامەتی پیشەیی بەهەماهەنگی لەگەڵ لایەنەکانی پەیوەندیدار.

12- کارکردن لە پێناو دابین کردنی تەندروستی بۆ هاووڵاتیان.

13- بایەخدان بە چاودێری کردن و ئامادەکردنی ناوجەوانان و پەککەوتە و ئەوانەی لەباری تەندروستیەوە دواکەوتوون.

ماددەی سێیەم:

بەشەکانی سەنتەری وەزارەت:

1- وەزیر: سەرۆکی بالا و بەرپرسی یەکەمە لە کارەکانیدا و ئاراستەکردنی سیاسەتەکانی و بڕیار و فەرمان و رێنماییەکان دەردەکات بۆ هەرشتێك کە پەیوەندی بە ئەرکی وەزارەت و پێکهاتەکانی و باقی کاروبارە کارگێڕی و دارایی و هونەری و رێکخستنیەوە هەبێ و لەسایەی حوکمی یاسا و پێڕەوەکانی پەیوەندیداردا و

بەسەرپەرشتی و چاودێری ئەوەوە جێبەجێ دەکرێت و, بۆی هەیە لە هەندێ دەسەلآتەکانی بە بەڕێوەبەرە گشتییەکان یان بەهەرکەسێك لە وەزارەتدا کە بە پەسندی بزانێ بدات و, لەبەردەم ئەنجومەنی وەزیراندا بەرپرسیارە چونکە ئەندامێکی هاوکارە تیایدا.

2- بریکاری وەزارەت: یارمەتی وەزیر دەدات لەسەرپەرشتی کردنی کارەکانی وەزارەتدا و ئەو ئەرکانەی کە وەزیر پێی دەسپێرێ جێبەجێیان دەکات.

3- راوێژکارانی کاروباری زانستی و توێژینەوەی زانستی: راوێژکاری لەگەڵ وەزیردا دەکەن لە هەموو ئەو ئەرکانەی پەیوەندیان بە کاروباری وەزارەتەوە هەیە و ئەوەی پەیوەستە بە پسپۆڕایەتیەکانیان بە پێشنیاری وەزیر هەڵدەبژێردرێن و بەڕەزامەندی ئەنجومەنی وەزیران دەبێ.

بەڕێوەبەرایەتی و پێکهاتەکانی سەنتەری وەزارەت لەمانە پێك دێت:-

أ- نووسینگەی وەزیر: فەرمانبەرێك بەپلەی بەڕێوەبەر بەڕێوەی دەبات و چەند فەرمانبەرێك هاوکاری دەکەن.

ب- نووسینگەی بریکار: فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەر بەڕێوەی دەبات چەند فەرمانبەرێك هاوکاری دەکەن.

ت- بەڕێوەبەرایەتی پەیوەندی و رێکخراوەکان: بە نووسینگەی وەزیر پەیوەستە.

پ- بەڕێوەبەرایەتی هاوردن و دابەشکردنی داودەرمان و پێداویستیەکانی تەندروستی: بەنووسینگەی وەزیرەوە پەیوەستە.

ج- بەڕێوەبەرایەتی بەدواداچوون و پشکنین: بەنووسینگەی وەزیرەوە پەیوەستە.

ح- بەڕێوەبەرایەتی راگەیاندن: بەنووسینگەی وەزیرەوە پەیوەستە.

خ- پەیمانگای داد پزیشکی.

ماددەی چوارەم:

لە وەزارەتدا ئەنجومەنێك بەناوی (ئەنجومەنی راوێژکار)ی وەزارەت پێکدەهێندرێ و لەمانەی خوارەوە پێك دێت:

1- وەزیر: سەرۆك.

2- بریکاری وەزارەت: جێگری سەرۆك.

3- راوێژکارانی وەزارەت: ئەندام.

4- بەڕێوەبەرە گشتیەکانی وەزارەت و فەرمانگەکانی پێیەوە بەندن: ئەندام.

5- نوێنەری هەموو ئەو وەزارەتانەی پەیوەندیدارن و دەزگا تەندروستیەکانی زانستی بە مەرجێك پلەکانیان لەبەڕێوەبەری گشتی کەمتر نەبێت: ئەندام.

6- دوان لەوانەی شارەزا و پسپۆڕن لە دەرەوە و ناوەوەی وەزارەت بە پێشنیاری وەزیر و بەڕەزامەندی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێم: ئەندام.

ماددەی پێنجەم:

یەکەم: ئەنجومەن بەسەرۆکایەتی سەرۆك یان جێگرەکەی لەکاتی ئامادەنەبوونی, گرێدەدرێت و بە ئامادەبوونی 3/2 ی ئەندامانی بریکارەکانیش بە زۆرینەی دەنگی ئەندامان وەردەگیرێت و, لەکاتی یەکسانبوونی دەنگەکان ئەو لایە وەردەگیرێ کە سەرۆکی تێدایە.,,

دووەم: ئەنجومەن هەر سێ مانگ جارێك کۆبوونەوەی ئاسایی خۆی گرێدەدات, سەرۆك بۆی هەیە لە کاتی پێویستی دا بانگێشە بۆ گرێدانی کۆبونەوەی نائاسایی بکات.

بەڕێز د0 فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی شەشەم:

ئەنجومەن ئەم دەسەلاٌتانەی هەیە:

1- ئامادە کردن و پاراستنی ئامانجە گشتیەکان بۆ پلانی وەزارەت لەسەر رۆشنایی رێنماییەکانی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمدا.

2- گفتوگۆ کردن لەمەڕ پرۆژەی بوجەکانی دارایی و وەبەرهێنانی سالاٌنەی وەزارەت فەرمانگەکانی پەیوەستن پێیەوە, بۆی هەیە رای خۆی دەربارەیەوە دەربڕێ و ڕاسپاردەی گونجاویان پێشکەش بکات.

3- گفتوگۆ کردن دەربارەی پلانەکانی بەرایی کورت و مام ناوەندی و درێژخایەن کە فەرمانگەکانی وەزارەت ئامادەی دەکەن و رای خۆیان دەربارەیەوە دەربڕن و ڕاسپاردەی گونجاویان پێشکەش بکات.

4- چاودێری کردنی جێبەجێ کردنی پلانەکان بەشێوەیەکی بەردەوام و ئەوەی بەگونجاوی دەزانن لەتێبینی و ڕاسپاردەی پێشکەش بکەن.

5- گفتوگۆکردن سەبارەت بەو پێشنیار و ڕاسپاردانەی پێشکەش کراون دەربارەی هەموارکردن یان فراوان کردنی فەرمانگەکانی سەر بەوەزارەتن یان فەرمانگەی نوێ بنیات بنێن.

6- گفتوگۆکردن دەربارەی راپۆرتی دەوری گشتی بۆ کارەکانی وەزارەت کە فەرمانگەی پلاندانان و بەدواداچوون ئامادەی دەکات و, دەرخستنی تێبینی و ڕاسپاردەکانی سەبارەت بەم مەسەلەیەوە.

7- لێکۆلینەوە لە هەموو ئەو شتانەی وەزیر بەردەستیان دەکات و دەرخستنی رای خۆیان دەربارەیەوە پێشنیار و راسپاردەی گونجاوی پێشکەش دەکەن.

ماددەی حەوتەم:

لە وەزارەت دەستەیەك بەناوی (دەستەی بالاٌی عیادەی تەندروستی میللی و راوێژکاران) پێکدەهێنرێ و لە مانەی خوارەوە پێك دێت:-

1- بریکاری وەزارەت/ سەرۆك.

2- بەڕێوەبەری گشتی کاروباری کارگێڕی و دارایی/ جێگر.

3- بەڕێوەبەرە گشتی کاروباری تەندروستی/ ئەندام.

4- بەڕێوەبەرە گشتییەکانی فەرمانگەکانی سەر بەوەزارەت/ ئەندام.

5- فەرمانبەری ژمێریاری/ ئەندام.

6- فەرمانبەری یاسایی/ ئەندام.

7- فەرمانبەری کارگێڕی/ ئەندام.

ماددەی هەشتەم:

بەڕێوەبەرایەتیەکانی دیوانی وەزارەت و دامەزراوەکانی سەر بەون:-

1- بەڕێوەبەرایەتی گشتی کاروباری کارگێڕی و دارایی: فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆکایەتی دەکاو بەڕێوەی دەبێ هەڵگری بڕوانامەی زانکۆی بەرایی بێ, ئەم بەشانەی خوارەوەی پێیەوە بەندن:-

أ- بەڕێوەبەرایەتی کارگێڕی و کاروباری تاکەکان.

ب- بەڕێوەبەرایەتی ژمێریاری.

ت- بەڕێوەبەرایەتی چاودێری و وردبینی دارایی.

پ- بەڕێوەبەرایەتی کاروباری یاسایی.

2- بەڕێوەبەرایەتی گشتی کاروباری تەندروستی: پزیشکێك بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆکایەتی دەکات, ئەم بەڕێوەبەرایەتی و بەشانەی پێوە بەندن:-

1-بەشی نەخۆشیە درمەکان.

2- بەشی پاراستنی ژینگە.

3- بەشتی تەندروستی و ساغ و سەلامەتی پیشەیی.

4- بەشی چاودێری تەندروستی بەرایی.

5- بەشی چاودێری تەندروستی.

6- بەشی دەرمانخانەکان.

3- بەڕێوەبەرایەتی گشتی پلاندانان و فێرکردنی تەندروستی: پزیشکێك بەپلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆکایەتی دەکات و, لەم بەشانەی خوارەوە پێك دێت:-

أ-بەشی پلاندانانی تەندروستی.

ب- بەشی فێرکردن و ڕاهێنانی تەندروستی.

ت- بەشی ئامار.

پ- بەشی ئەندازیاری و پاراستن.

ج- بەشی چاودێری و پشکنین.

ح- بەشی هێزی کارکردن.

ماددەی نۆیەم:

فەرمانگەکانی تەندروستی پارێزگاکانی هەرێم سەر بەوەزارەت دەبن بۆ هەریەکێکیان پزیشکێك بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆکایەتی دەکات.

ماددەی دەیەم:

بەش و ئەرك تایبەتمەندی دەزگاکانی وەزارەت بە پێی پێڕەوێك دەستنیشان دەکرێت.

ماددەی یازدەم:

ژمێریاری سەنتەری وەزارەت و فەرمانگەکانی پەیوەست پێیەوە ملکەچی دیوانی چاودێری دارایی هەرێمن.

ماددەی دوازدەم:

أ- وەزیر بۆی هەیە لەکاتی پێویستدا بەڕێوەبەرایەتی و بەش هۆبەکان لەیەکبدا یان سەر لەنوێ بنیاتیان بنێت.

ب- وەزیر بۆی هەیە لیژنەی هەمیشەیی و کاتی بە پێی پێویست دابمەزرێنێ.

ماددەی سێزدەم:

وەزیر بۆی هەیە رێنمایی پێویست بۆ ئاسانکردنی جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە دەربکات.

هۆیەکانی دەرکردنی ئەم یاسایە

لەبەر ئەو فراوانبوونەی کە خزمەتگوزارەیە تەندروستیەکان لەهەرێمدا بەخۆیەوە بینیوەو, لە پێناو داخستنی کەلێنی لایەنەکانی تەندروستی و مسۆگەرکردنی پێشکەشکردنی باشترین خزمەتگوزاریی و نوێترین هۆکارە پێشکەوتوەکان بۆ تاکەکان لەهەموو لایەنەکانی بەدەنی و ئەمکی و دەروونیەوە, بەرەو ژینگەیەکی پاك و دوور لە پیسی و بۆ پشتگیری کردنی رێڕەوی دادپەروەری لە رێگای رێکخستنی دەزگاکانی دادپزیشکی و ئامادەکردنی کادیری بە توانا, لەبەر ئەوەی یاسای ژمارە (1)ی ساڵی 1993 هەردوو لایەنی تەندروستی و کۆمەڵایەتی گرتبووەوە, ئەوەش لەگەڵ قۆناغی نوێ ناگونجێت, بۆیە زۆر پێویست بوو یاسایەك بەناوی یاسای وەزارەتی تەندروستی دەربکرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس, ئێستا ماددە بە ماددە دەقی ماددەکە بخوێنەوە, دوایش رای لیژنەی قانونی و رای لیژنەی تەندروستی دەخوێنینەوە, دەقی پرۆژەکە بە کوردی, رای لیژنەی قانونی بەهەردوو زمان, رای لیژنەی تەندروستیش هەروەها بخوێندرێتەوە, هەردوو لیژنە موشتەرەکە, دەستان خۆش بێت, فەرموو بخوێنەوە.

بەڕێز کریم بحری عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە:

1-هەرێم: هەرێمی کوردستانی عێراق.

2- ئەنجومەنی وەزیران: ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستانی عێراق.

3- وەزارەت: وەزارەتی تەندروستی هەرێم.

4- وەزیر: وەزیری تەندروستی هەرێم.

5- بریکار: بریکاری وەزارەتی تەندروستی هەرێم.

6- ئەنجومەن: ئەنجومەنی راوێژکاری وەزارەت.

7- دەستە: دەستەی باڵای عیادەکانی پزیشکی میللی و راوێژکاری.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مادەم راپۆرتەکەتان موشتەرەکە و، هەندێك تەفصیلاتی تێدایە، موقەدیمەکەی بخوێنەوە پاشان ماددەی یەکەم راوەستە، فەرموو.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ/ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتیمانیی کوردستان- عێراق

بابەت/راپۆرت

پشت بە حوکمەکانی ماددەکانی 6/39 و 3,4/71 ی پێڕەوی ناوەخۆی ئەنجومەنی نیشتیمانیی کوردستان- عێراق، لیژنەی یاسایی و لیژنەی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی لە رۆژی 2007/4/30 دا بەسەرۆکایەتی سەرۆکی لیژنەی یاسایی شێروان حەیدەری و ئامادەبوونی جێگری سەرۆك دادوەر عەونی بەزاز و بڕیاردەر دادوەر عبدالكريم هەمەوەند و ئەندامان هەریەك لە تارق جامباز و کریم بحری و خلیل ابراهیم محمد و قادر سعید خدر (زانا) و، دواکەوتنی هەریەك لە دکتۆر نوری تاڵەبانی و محمد ساڵح اسماعیل و دلێر محمد شریف سەبارەت بە مۆڵەت وەرگرتنیان و لە لیژنەی تەندروستیش دکتۆر فوئاد ئەحمەد بابان و دکتۆرە هالە سهیل وادی و دکتۆرە ئاریان خالص جواد بەرزنجی و دکتۆرە رۆژان دزەیی، ئەمەش بۆ لێکۆڵینەوە لە پڕۆژەی یاسای وەزارەتی تەندروستی هەرێمی کوردستان- عێراق کە لەدوای خوێندنەوەی یەکەمی لە پەرلەمان لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (2)ی رۆژی 2007/3/27 دا بۆ هەردوو لیژنەکە هاتووەو، دوای وتوویژ و تاوتووکردن، راپۆرتی هاوبەشمان بە راسپاردەکان و ئەو پێشنیازانەی کە بەتێکڕای رای ئامادەبووان دەرچووان، بەم جۆرەی خوارەوەی پێشکەشتان دەکەین:-

بەشێوەیەکی بنەڕەتی پشتگیری پڕۆژەکە دەکەین، چونکە یاسای ژمارە (1)ی ساڵی 1993 و هەموارکردنەکەی هەردوو لایەنی تەندروستی و کۆمەڵایەتی دەگرێتەوە و لەبەر ئەوەی ئەمە لەگەڵ قۆناغی نوێدا ناگونجێ و پێویستیەکی تەواو وا دەخوازێ یاسایەکی تایبەت بە وەزارەتی تەندروستی دەربچووێنرێ سەبارەت بەو فراوان بوونەی بەسەر خزمەتگوزارییە تەندروستیەکانی هەرێمدا هاتووەو، پێشنیاز دەکەین ماددەکان دەروازەیان بۆ دابنرێ و بڕگەکەنیان رێك بخرێن و زنجیرە ڕەنووسییەکان بکرێن بە زنجیرەی بەنووسین و هەندێ هەموارکردن و گۆڕانکارییان لە داڕشتنی بەندەکانیاندا بکرێت وەك

ڕێبازێکی پەیڕەوکراو لەدەرچوواندنی یاساکانی وەزارەتەکان کە پێشتر دەرچوون و هەندێ چەمك (مفاهیم) و بیروڕا و ماددەی تر بۆ بەندەکانی زیاد بکرێ کە لەم ڕاپۆرتەدا دەردەکەون:-

یەکەم/ ئەوەی پەیوەندی هەیە بەماددەی یەکەم لە پڕۆژەکەدا, پێشنیار دەکەین:

1- وشەی گوزارە (تعبیر) لەسەرەتای ماددەکە بگۆڕدرێ بە (زاراوەکان).

2- لادانی (کوردستان- عێراق) لە بڕگە (2)ی ماددەکە و هەروەها وشەی (هەرێم) لە زنجیرەی (4)ی لابدرێن و وشەی (بریکاری وەزارەت) لە سەرەتای زنجیرەی (5) لە جێی وشەی (بریکار) دابنرێ و وشەی (هەرێم) لە کۆتاییەکەی هەڵبگیرێ.

بەڕێز د0 فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الى/ رئاسة المجلس الوطني لكوردستان- العراق

م/ تقرير

استناداً لأحكام المواد 6/39 و 4/71, 3 من النظام الداخلي للمجلس الوطني لكوردستان العراق اجتمعت اللجنة القانونية و لجنة الصحة و الشؤون الاجتماعية بتاريخ 2007/4/30 برئاسة رئيس اللجنة القانونية شيروان حيدرى و حضور نائب الرئيس الحاكم عوني البزاز و المقرر الحاكم عبدالكريم هموند و الأعضاء كل من طارق جامباز و كريم بحرى و خليل ابراهيم محمد و قادر سعد خضر (زانا) و تخلف عن الحضور كل من الدكتور نوري الطالبانى و محمد صالح اسماعيل و دلير محمد شريف لتمتعهم بالاجازة بينما حضر عن لجنة الصحة الدكتور فؤاد احمد بابان و الدكتورة هالة سهيل وادي و الدكتورة اريان خالص البرزنجي و الدكتورة روژان دزەیی و ذلك لدراسة مشروع قانون وزارة الصحة لأقليم كوردستان- العراق المحال الى اللجنتين بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته الاعتيادية المرقمة (2) و المؤرخة في 2007/3/27 و بعد المناقشة و المداولة تقدم تقريراً مشتركاً بالتوصيات و المقترحات بشأن المشروع باجماع آراء الحاضرين و كما يلي:-

نؤيد المشروع مبدئيا لأن القانون رقم (1) لسنة 1993 وتعديله يخص الجانبين الصحي والاجتماعي و لكون ذلك لا يتماشى مع المرحلة الجديدة حيث اصبحت الحاجة ملحة لتشريع قانون خاص بوزارة الصحة نظراً للتوسع الذى شهدته الخدمات الصحية في الاقليم..... ونقترح تبويب مواده وتنظيم فقراته وتبديل التسلسلات الرقمية بالتسلسلات الكتابية واجراء بعض التعديلات والتغيرات في صياغة بعض بنودة اسوة بالنهج التشريعى المتبع في سن قوانين الوزارات الصادرة قبله واضافة بعض المفاهيم والآراء والمواد الى بنوده والتي ستظهر لاحقاً من خلال هذا التقرير:-

اولاً/ فيما يتعلق بالمادة من المشروع تقترح:

1- تبديل كلمة (التعابير) في صدر المادة بكلمة (المصطلحات).

2- حذف (كوردستان- العراق) من الفقرة (2) منها و كذلك حذف كلمة (للأقليم) في تسلسل (4) منها واحلال كلمة (وكيل الوزارة) في بداية التسلسل (5) محل كلمة (الوكيل) وحذف كلمة (للأقليم) من اخيرها.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەو گۆڕانكاریانەی كە داوا كراوە, وەكو هەموو قانونەكانی تر موصتەڵەحاتە, (1,2)ەكە بوویتە (یەكەم و دووەم), تەعبیر بوویتە موصتەڵەحات, (كوردستان- عێراق) لابردراوە لەبەرئەوەی (مجلس الوزراء الاقلیم) مەفهوم ترە, ئەگەر كەس مولاحەزەی نەبێ دەیخەمە دەنگەوە, كێ لەگەڵ موفقتەرەحی هەر دوو لیژنەیە, دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون, كێ لەگەڵ نییە, دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون, بەكۆی دەنگ موفقتەرەحی لیژنەی هاوبەش قبوڵ كرا, بڕۆ سەر ماددەی دووەم فەرموو.

بەڕێز كریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی دووەم:

وەزارەت ئەم ئەركانە دەگرێتە خۆی:-

1- ئامادەكردنی ئەو پێداویستیانەی كە مافی تەندروستی باش و دروست بۆ هاووڵاتیان مسۆگەر دەكات لەلایەن بەدەن و ئەقڵ و دەروونییەوە.

2- دامەزراندن و بەڕێوەبردن و بەدواداچوونی یەكە تەندروستیەكانی خۆپاراستن و چارەسەركردن و پەرەسەندنیان لە هەرێمدا.

3- بایەخدان بە خزمەتگوزارەییە چاودێرییە تەندروستیە بەراییەكان, لەوانەش چاودێری دایكایەتی و منداڵان و تەندروستی قوتابخانە و خێزان و پیریەتی.

4- بەربەركانی كردنی نەخۆشیە درمەكان و كۆنترۆڵ كردنیان, رێگەگرتن لە هاتنی دەرەوەی هەرێم بۆ ناوەوەی و بە پێچەوانەوە و, لەشوێنێكەوە بۆ شوێنێكی دیكەوە و بەربەستكردنی بڵاوبوونەوەی لەخاك و ئاو و كەش و هەوای هەرێم.

5- پاراستنی ژینگە و چاككردنی پەرەپێدان و پاراستنی بنەماكانی و كاركردن بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی ژینگەدا بۆ بەربەستكردنی پیسبوونی ژینگە.

6- بایەخدان بە تەندروستی لەش ساغی كرێكاران لە پڕۆژەكانی كاركردندا بەرزكردنەوەی ئاستی تەندروستیان و پاراستنیان لە مەترسی و نەخۆشیەكانی پیشەیی و برینداربوونی كارو دانانی بەرزەفتكاری و شوێنی دروست و مەرجی تایبەت بۆیان, بۆ ساغ و سەلامەتی شوێنی كاركردن و چاودێری كردنی بەرزەفتكاری و شوێنی دروست و مەرجەكانی.

7- بایەخدان بە تەندروستی دەروونی هاووڵاتیان و بەشداریكردن لە ئامادەكردنی خزمەتگوزارییەكانی پێویست بۆیان.

8- چاندنی چەمکی پەروەردەی تەندروستی و بڵاوکردنەوەی هۆشیاری تەندروستی و ژینگەیی و بەجۆرێك پاراستنی مرۆڤ و ئامێر لەمیانەی کارەساتەکانی کارکردن نەخۆشیە پیشەییەکان مسۆگەر بکات.
9- ئامادە کردنی داودەرمان و پێداویستیەکانی تەندروستی جۆراوجۆری پێویست بۆ پێشکەش کردنی خزمەتگوزارییەکانی تەندروستی و خۆپاراستن و چارەسەرکردن و سەرپەرشتی کردنی عیادە میللیەکان و ئامادەکردنی ئامێری تایبەتی بۆ پەککەوتەکان.
10- بەشداری کردن لە ئامادەکردنی کادیری تەندروستی یارمەتیدەر و بەرزکردنەوەی ئاستی کارمەندان لە کەرتی تەندروستی و پەرەپێدانی لێکۆڵینەوەی پزیشکی و تەندروستی و هەروەها ئامادە کردنی کادیری پیشەیی بەپێی پێداویستیەکانی پلانی گەشەپێدانی هەرێم، بەجۆرێك تواناکانی بەرهەمهێنان بەرزبکاتەوە و جۆری کارکردن چاك بکاتەوە و هانی توێژینەوەی زانستی لە جۆرەها مەیدانەکانی تەندروستی بدات.
11- رێکخستن و چاودێری کردنی پیشەیی پزیشکی و تەندروستیەکان و ساغ و سەلامەتی پیشەیی بەهەماهەنگی لەگەڵ لایەنەکانی پەیوەندیدار.
12- کارکردن لە پێناو دابین کردنی تەندروستی بۆ هاووڵاتیان.
13- بایەخدان بە چاودێری کردن و ئامادە کردنی ناوجەوانان و پەککەوتە و ئەوانەی لەباری تەندروستیەوە دواکەوتوون.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دووەم/ سەبارەت بە ماددەی دووەم لە پڕۆژەکەدا ئەمانەی خوارەوە پێشنیار دەکەین:-

1- داڕشتنەوەی بڕگەی (5) پێشنیار دەکەین بەم جۆرەی خوارەوە بێ:

{هاوئاهەنگی کردن لەگەڵ وەزارەتی ژینگە لە پێناوی پاراستنی ژینگە و چاککردنی و پەرەپێدانی و پاراستنی پێکهاتەکانی و قەدەغەکردنی پیسبوونی}.

2- بڕگە (8) بەم شێوەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە:

{بڵاوکردنەوەی هۆشیاری تەندروستی لە ناو هاووڵاتییان، ئەمەش بە هاریکاری کردن دەبێ لەگەڵ لایەنە پەیوەندیدارەکان}.

3- بڕگەی (9) بەم شێوەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە:

{دابین کردنی دەرمان و پێویستیەکان و ئامێرە پزیشکییە جیاجیاکانی پێویست بۆ پێشکەش کردنی خزمەتگوزاری پزیشکی و پاراستنی و چارەسەری و سەرپەرشتی کردنی عیادە میللیەکان و دابین کردنی کەل و پەلی پێویست بۆ ئەوانەی پێویستی تایبەتیان پێ هەیە.

4- بڕگە (10) بەم شێوەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە:

{ئامادەکردنی کادیری تەندروستی و پێشەیی و یاریدەدەر و بەرزکردنەوەی ئاستی ئەو کارمەندانەی لە کەرتی تەندروستی کاردەکەن لەگەڵ پەرەپێدانی لێکۆڵینەوەی تەندروستی و فێرکردنی بەردەوامی

پزیشکی بەپێی پێویستیەکانی پلانەکانی گەشە پێدانی هەرێم بەجۆرێکی وا توانای کارمەندان بەرزبکاتەوە و ئەنجامدانی کارەکەیان باش بکات و لێکۆڵینەوەی زانستی هانبدات لەبوارە جیاجیاکانی تەندروستیدا}.

5- شەش بڕگە بخرێنە سەر ماددەی دووەم و زنجیرەکانی بەم پێیەی خوارەوە تەواو بکرێت:-

14- چاودێری پێویستی تایبەت لەڕووی تەندروستی جەستەیی و ئەقڵی.

15- سەرپەرشتی چاودێری کردنی دروستکردن و هێنانی دەرمان بەپێی پێوەری تەواوی پزیشکی.

16- کارکردن لە پێناوی پەرەپێدانی سیستەمی تەندروستی ئێستا بە شێوەیەك کە لەگەڵ پەرەسەندنی کۆمەڵگای کوردستانی و توانا دارییەکانی دا بگونجێ تاکو گۆڕانکاری لە هەرێمدا دابین بکات.

17- پشتگیری کردنی کەرتی تایبەتی پزیشکی تاکو بەشداریی لە پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری چارەسەرکردن بکات, بۆ کەمکردنەوەی بارگرانی دارایی و هونەری لەسەر دەزگا تەندروستیەکان, بەسەرپەرشتی چاودێری وەزارەت.

18- کارکردن لە پێناوی دابین کردنی پێویستیە پزیشکیەکانی پێویست بۆ بەرەنگاری بوونەوەی هەر کارەساتێك ئەمەش بە هاوئاهەنگی کردن دەبێ لەگەڵ لایەنە پەیوەندیدارەکانی دیکەدا.

19- رێکخستنی کاری پزیشکی دادی لە هەرێمدا و بەرزکردنەوەی ئاستی شیاوی کارمەندانی بەپێی یاسا.

بەڕێز د0 فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ثانياً/ فيما يتعلق بالمادة الثانية من المشروع تقترح مايلي:-

1- اعادة صياغة الفقرة (5) منها بالشكل الآتي:

{التنسيق مع وزارة البيئة لأجل حماية البيئة وتحسينها وتطويرها والحفاظ على مقوماتها والعمل على منع تلوثها}.

2- اعادة صياغة الفقرة (8) بالشكل الآتي:

{نشر الوعي الصحي بين المواطنين بالتعاون مع الجهات ذات العلاقة}.

3- اعادة صياغة الفقرة (9) بالشكل الآتي:

{توفير الأدوية والمستلزمات والمعدات الطبية المختلفة اللازمة لتقديم الخدمات الطبية والوقائية والعلاجية والاشراف على العيادات الشعبية وتوفير الأجهزة لذوي الاحتياجات الخاصة}.

4- اعادة صياغة الفقرة (10) بالشكل الآتي:

{اعداد الكوادر الصحية و المهنية المساعدة ورفع مستوى كفاءة العاملين في قطاع الصحة وتطوير الدراسات الصحية والتعليم الطبي المستمر وفق متطلبات خطط التنمية للأقليم بما يكفل رفع كفاءة العاملين وتحسين الأداء وتشجيع البحث العلمي في مجالات الصحة المختلفة}.

5- اضافة ست فقرات الى المادة الثانية وتكملة تسلسلاتها وفق المنوال المبين ادناه:-

14- رعاية ذوي الاحتياجات الخاصة من الناحية الصحية, الجسدية والعقلية.

15- الأشراف ومراقبة صنع واستيراد الأدوية وفق المعايير الطبية المطلوبة.

16- العمل على تطوير النظام الصحي الحالي بشكل يتلائم مع تطور المجتمع الكوردستاني والامكانيات المالية المتاحة بما يضمن تغييره في الاقليم.

17- دعم القطاع الطبي الخاص ليساهم في تقديم الخدمات العلاجية لتخفيف العبء المالي والفني عن المؤسسات الصحية باشراف ورقابة الوزارة.

18- العمل على توفير المتطلبات الطبية اللازمة لمواجهة الكوارث بكافة انواعها بالتنسيق مع الجهات المعنية الأخرى.

19- تنضيم عمل الطب العدلي في الاقليم ورفع مستوى كفاءة العاملين فيه وفق القانون.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

سوپاس, ئەم راپۆرتەی لیژنەی هاوبەش بە ئیتیفاق بووە لەگەڵ جەنابی وەزیر, ئەوەی گۆڕاوە لە پێنجەم, لەجیاتی حیمایەی بیئە لەبەرئەوەی ئێستا وەزارەتی بیئەمان هەیە, تەنسیق هەیە لەگەڵ وەزارەتی بیئە بۆ ئەم كارە, لەهەشتەم/ فەقەت وشەكانیان گۆڕیوە, بڵاوكردنەوەی وەعی تەندروستی لەناو خەڵكدا بەهاوكاری هەموو لایەنەكان, لە نۆیەم/ كەم ئەندام نووسراوە, كەم ئەندامەكەیان كردووە بەو كەسانەی كە موحتاجن پێویستیان بەهین هەیە, لە دەیەم/ بەشداریی كردن لە پێگەیاندنی كادیر, بەشداری كردن لادرایە بەپێی لیژنەكە, پێگەیاندنی كادیر, واتە خۆی پێدەگەینێ, هەروەها لەشوێنكی ترە كەفائەی كارمەندان ئیزافە كراوە, لیژنەی هاوبەش بە ئتیفاق لەگەڵ جەنابی وەزیر, پێنج هینیان ئیزافە كردووە, بەڕاستی جێی خۆیەتی, هەمووش گرنگن, بەتایبەتی ئەوەی (15) ئیشراف و موراقەبەی ئیستیرادی ئەدویە, ئەوە زۆر گرنگە وەزارەت بیخاتە سەر ئەستۆی خۆی, بۆئەوەی هاووڵاتی بپارێزرێتن لەو كۆمپانیاو شەریكاتانەی كە دەرمان دروست دەكەن, وەزارەت ئاگادار بێتن, ناوەكان دەنووسم ئەوانەی دەیانەوێ قسە بكەن, جەنابی وەزیر قسەی هەیە فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن عثمان یونس (د0زریان)/وەزیری تەندروستی:

بەڕیز سەرۆكی ئەنجومەن.

زۆر سوپاس, بەڕێز ئەندامانی پەرلەمان, نوقتەیەك هەبوو لەسەر خاڵی شەش, لەكاتی خۆی لەگەڵ لیژنەی هاوبەش باسمانكرد, بەڵام دیارە ئەو خاڵە هەر ماوەتەوە هیچیش ئیشارەتی بۆ نەكرا, لەبەرئەوەی ئەوكات ئێمە ئەوەمان باس كرد, تا ئێستا قانونی كار و كاروباری كۆمەڵایەتی دانەڕێژرا بوو, ئێستا ئەو خاڵە دراوە بە كار و كاروباری كۆمەڵایەتی كە پێی دەڵێن (الصحة و السلامة المهنية للعمال), كاتی خۆی ئەوە بەشێك بووە لەگەڵ وەزارەتی تەندروستی كە یەك بووینە, بەڵام ئێستا جیا بوونەتەوە, بە رەئیی من یان ئەو بڕگەیە هەر لاببردرێت, یان ئەوەتە وەكو وەزارەتی ژینگە, وەكو ئیقتیراحێك دەورە رەئیسیەكە بدرێ بە وەزارەتی كۆمەڵایەتی, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مولاحەزەیەکی بەجێیە، بڕگەی شەشەم لەئەصلی مەشروعەکە، وەکو بڕگەی پێنجەم لیژنەی هاوبەش وتویەتی بە هاوکاری لەگەڵ وەزارەتی بیئە، ئەمەش لێرە بنووسرێ بەهاوکاری لەگەڵ وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی، خاتوو نازناز فەرموو.

بەڕێز نازناز محمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خاڵی هەشتەم لە پرۆژە یاساکەدا، پێم باشە هەندێ شتی بۆ زیاد بکرێ جا بەپێی پێویست لەداڕشتنەکە، بلاَوکردنەوەی هۆشیاری بۆ تایبەتی بۆ ژنان لە ڕێگای سیمینار لەگەڕەکە میللیەکان، بەکارهێنانی هۆیەکانی ڕاگەیاندن و، هاوکاری کردنی وەزارەتی پەروەردە لە دانانی وانە تەندروستی و لەش ساغی بۆ قوتابیانی سەرەتایی و ناوەندی، جا چۆن دادەڕێژرێ ئەمە مەوزوعێکی ترە، خاڵێکی تر زیاد بکرێ وەختی هاتووە کە کوردستان بیر بکاتەوە ڕێژەی منداڵ بوون دیاری بکرێ بۆ هەر خێزانێك، بەهۆی سنوور دانانێك لە لایەن وەزارەتی تەندروستی بە هاوکاری وەزارەتە پەیوەندیدارەکانی تر بۆ دیاری کردنی ڕێژەی منداڵ لەلایەن خێزان بە ئالیەتی گونجاو و هاوچەرخ، بەمەستی تەندروستی ئافرەتان و باشتر کردنی ژیانی منداڵان، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد فرج احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەبەر گرنگی وەزارەتی تەندروستی کە پەیوەندیەکی ڕاستەوخۆی لەگەڵ ژیانی هەموو هاووڵاتیەك هەیە، بەپیاو ژن و منالەوە، لەبەر ئەوە زۆر گرنگە ئەو ئامانجانەی کەهەیەتی موحەدد بن، زۆر دیار بن، بۆ ئەوەی گشتگیر نەبن دواتر نەتوانین چارەسەری بدۆزینەوە و، یان نەتوانین بەدواداچوونی بۆ بکەین. هەندێ پێشنیاری زیاد ئەکەم، بۆ ئەو پێشنیارانەی کە ئەوان کردوویانە، سوپاسیان ئەکەم لەگەڵ ماددەکانم، بەلاَم ئێستا لە دنیا دەزانین یەعنی ئەڵێین ئەمنی قەومی، ئەم کەلیمەیە ئێستا لاواز بووە، ئەمنی غیزائی ئێستا بەقەدەر لەپاڵ ئەمنی قەومیا ئەوندە گرنگی هەیە، ئەمنی دەوائی، ئەمانە ئەو شتانەن کە هاووڵاتی دەپارێزن، من پێم باشە ئەوەش بکرێتە خاڵێك لە ئەصلی پرۆژەکە (سلامة الغذاء و الدواء للأنسان والحیوان)، ئەوەیش کە ئێمە بەکاری دەهێنین، ئەمە یەك.

دوو/ ئەو موستەحزەڕاتانەی کە دێنە لای ئێمە، ئێمە دەزانین کۆمەڵێك شتی خراپ دروست دەبێ لە ئەنجامی مەوادی کیمیایی لەڕێگەی تاقیگەکانی پزیشکیەوە دێن، ئەوانەی کە بەکارهێنراوە لەکاری تیرۆریستی زۆربەی لەوێ هاتووە، لەوەزارەتی کشتوکاڵ یان وەزارەی تەندروستی و، هەروەها کۆمەڵێك داودەرمان تر کە ئەمڕۆ بەکاردەهێنرێ بۆ تەجمیل و بۆ ئەم جۆرە شتانە، هیچ جۆرە ڕەقابەیەك و هیچ جۆرە شتێکی لەسەر نییە، بەتەحدید لەم پرۆژەیە دەستی بۆ نیشان بکرێ، ئەو موستەحزەڕاتانە

مەئمونیەتی هەبێت, یەعنی مەئمونیەتێکی پارێزراو بێت, مەرج نییە لێرە بڵێین رەقابە, رەقابە هەرگیز ناتوانێ شت چارەسەر بکات, بەڵام ئەو وڵاتەی کە تۆ پەیوەندی لەگەڵ دەکەی, زۆر گرنگە ئەو چارەسەری بکات, مونتەجاتی ئەوروپی, ئێمە مناڵانی ئێمە, هەر سەیر دەکەین مناڵ لەدایك نەبووە, ئەبێ عەینەکێکی لەچاو بێ, ئێمە ناتوانین سەیتەرەی بکەین لەسەر ئەمە, ئەم مونتەجاتە ئەلیکترۆنیە, کاریگەرییەکی سلبیان هەیە هەم لەسەر مناڵ, هەم لەسەر چاوی مناڵ, بەڵام لەوڵاتی تر ئەوە چارەسەر کراوە, خاڵێکی تر زۆر لام گرنگە, ئەم مەصانیعانەی کە لە لای ئێمە دروست نەبووە, بێگومانیشم لەمەولا دروست دەبێ بۆ دروست کردنی دەوا, بۆ هەر شتێ, پێم باشە ئەم تەنزیماتانە زۆر بەجدی موناقەشە بکرێ, سوپاس.

بەڕێز محمد صالح اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ببورن کە قسە دەکەم لەبەر ئەوەی لە دانیشتنەکەی تر نەهاتبووم, لەبەر ئەوەی مۆڵەتم هەبووە, بەنسبەت بڕگە (10) باس لە کەوادیری صەحی و هاوکار دەکاتن, لەدوای بڕگەکەش تەشجیعی علم و بەحس دەکاتن, مەسەلەی علمی مەسەلەیەکی زۆر گەورەیە, لەبەر ئەوە من ئیقتیراح دەکەم کە جیا بکرێتەوە لێی, بڕگەیەك نەك لەگەڵ ئەو فەقەڕەیە بێت, دوو/ لەپاڵ داواکەی کاك محمد فەرج, باسی لە موستەحزەڕات کرد, ئالیەتێك یان موختەبەرێك پێك بهێندرێ بۆ موراقەبەی ئەو صلاحیەتەی ئەو دەرمانانەی کە هەیە, بەحقیقەت ئێستا کۆمەڵێك دەرمان لەبازاڕ هەیە, وەکو ژەهرە بۆ خەڵك, هەمووی یان بە ئەکسەریەت صلاحیەتی نەماوە, یان ئەصڵی ئینتاجەکەی خراپە, یەعنی بیر لەوە بکرێتەوە, یەعنی دەرمان هێنان بۆ کوردستان لە مەناشئی ئەصڵی بێت, نەك لە مەناشئی سانەوی, لەسوریا یان لەهەر شوێنێکی تر بەهەر حاڵ جەنابی وەزیر و پسپۆڕانی لەم بابەتە چاکتر دەزانن, لە بڕگەی (16) زیاد کراو (العمل على تطوير النظام الصحي) لەئاخیرەکەی (بما يضمن تغييره في الاقليم), وای بەچاك دەزانم بەم شێوەیە بێت (بما يحقق الطموح و يلبي حاجات المواطن) نەك تغيير بێت, بەڵکو حاجات بێت, شتەکان موحەدەد بێت, لە بڕگەی (17) هاتووە (دعم القطاع الطبى), من پێم باشترە (تنظيم القطاع الطبى الخاص) بێت, وەزارەت بۆ موکەلەف بێت بە پشتگیری مالی یان شتی تر, نەخێر تەنزیم کردنی بێت, چونکە ئەو بابەتێکی تیجاری بەحتە, پێویست ناکات وەزارەت دەعمی مالی یان شتی تری بۆ تەئمین بکات, زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد حاجی محمود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من لەوانەیە لەسەر شتێ قسەی بکەم زۆر نەزانم لێی و شارەزایشم نەبێت, بەڵام هەر ئەمەوێ قسەی بکەم لەسەری, باسی مەسەلەی صحی دەکەین ئەمڕۆ شتێکە بەستراوە بەهەموو خەڵکەوە, ئەگەر خەڵك نەخۆش بێت, یەعنی وڵاتەکە هەمووی نەخۆش دەبێت لەهەموو روویەکەوە, لەوانەیە ئەگەر ئەمڕۆ باس لە تەوزیع کردنی غاز کرابوایە, لای هەموو ئەو ناوە پڕ بوو لە ئیعلام, بەڵام وادیارە باسی ئەو شتە ئەکرێ ئێوە گوێی نادەنێ, من پێم وایە یەکێك لەم مەسائیلانە, مەسەلەی پەروەردەکردن, هەر

لەسەرەتاییەوە تا کولیەی توب و ئەوانە, یەکێك لەوانە مەسەلەی قبوڵ خاصە, من ئاگام لێیەتی لەماوەی ئەم دوو، سێ ساڵە کۆمەڵێك عەملیات بە غەڵەتی کراوە, چۆن بووە عەمەلیات بە غەڵەتی بکرێ, ئێستا ئەمە شتێکە ئەگەڕێتەوە بۆ یەکێك لە مەسەلە ئەساسەکان, چەند منالێك لەژێر عەملیات مردوون, یان خەڵکانی تر, ئەمە دەگەڕێتەوە بۆ مەسەلەی قبوڵ خاص, قبوڵ خاص بۆ بەشەکانی تر دەبێت, بەڵام بۆ توب نابێت, مەسەلەی هاتنی مەوادی غیزائی وەکو مامۆستا محمدیش باسی کرد, هەر رۆژی ئەوەندە تەن ئەسوتێ, باشە ئێمە موراقەبەمان نییە لەسەر ئەوانە, کە دێن بۆ کوردستان, رێگایان لێبگیرێ, هەموو شتەکان ئێکسپایەر بوو, مەسەلەیەکی تر دەورەی دکتۆرەکان, من خۆم نەخۆش نەبووم, بەڵام وەزعی دڵم خراپە, بەپەلە چووم بۆ ئێران, چوومە لەندن, چوومە ئەمریکا, وتیان هیچت نییە, جگەلەوە لەم رۆژانە دەرمان نووسراوە بۆ نەخۆشێك, دنیا گەڕاوە بە شوێنی دەرمانەکە, پێیان وت ئەم دەرمانەی تۆ لە شەریکەیەکی ئەڵمانیا دروست کراوە, بەڵام دروست کردنی ئەم دەرمانە 12 ساڵە ئیلغا کراوە, ئەو شەریکەیە نەماوە, ئەبینی لەهەموو شوێنێك تازەترین علمی توب دێتەکایەوە, پێویستە دکتۆرەکان ئاگادار بن, بەسیدی بۆیان بێت, ئەگەر نا بۆ خۆیان شەش مانگ جارێك بچنە دەورە, باوڕبکە دکتۆرمان هەیە لەوەتی عیادەکەی داناوە نەچۆتە دەرەوەی وڵات, مەسەلەیەکی تر کۆمەڵ کردنی خەڵك, مەسەلەن ئەڵێ پێنج کەس بێتە ژوورەوە بۆ لای دکتۆر, یەعنی ئەوانە کۆمەڵێك شتی عامن حەزم دەکرد ئیشارەی پێبدەم, من دڵنیام لەوەی کە جەنابی وەزیر و دکتۆرەکان حەد و حدودی بۆ ئەم شتانە دادەنێت, خۆتان ئەزانن ئێستا دکتۆرێك چووە خوێنی کەسێکی داوە، چونکە بەغەڵەت عەملیاتی کردووە, سوپاس.

بەڕێز کوێستان محمد عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من سەرەتا پشتیوانی خاڵی یەکەم و دووەمی نازناز خان و, خاڵی یەکەمی کاك محمد فرج دەکەم, ئەو خاڵەی کاك حەمەش لەسەر مەسەلەی ناردنە دەرەوەی دکتۆرەکان, بەبەرنامە ئەمە درێژخایەن بێت, چونکە بۆ خۆم گومانم هەیە ساڵێکی تر خەڵك بۆ ئەنفلۆزاش بچێتە تەهران و عومان, چونکە بەداخەوە ئێستا وای لێهاتووە, دوو ئیزافەشم هەیە, وەزارەتی پەروەردە پێویستە سیسەتمی پەروەردە بگۆڕدرێ, سیستەمی تەندروستی بگۆڕدرێ بەسیستەمێکی هاوچەرخ, راستە لەخاڵی (16)ی پڕۆژە هاوبەشەکە, ئەڵێ سیستەم بگۆڕدرێ, بەڵام هەدەفەکەی نەوتراوە, ئەبێ ئێمە سیستەمی تەندروستی خۆمان بگۆڕین بە سیستەمی هاوچەرخ, چونکە ئەگەر بەراوردێکی لەگەڵ نەخۆشخانەکانی خۆمان و لەگەڵ تەندروستی وڵاتەکانی دەروبەرمان بکەین, دواکەوتووترینیان ببینین ئەزانین ئێمە چەند لە دواوەین, یەك خاڵی ترم هەیە, ئێمە هەوڵ بدەین دەعمی ماددی و مەعنەوی پزیشك بکەین, بەتایبەتی تازەکانیان, چونکە ئێمە هەر نەڕوانینە سەر دکتۆرە ئیخصائییە پیرەکان هەموو دەوڵەمەندن, ئەوانەی کە تازە دەرئەچن, یان ئەوانەی کە چەند ساڵێکە لەڕووی مادی و مەعنەوی لەبارێکی خراپ دایە, بۆیە هەوڵ بدەین ئەو ئاستەیان بەرزبکەینەوە, چونکە لێرە هیچ شتێکی تیا نییە بۆ پزیشك, بەتایبەتی بۆ موقیم و موقیمی

دەوری, بەپێچەوانە خاڵی (7) دەعمی دکتۆرە کۆنە دەوڵەمەندەکان دەکات, بۆیە ئێمە هەوڵ بدەین ئەوانەش پێش بخەین و, ئاستی پزیشکیان پێش بخەین, سوپاس.

بەڕێز ڤیان احمد خضر پاشا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خاڵی هەشتەم کە باسی پەروەردەی تەندروستی و بلاوکردنەوەی هۆشیاری تەندروستی دەکات, من لەگەڵ مامۆستا محمد فەرج زۆر کۆکم, کەئاسایشی تەندروستی بەشێکە لە ئاسایشی نەتەوە, بودجەیەکی زۆری بۆ تەرخان بکرێ, بودجەی بۆ تەرخان بکرێ, لێرە دەڵێ دووبارە لە پەروەردە و تەندروستی چۆن پێدابچین, من سێ پێشنیارم هەیە: پێشنیاری یەکەم/ کە فەرمانێکی تەندروستی هەبێ لەهەموو قوتابخانەکان, ئەگەر بێتوو ژمارەیان لە 200 قوتابی زیاتر بێ, پێشنیاری دووەم/ دروست کردنی هەماهەنگی لەنێوان وەزارەتی پەروەردە و وەزارەتی تەندروستی بۆ کردنەوەی خولی فریاکەوتنە سەرەتایەکان, بەتایبەتی بۆ مامۆستایانی گوندەکان, پێشنیاری سێیەم/ گۆڕینی سیستەمی تەندروستی بکرێتە سیستەمی بیمەی تەندروستی, بۆ هاوولاتیان سیستەمی بیمەی تەندروستی دابنرێ, خاڵێکی تر, خاڵی پێنجەم, پاراستنی ژینگەی تەندروستی, لێرە یەك پێشنیار دەکەم, حکومەت بەم شێوەیە سزادانی بپارێزێ, پێویستە حکومەت سزا دابنێ بۆ ئەو کەس و دەزگایانەی کەوا لە ژینگە پارێزی کەم تەرخەم دەکەن, لەهەمان کاتدا خاڵێکی تریشم هەیە, لەخاڵی (دامەزراندنی بەڕێوەبردن و بەدواداچوون) لەخاڵی دووەم پێشنیار دەکەم, دەزگای سکالای نەخۆشی دابمەزرێ, تا ببێتە دڵنیابوون بۆ لەش ساغی بۆ هاوولاتیان, بۆ هەموو هاوولاتیان و مرۆڤی کورد, زۆر سوپاس.

بەڕێز فتاح عبدالله نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان, پێشەکی بەخێرهاتنی جەنابی وەزیر دەکەم و, زۆر سوپاسیشی دەکەم, بەحقیقەت ئەوەی کەمن ئاگام لێیە, هەوڵ و ماندبوونێکی زۆری هەیە, بۆ ئەو وەزارەتی صحەیە, سوپاسی دەکەین, دووەم/ پشتگیری لەقسەکانی کاك محمد فرج و کاك محمد صالح دەکەم, هەندێك لە قسەکانی من ئەوان کردیان, سوپاسیان دەکەم, من داوایەکم هەیە, پێم وایە لیژنەی قانونی دەست خۆشیان لێدەکەم, شتێکیان نووسیوە لەو بابەتەی کەمن عەرزتان دەکەم, ئەوەیش ئەوەیە لە فەقەرەی (11), لەئەصڵی پرۆژەکە هاتووە, تەنزیمی وەرەقە بە مومارەسەی میهنەی توبی و صحی, من داوادەکەم لە جەنابی وەزیر کە ئەوە شتێکی تێدا زیاد بکرێ (و الرقابة على العيادات الشعبية في المحلات و المختبرات تحت رعاية اللجنة الطبية), چونکە ئێمە کۆمەڵێك عیاداتی توبیمان هەیە لە کۆڵان و لەناو مەحەلەکان, بەحقیقەت ئیجابیات و سلبیاتیان هەیە, ئیجابیاتەکەی ئەوەیە ئەگەر وەکو پێویست وابن شتێکی زۆر باشە و سوودی هەیە بۆ دانیشتوان, ئەگەر لەو موستەوایەی نەبن مومکینە زەرەریان هەبێ, هی دووەم نوقتە/ ئەو فەحوصاتەی خوێن، پێم خۆشە جەنابی وەزیر رەقابەیەکی توند بخاتە سەر ئەو فەحصی خوێن, نمونەیەك لەو بابەتە

عەرزی جەنابتان دەکەم, لەم ماوەیە خزمێکی من عومری 60 ساڵە نەخۆشە, لێرە خوێنەکەی +B, بردوویانە ئێران عەمەلیات کراوە, خوێنەکەی +O دەرچووە, جا ڕجام وایە لەجەنابتان و جەنابی وەزیریش, ئیهتیمامێك بەو مەوزوعە بدرێ, ئەو عیاداتانە شەعبی لەکۆڵانەکان فحوصاتی دەم زۆر پێویستە ئیهتیمامی پێبدرێ, داوا لەجەنابی وەزیر دەکەم رقابەی دابنێ لەسەر ئەو مەوزوعە, لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز غفور طاهر سعید مەخموری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تێبینیەکانی من چەند خاڵێکن, بەکورتی تیشکیان دەخەمە سەر, یەکەم/ بڕگەی دووەم لەماددەی دووەم, دەڵێ (دامەزراندن و بەڕێوەبردنی, بەدواداچوونی یەکە تەندروستیەکانی چارەسەرکردن و تەندروستیەکانی خۆپاراستن و چارەسەرکردن و پەرەسەندنیان لە هەرێمدا), ئەگەر تێبینی بکەین هەرچی نەخۆشخانەکانی کوردستانە, بەڕاستی پێویستیان بەنۆژکردنەوە هەیە, پێویستیان بەوەی هەیە کە ریعایەکی تایبەتی هەیە, پێشنیار دەکەم لەدوای دامەزراندن وشەی نۆژەنکردنەوەشی بۆ زیاد بکرێ, بەنیسبەت بڕگەی دووەم, بەنسبەت بڕگەی (3) کە باس لە (بایەخدان و خزمەتگوزارییە تەندروستییەکان دەکاتن) بۆ بوارەکانی تر, داوا دەکەم لەدوا بڕگەکە لە ئەوەش ئیزافە بکرێ, هەروەها چاودێری تەندروستی بازاڕ, یەعنی ئەو شوێنەی کەشتی لێدەفرۆشرێ, بەڕاستی رەقابەی صحی وەکو پێویست نییە لەکوردستان, پێشنیار دەکەم کە دوو خاڵی تریش بۆ ئەو ماددەیە زیاد بکرێ, یەك/ ئەو خەڵکانەی گەڕاونەتەوە گوند, لە خزمەت گوزارییەکان بێ بەشن, بڕگەیەك زیاد بکرێ, -بۆ ئەوەی کە بتوانێ بنووسرێ بە تەندورستی گوند نشینەکان, تەماشا دەکەین کە زۆربەی ئەو گوندە ئاوەدان کراوەتەوە, بە 10, 15 گوند بنکەیەکی تەندروستی لێ نییە, بەتایبەت ئەگەر تەماشا بکەین مەنتیقەی مەخمور, ئەوە لە 2003 خەڵك گەڕاوەتەوە لەتەواوی گوندەکان بنکەیەکی تەندروستی نییە لەوناچەیەدا, خاڵێکی تر/ مەسەلەی دەرمان کە برادەران هەموویان باس کرد, بەڕاستی ئەوە پێویستی بە (کواڵتی کۆنترۆڵ) هەیە, سەیتەرەی نەوعی, حەقە لەناو وەزارەت بەشێك هەبێت بەو ناوە, بایەخ بەوە بدات کە کۆنترۆڵی هەموو داو دەرمانەکان بکات کە دێنە کوردستان, جگە لەوەی کە ئێکسپایەرن, ئەو وەحداتەی لەناو دەرمانەکانیش بەپێی زانستی و بەپێی زانیاری و هەندێك دکتۆر کە باسی دەکەن زۆر کەم, مەسەلەن پاڕەستەمۆلێك کە 500 مللی گرامە, پیشکینراوە 50 مللیی گرامی تێدابووە, کەواتە تۆ 10 حەب بخۆی, ناکاتە یەك حەبی پێشتر کە دەتخوارد, کەواتە پێویستە (کواڵتی کۆنترۆڵ هەبێ) لەناو وەزارەت, هەم لەسەر سنوورەکانیش ئەوە هەبێ, زۆر سوپاس.

بەڕێز عثمان احمد حمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەماددەی دوو بڕگەی (1،12)، بکرێ بەیەك بڕگە، چونکە بڕگەی یەکەم (ئامادە کردنی ئەو پێداویستیانەی کە مافی تەندروستی باش و دروست بۆ هاوولاَتیان مسۆگەر دەکات لەلایەنی بەدەن و ئەقڵ و دەروونییەوە)، بڕگەی (12)ش هەر ئەوەیە (کارکردن لەپێناو دابین کردنی تەندروستی بۆ هاوولاَتیان)، بکرێتە یەك بڕگە، ئەمە یەك، دوو/ لە بڕگەی (5) وەزارەتی تەندروستی هەماهەنگی بکات لەگەڵ وەزارەتی ژینگە، بۆ بەربەست بوونی پیس بوونی ژینگە، بەڕاستی وا بزانم پێویستە وەزارەتی تەندروستی هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە و وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئاییینیش هەبێ، نابێ وەزارەتی تەندروستی پێی عەیب بێت ئەوقاف و کاروباری ئایینی هەماهەنگی هەبێت، چونکە زۆر ڕێنمایە تەندروستیەکان، بەڕاستی ئەگەر بگەیندرێنە خەتیبە بەتوانایەکان، ئەوەی لە ڕێگای مزگەوتەکانەوە دەکرێت، ڕێنمایی جەماوەری بۆ بکرێ بۆ زۆر شت، کەم دام و دەزگا بتوانێ بەم شێوەیە دەورو تەئسیری هەبێ لەسەر جەماوەر، بڕگەیەکی تر زیاد بکرێ، ئەوەیش کە وەزارەتی تەندروستی ئیشی جدی بکات لەسەر گێڕانەوەی متمانەی جەماوەر بەدکتۆرە خۆماڵیەکانی خۆمان، چونکە زۆر لە برادەران باسی ئەوەیان کرد کە خەڵك متمانەیان نەماوە لەبەر هەندێك شت، ئیشێکی زۆر زەرورەو، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هەرچەندە ئەو قسانەی دەکرێن هەمووی قسەی بەجێنە و، ڕێك و پێکن بەلاَم مولاَحەزەی وەقت بکەن، فەرموو کاك عبدالرحمن.

بەڕێز عبدالرحمن اسماعیل سلیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو قسانەی کە دەم ویست بکەم، زۆر لەبرادەران باسیان کرد، تەنیا یەك، دوو نوقتە نەبێ یەك/ ئەو خەڵکانەی لەدەرەوە دێنە ناو کوردستان، زۆر کەس لە تورکیا لەئێران، ئەوەی سووتان و نەخۆش دێن مومکینە ئەوانە 101 نەخۆشی لەگەڵ خۆیان بهێنن، لەبەر ئەوەی پێویستە کۆنترۆڵی ئەوانە بکرێ، چونکە ئەگەر بێتو ئەو نەخۆشیانەی کە ئێستا لەدنیا بلاَودەبنەوە زەحمەتە لەکوردستان کۆنترۆڵ بکرێ، چونکە نە ئەو داو دەرمانەمان هەیە، نە ئەو ئەجهیزانەمان هەیە، لەبەر ئەوە پێویستە ئەوە بەتەواوی کۆنترۆڵ بکرێ، بۆ ئەوەی تووشی ئەو مەشاکیلانەی نەبین، نوقتەی دووەم/ ئەوەیە ناو شار کە ئێمە تەماشای بکەین، تەماشای گرژۆزی سەیارە دەکەین وەکو بۆڕی سۆپە دووکەڵ دەکاتن، ئەوە پێویستە وەزارەتی تەندروستی لەگەڵ وەزارەتی ژینگە لەگەڵ پۆلیسی هاتووچۆ کۆنترۆڵی ئەم شتانە بکەن، چونکە ئەمە تەئسیری ڕاستەوخۆی لەسەر تەندروستی گشتی هەیە، بەتایبەتی ئەو برادەرانەی کە موشکیلەی جیهازی تەنەفوسیان هەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز طلعت خضر سيف الدين:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەکوردستان موختەبەراتی صحی هەیە, بەلاّم لەئەصڵی مەشرۆعەکەی کە من تەماشای دەکەم, نەصی کەلیمەی موختەبەرات وەکو خۆی نەهاتووە, بۆیە من پێشنیار دەکەم (أنشاء المختبرات الصحية لتشخيص الامراض) زیاد بکرێ, خاڵێکی تر, بڕگەی (4) لە ئەصڵی مەشرۆعەکە (مكافحة الامراض الانتقالية و السيطرة عليها), لەدەرەوە و ناوەوەی کوردستان, نازانم ئەوە حەجری صحی دەگرێتەوە یان ناگرێتەوە؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز شیرین عبدالرحمان دینو:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەئیدی کاك تەڵعەت دەکەم, بۆ موختەبەرا, چەند مولاّحەزەیەکی عام هەیە, ئەن گشتی ئەز دەبێژم, نەبوونی موستەشفا, نەبەس تەرکیز بکەن لە مەرکەزی موحافەزەی هەبیتن, دەوروبەری موحافەزەش هەبیتن وەکو گوندە, وەکو قەزایە, موستەشفا زۆر کەمن وەکو زاخۆ, لەو دەڤەرە یەك موستەشفا هەیە, هەتا وەحدەی صەحیش ژ کاملی مەنتیقەش و, نەبوونی تەوارئی ژنینە, یەعنی حادیسەك بێتن, شتەك بێتن, مباشرِ نەقلی زاخۆی مەسەلەن بۆ موحافەزات دهۆکێ, هیچ خزمەتێك نینە بۆ زاخۆ وەکو موستەشفایەکی پێویست بۆ دەڤەرا زاخۆ, نسبەتا نفوسی زاخۆ پتر لە 300 هەزار کەسانە, هەروەها ئەم زاهیرەتێکی گەلێك نائیجابە, سەرجادەی ناو مەنتیقەی مەدا, زاهیرەتێکی دنیا نەدیە, یان بێژم موتەخەلیفە, یان شەماعیە کوردی بێژن شێت خانە, یەعنی ئەم زاهیرەتە نەمێنێ سەر بان جادە و سەر شارعە, حەتا گلەو گازاندەی خەڵك زۆر هەنە, ئەن تەئکید دەکەم, بەنسبەت ئەجهیزە, ئەجهیزە نیهائیەن لە مەنتیقەی مە نینە, گەر غەسل کلیە هەبیتن, دەبی بچی شاری تر, یەعنی ئەجهیزەی بەسیت مەفرِوزە هەبیتن, لە مەنتیقەکی وەکی زاخۆ, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

نوقتەی نیزام هەیە, فەرموو.

بەڕێز د0هاله سهيل وادى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نوقتەی نیزامەکەی من ئەوەیە, پێشنیار دەکەم قسە بدرێتە جەنابی وەزیر, لەبەر ئەوەی هەموو ئەو خالاّنە باس کرایە لەگەڵ جەنابی وەزیر, جوابیشی هەیە, بۆ ئەوەی دووبارە نەکرێتەوە لەلای ئەندامان, زۆر سوپاس.

بەڕێز شیخ الله ابراهیم شیخ الله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

پێشەكی بەخێرهاتنی جەنابی وەزیر دەكەم, هیوای سەركەوتنی بۆ دەخوازم لەكارەكانی, پشتگیری تەواوی لیژنەی هاوبەشی لیژنەی یاسایی و تەندروستی دەكەم, هەروەها پشتگیری لە ڕەئیی هەردوو برای بەڕێزم, هەردوو كاك محمدەكان دەكەم, تەنها مولاحەزەیەكی بچووكم ماوە لەسەر بڕگەی (6), دەڵێ (بایەخدان بە تەندروستی لەش ساغی كرێكاران), پێویستە كارمەندانیشی لەگەڵ بێت, چونكە تەنها كرێكاران لەو شوێنانە كار ناكەن, كارمەندانیش تێیادا كار دەكەن, بۆیە تەندروستی لەشساغی كرێكاران و كارمەندان لەپڕۆژەكە كار دەكەن, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لەعەرەبیەكە هاتووە (العاملین), یەعنی هەم كرێكار دەگرێتەوەو هەم مۆزەفیش دەگرێتەوە, ڕەنگە تەرجومەكە غەڵەت بێت, مولاحەزەی دكتۆرە هالە, ئەگەر چی نوقتەی نیزام نەبوو, بەڵام مولاحەزەیەكی بەجێ بوو, جەنابی وەزیر ئەگەر دەتەوێ تەعلیق بدەی لەسەر ئەو برادەرانەی كە تا ئێستا قسەیان كردووە, فەرموو.

بەڕێز د0 عبدالرحمن عثمان یونس(د0 زریان)/وەزیری تەندروستی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان, بەڕاستی بەڕێزان خاڵی زۆر بەنرخیان هێنایە پێش, من سوپاسیان دەكەم, بەڕاستی زۆربەی ئەم خاڵانە بەجێیە و ڕاستیشن, بەڵام ئێمە لێرە باسی یاسا دەكەین, موحاكەمەی خەدەماتی تەندروستی ناكەین لەوڵاتێك لێرە, خۆتان ئەزانن ئەوە نیتاجی ساڵێك نییە, چەندین ساڵ لە ئیهمالی و ژێر دەستی و خەدەماتی تەندروستی بەرەو دواوە چووە, بەشەو ڕۆژێك نە سیستەمی تەندروستی دەگۆڕدرێ, نە خەدەماتیش دەگۆڕدرێ, كوردستانیش پڕ نەخۆشخانە ناكرێ و, ناكرێ ئەو شتانە بكرێ لەناو یاسا بووترێ بەڕای من, من بەیەكەم دەست پێدەكەم, نازناز خان فەرمووی ناوی ژنانی تێدا نییە, بەڕاستی من ئەوە بەڕێزم زانی, ڕێزلێنانە لە ژنان وەكو مرۆڤ باسمان كردووە و, نەمان ویست جیای بكەینەوە, ئەوە ژن و پیاو و منداڵ, بەڵام لە شوێنێك باس كراوە, ئیهتیمام بەژنان و مناڵان وەكو (الامومة و الطفولة) بدرێ, بەڵام من نازانم بۆ داوا دەكا ژن لەپیاو جیا بكرێتەوە, خۆیان داوای یەكسانی دەكەن, باسی ئەوەی كرا كە ڕاژەی منداڵ بوون كۆنترۆڵ بكرێ, من نازانم كێ لەگەڵ ئەو ڕەئیەیە, من ڕەئیی خۆم هەیە, ڕەنگە لەگەڵ ئەو ڕەئییە نەبم كۆنترۆڵی بكەین, تەنزیم بكەین قەیناكە, بەس نەك كۆنترۆڵ بكەین, ئێمە پێویستمان بەوەی هەیە كە میللەتی كورد زیاد بكات, بەڕەئیی من وایە, ڕەنگە ڕەئیكی تر جیا بێت, ئەمنی دەوائیی, لە بڕگەی (15) مەصانع و موستەحزەڕات, بەڕێزان دەزانن ئێمە كوالیتی كۆنترۆڵمان نییە لەهەرێمی كوردستان, لەبەر ئەوە، ئەوەی دڵخۆشكەرە موختەبەرێكمان وا لە ڕاپەڕین بەڕێوەیە, انشاالله خیلال چەند مانگی داهاتوو حازر دەبێت, خۆی سێ بەشە (بەشی دەوائیی,

بەشی غیزائیی، بەشی ژینگە)، گشت ئەو شتانە دەتوانین کۆنترۆڵ بکەین، فەحصی بکەین، بەڵام ئێستا بەڕاستی نیمانە، کەنەش بێ چی دەکەین..من عیینەی 18 دەرمانم کۆکردۆتەوە لەناو بازاڕ، بۆئەوەی بینێرم بۆ فەحص کردن لە موختەبەراتی سوید، داوای 31 هەزار دۆلار دەکەن، تەنها بۆ فەحص کردنی 18 دەرمان، توانامان نییە لەبەر ئەوەی وەزعەکە چەندین ساڵە هەر وا بووە، بەڵام ئەمەلێك هەیە، شتێك بەڕێوەیە، بەڕێز کاك محەمەد صالح باسی تەشجیعی بەحسی علمی کرد، ئەوە ئێستا زیاتر پۆستی ناردەنە دەرەوە بۆتە ئیشی وەزارەتی تەعلیم عالی، کە بۆ بەحس ئەچنە دەرەوە، بەڵام تەشجیعی بەحسی علمی لەناو ئێمەش بەتەئکید شتێکی زۆر پیرۆزە، ئەگەر بەجیا ناوی بێت، لەبڕگەکە جیا بکرێتەوە، ئەوا بەڕێزان ئەندامانی لیژنەی قانونی دەزانن، دەعمی قیتاعی خاصی توبی، دەفەرموون (دعم)ەکە لاببەین بیکەینە (الاشراف)، من دەعمم پێ چاکترە، چونکە بەڕاستی دەعمی خەدەماتی توبی، ئەو زەمان چوو کە هەر بە بەقیتاعی عام بکرێ، دەبێ قیتاعی خاص بێتە ناوەوە و، بەشدار بێت و، ئێمەش دەعمی دەکەین، بەڵام کۆنترۆڵیشی بکەین، لە هەمان کاتدا مانای ئەوەی نییە کە دەعم دەکرێ، کۆنترۆڵ نەکرێ و، دەبێ دەوری خۆی ببینێ لەخەدەماتی تەندروستی، لەهەموو دنیاش وایە، بەڕێز کاك محمد حاجی محمود، هەندێك ئیقتیراحی زۆر بەجێی کرد، باسی عەملیاتی بەهەڵەی کرد، ئەوە شتێکی راستە، ئێمە وڵاتێك بووینە دابڕاو بووینە لە علم و ئینترنێت، سکایش مەمنوع بووە لە وڵاتی ئێمە، دکتۆرەکانمان مەحروم بووینە لە دەورات و لە مستەوای علمی، من زۆر چاك ئەو مەوزوعە دەبینم، هیوادارم بتوانین ئیهتیمام زیاتر بە دەورات بدەین، دکتۆر بنێرینە دەرەوە، تەبیعی ئەوە شتێك نییە لەناو ئەو قانونە بووترێ، سەیتەرەی حدودی مەوادی غەزائی، ئێستا دەزگایەکی نوێ دەرچووە، دکتۆر موئەید سەرپەرشتی دەکات، کوالیتی کۆنترۆڵە سەیترەی گشت سنوورەکان ئەکەوێتە دەست ئەوانەوە، دەزگایەکی تایبەتە بەخۆی، سەر بەئەنجومەنی وەزیرانە، گوڵناز خان فەرمووی سیستەمی تەندروستی بگۆڕدرێ، بەڵێ ئێمە ئیشمان لەسەر کردووە، سیستەمی تەندروستی بە شەو و رۆژێك ناگۆڕدرێ، ئەوە نیتاجی 80 ساڵە، لەوانەیە 8 ساڵی بوێ هەتا بیگۆڕین، زۆر پێداویستی سەرەکی پێویستە بۆ گۆڕینی ئەو سیستەمە کە حالیەن وجودی نییە، وەکو بودجەیەکی چاك، وەکو بناغەیەکی چاك، هەتا هاووڵاتیان، بەڵام هەنگاومان لەسەر ناوە، هەنگاوی زۆر چاك، بڕوام بەوە نییە کە دەکەوین، چونکە دەڵێن گۆڕینی فەوری سیستەمێك بۆ سیستەمێکی تر، دەبێ هەنگاوی لێبنێی و، هەنگاوی راستیشمان ناوە لەو بوارە، دەتوانین بڵێین 10 ساڵی تر بتوانین بگەینە ئاستی دەوروبەری خۆمان، نەك ئەورووپا، ڤیان خان موقتەرەحاتی زۆر چاکی کرد، بەرەو لیژنەی هاوبەش بۆ قوتابخانەکان، ئێمە لیژنەی جەوالمان هەیە (فرقه الجوال الصحی)، لەڕووی ددانەوە، هەم لەڕووی چاوەوەو، صحەی گشتی ئەچن کار دەکەن، لەسەر هەموو نەخۆشخانەکان ئەسوڕێنەوە، ئەوەیش هەر باسی سیستەمی تەندروستی کرد زۆر تەواوە، لەسەر ئەکەین، دەزگای سکاڵای نەخۆش، بەڵێ ئێستا دەزگایەکی باڵای کوردستانمان دروست کردووە، لەوەزارەت ناوی دەزگای تەندروستی باڵای کوردستانە، لە 10 پزیشکی باڵای پسپۆڕی تێدایە لەهەموو بوارەکانەوە و، لەگشت شارەکان تێیایدایە، تا ئێستا 12 پزیشك سزا دراون، سزای

زۆر قوڕس، لە دەرکردن و قەدەغە کردنی کارکردنی تیایدا لە کوردستان, هەتا داخستنی عیاداتی تیادایە و, زیاتر لە 16 پزیشك لەشاری سلێمانی سزا دراون, بە سزای بچووکتر، نەگەیشتۆتە لای ئێمە, ئێمە فروعمان هەیە لەشارەکانی خوارەوەش, لەهەموو شوێنەکان, ئەگەر قەزیەکی موعەقەد بێت، ئەگات بەم دەزگا بالآیانەوە, ئێمە مەبەستمان سزادان نییە, بەلاّم هیوادارین ببێتە دەرسێك بۆ ئەوانی تر کەوا سەرپێچی ئەکەن, لەو بڕوایەین کە ئەوانەی وا دەکەن رەنگە پێنج لەسەدیش کەمتر بن لەپزیشکان, زۆربەی پزیشکەکان تەبیعی خزمەتی هاوولآتیان دەکەن, بەو پەڕی توانایانەوە, چەندین ساڵیشە خزمەت و شەو رۆژ و جەژن و نەورۆزیان نەبووە, ئەگەر بڵێین کەم و کوڕیش هەبووبێ, خۆ هەر لە وەزارەتی تەندروستی کەم و کوڕی نییە, لە هەموو بوارەکاندا هەیە, لە کارەبا هەیە, لە ئاوەوە هەیە, خۆتان وەکو ئێمە لێرە دەژین, بەلآم رەنگە ئێمە بەنیسبەت خەدەمات، باشتر خەدەماتمان کردبێ, ئێمە زۆر شت هەیە شانازی پێوەبکەین, بۆ یەکەم جار لە مێژووە نەمان هێشتووە نەخۆشی مەلاریا بۆ یەك حاڵەتش نەخۆشی مەلاریا لەکوردستان ئەمساڵ تەسجیل نەکراوە, بە ئیعتیڕافی مونەزەمەی صحی عالەمی, نەخۆشی ئایدز نەمان هێشتووە بێتە ولآتی خۆمان, کۆنترۆڵی تەواومان کردووە لەسنوورەکان, لەناوەوە نەخۆشی سیل بەرەو خوار دەڕوا, بەژمارە و بەئەرقام پێتان ئەڵێین, هەموو نەخۆشیەکان بەرەو خوار دەڕۆن, خەدەمات باش بووە, خەدەمات تەنها لە دروست کردنی بیانە نییە زۆر کەس وای ئەبینێ, راستە باسی دروست کردنی خەستەخانەش کرا لێرە, لەکوردستان هەشت سەریر هەیە بۆ 100 هەزار هاوولآتی, لەئەوروپا حەوت و نیو سەریر هەیە بۆ هەموو 10 هەزار هاوولآتی, لەشەرق ئەوسەت دوو و نیو سەریر هەیە بۆ هەموو 10 هەزار هاوولآتی, یەعنی ئێمە دە قاتی دەوروبەری خۆشمان کەمتر نەخۆشخانەمان هەیە, ئەوە ئەرکێکی زۆری دەوێ, بودجەیەکی زۆری دەوێ, بۆ ئەوەی ئەو هەموو خەدەماتەی بکەین, مامۆستا باسی ئیشرافی عیادەکانی کرد, کۆلآنەکان بەڕاستی ئەوانە ناشەرعین, ئەصڵەن کە شتێك ناشەرعی بێت پابەند نییە بەهیچ قانونێکی وەزارەت و, دیاریدەیەکی ناشەرعییە, جەنابی فەرمووی هەندێك دیاریدەی باشی تیادایە, هەندێك ئیجابیات و سلبیاتیان تێدایە, هەوڵ دەدەین کۆنترۆڵێکیان بکەین, هیوادارین بتوانین لەداهاتوودا نەمێنێن, چونکە بەڕاستی دیاریدەیەکی ناشارستانییە, لەبەر ئەوەی هەڵەی وا گەورە دەکرێ, کە خوێنی گروپێك نەزانن بکەن, کاك غفور باسی نۆژەن کردنەوەی کرد, بەڕاستی ئەوە تەبعەن لەئەرکەکانی وەزارەتە, دەڵێت خەدەماتی توبی بەرەو پێش ببات, دروست کردن و نۆژەن کردنەوە, ئەوە هەمووی دەگرێتەوە, بەلآم کە وشەکە بووترێ ئەوە بۆ بەڕێزان دەتوانن داینێن, تەعامول لەگەڵ وەزارەتەکانی تر فعلەن شتێکی زۆر پیرۆزە, ئێمە کردووشمانە, کۆبوونەوەمان لەگەڵ مامۆستایانی ئایینی و زانستی کردووە, لەگەڵ مامۆستایانی قوتابخانەکان کردووە, لیژانی هاوبەشمان هەیە, لەگەڵ وەزارەتی ژینگە بەردەوام لە پەیوەندی داین, ئێمەش بەحاڵی خۆمان وەکو وەزارەتی تەندروستی کەوا تەندروستی ولآتێك تەنیا بە وەزارەتی تەندروستی و بە پزیشکان ناکرێ, بە هەموومان ئەکرێ, هەر لە هاوولآتیەوە بگرە هەتا هەموو کەس مەسئولە لەوە, ئێمە ئەگەر کارەبامان نەبێ, یەعنی ئێمە چی بکەین, من صحوفیەك تەلەفۆنی بۆ

کردم, وتی دەرمانەکان هەمووی تێك ئەچن و شوێنیان گەرمە و, تۆ چیت کردووە بۆ ئەو مەسەلەیە, ئەم پرسیارانە بەرپرسیی من نابێ لەمن بکرێ, من کارەبام بۆ دابین نەکرێ, چۆن دەتوانم, ئەگەر ئاو کەم بێ ئێمە ئیحصایاتی مونەزەمەی صیحەی عالەمی دەڵێ 50, 65٪ هاووڵاتیانی کوردستان ئاوی پاك دەخۆنەوە, یەعنی 45٪ ئێمە ئاوی ناصحی دەخۆینەوە, بەوەزارەتی صحە بەتەنیا چی دەکرێ, ئەگەر سنوورەکان بەتەنیا ببێتەوە, هەموو شتێ بە کەیفی خۆی بێتە ژوورەوە لە خواردنەوە بگرە هەتا دەرمان بگرە, وەزارەتی صحە چۆن دەتوانێ بەتەنیا ئەوە کۆنترۆڵ بکات, ئەبێ وەزارەتی زراعەی لەگەڵ بێت, کشتوکاڵی لەگەڵ بێت, وەزارەتی ناوەخۆی لەگەڵ بێت, ئەگەر ئێمە داوای مەنع کردنی ریکلامی جگەرە ئەکەین لەبازاڕدا, لەوەتی ئێمە داوامان کردووە چونکە گازێکی ژەهرێنە, ئەوا دە قات بۆتەوە لەناو هەموو شارەکان و, جاران تەحزیریان لەسەر ئەنووسی, ئێستا تەحزیرەکەش نانووسن بەبێ منەتانە, لەبەر ئەوە ئێمە بڕوامان وایە تەعامول بکەین لەگەڵ هەموو لایەك و, بەهەموو لایەك تەندروستی بەرەو پێش دەچێ نەك تەنها بۆ وەزارەتی تەندروستی, کۆنترۆڵی نەخۆشییە درمەکان و ئەوەی تیایدایە, کاك تەلعەت باسی حەجری صحی کرد, تەئکید حەجری صحی بەشێکە لەوە, ئێمە هەتا تەرجوومەکەی نازانم بەربەرەکانیمان نووسیوە, بەعەرەبیەکەی (محاربة الامراض الانتقالية) بنووسین, یان (مقاومة), بەلام ماناکەی بەگشتی هەمووی دەگرێتەوە, نەبوونی شەماعییە, شیرین خان باسی کرد, ئێمە دوو پرۆژەمان پێشکەشی ئەنجومەنی وەزیران کرد, دوو شەماعییە لەو جۆرە بکەینەوە, لەهەولێر و لە دهۆك و, لەسلێمانیش خەریکی تەواوبوونە, بەڕێز کاك شیخ الله باسی تەندروستی کرێکارانی کرد, وابزانم گشت کارمەندان دەگرێتەوە, بەهەر حاڵ ئەو قانونە دووبارەیە لە قانونی وەزارەتی کاروباری کۆمەڵاتیش, من داوای لێبووردن دەکەم, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس, ئێستا زۆرشت روون بۆوە لە قسەکانی و روون کردنەوەکانی جەنابی وەزیر, فەرموو دکتۆرە شوکریە.

بەڕێز د0شکریە رسول ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بەڕاستی دەست خۆشی لە د0 زریان دەکەم, وەکو خوێنەری جەریدەکان لەم ماوەیە هەوڵ و کۆششی تەواوی بۆ نەمانی گەندەڵی لەدام و دەزگای تەندروستی وەزارەت, ئەمە شتێکی چاکە وەکو یەکەم وەزیر, کە هەوڵی داوە بۆ بنبڕکردنی ئەم لایەنە داوە, هیوادارم ئەگەر ئەم لایەنەی گرتووە, لایەنەکانی تریش فەرامۆش نەکات, لەڕووی تەندروستی عیادەکان, عیادەی میللی و موختەبەرەکانیش, خۆم سەردانی هەر دکتۆرێك دەکەم, یەکەم شت کە تێبینی دەکەم, ئەم لایەنانەیە کە تێبینی دەکەم, خۆی وەلامی زۆر پرسیاری داوە, سوپاسی دەکەین, تەئییدی هەردوو برادەر کاك محمدەکان, قسەکانیان لەگەڵ من یەکە, بەلام ئەوەی حەزم کرد کەوا بەدکتۆر زریان بڵێم, ئێستا لەهەموو دنیا گەڕاونەتەوە بۆ داودەرمانی میللی,

حەز دەكەم لەم رووەوە لە صين و لە ئێران كە من ئەیخوێنمەوە، ئەمانیش هەوڵی ئەم لایەنە بدەن و، لەخاڵی 10 لەئامانجەكان، گرنگی دەدەن بە هانی توێژینەوەی زانستی لە جۆرەها مەیدانەكانی تەندروستی، من پێم باشە زۆر لەدكتۆرەكان بەڕاستی داهێنان دەكەن لەبواری لێكۆڵینەوە، هەموویان توانای لێكۆڵینەوە و ئیبداعیان نییە، ئەوەی كە ئیبداع و داهێنان دەكات، من پێم باشە ئەگەر وەكو خاڵێكیش بێت، خەلاتی ئەم دكتۆرانە بكەن، من چوومە لای دكتۆر احمد سید بەرزنجی، وتی وەرە سەیری موختەبەرەكەم بكە، بینیم خەڵك ئەسپێ و رشكی لەچاوە، وتی ها سەیریكە چۆن ئەجوڵێ، بەداخەوە ئەم لایەنە هەتا ئێستا گرنگی پێنەدراوە، وەكو چۆن ئێستا لە خاڵی 10 ئاماژەیەك بەم لایەنەش بدرێ، دكتۆر حەز دەكەم بەڕێزت كە دەرچووی كۆلێژی پزیشكی باسی هەماهەنگی هەموو وەزارەتەكانتان كرد، تەنها وەزارەتی خوێندنی بالاَ و كۆلێژی پزیشكەكان، كۆلێژی داو دەرمان و كۆلێژی ددان، حەزیش دەكەم هەماهەنگیەك لەگەڵ ئەوانە هەبێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز ملا سعدالدین عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

فەقەرەكانی ماددەی دووەم هەندێ رێكخستنی دەوێ، لە فەقەرەی (1، 7، 12) هەر یەك شتە ئەگەر لێك بدرێ، پاشان لە ئاخیری فەقەرەی نۆیەم (وتوفیر الاجهزة الخاصة بالمعوقین)، ئەوە بێتە سەر فەقەرەی (الاهتمام برعایة وتأهیل الاحداث والمعوقین)، ئەگەر بكرێ هەندێك وەكو تەوصیات پێم خۆشە ئاڕاستەی جەنابی وەزیر بكەم، راستە موناقەشەكە موناقەشەیەكی قانونییە، قانونی وەزارەتە، بەلاَم ئێستا لەعیادەكانی خارجی ئەو شتە بەرچاو دەكرێ، دەبینی دكتۆر هەیە پەنجا نەخۆشی بەیەك رۆژ بەڕێ دەكات، باشە ئەوە كە پەنجا نەخۆشی پێكەوە بەڕێ دەكات، پێنج كەس پێكەوە دەچێتە ژوورێ، ئایا ئەو دكتۆرە چۆن دەتوانێ سەیتەرە لەسەر پەنجا نەخۆش بكات، هەندێك دەرزی هەیە، دەرزی كیمیاوییە، دەرزی سەرەتان لێرە نییە، زۆرجار نەخۆش دەبێ بچێتە ئێران، دوێنێ یەك لەنەخۆشەكان كە ناسیاری خۆمانە، بایی 600 هەزار دینار دەرزێ كڕیووە، بەموساعەدە پارەی بۆ كۆكراوەتەوە، یەعنی ئەگەر موستەشفایەك هەبێ بۆ مەوادی كیمیاوی زۆر ئیستیفادەی لێدەكرێ، ئەشیعەیەك هەیە MRI لەنەخۆشخانەی رزگاری كە پێی دەوترێ رەنین، ئەو رەنینە حەسەب جەدوەلە، هەموو كەسێك دەتوانێ، ئێواران بەپارەیە، ئەو بەپارەیە نەمێنێ باشە، یەعنی بۆ كابرا ئێوارەكەی پارە بدات، هی وا هەیە فەقیرە پارەی نییە ناتوانێ ئەشیعە بگرێ، ئەوەی دەوڵەمەندە ئەشیعەكەی خۆی دەگرێ، زۆر جار دەبینی تەواری نەخۆشێك زۆر موستەعصیە دەچێت، تەماشا دەكەی موقیمێكی تیا دانیشتووە، تەواری حەساسترین جێیە، دەبێ تەبیبێك دانیشێت، تەبیبێكی موتەخەصیص، نەك دكتۆرێكی وای لێدانیشێ كە تەجروبەی كەم بێت، عیادەو عەمەلیات، زۆر جار دكتۆر ئیلزامی لەسەر نەخۆش دەكات كە عەمەلیاتەكەی لە خەستەخانە نەكاتن، عەمەلیاتەكەی لە عیادەی ئەو بكات، ئەوەش سەیتەرەی لەسەر بكرێ، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هەرچەندە زۆر موداخەلە دەکرێ, بەلاّم من مولاّحەزەیەك دەكەم, لەڕاستیدا زۆر لەو قسانەی کە دەکرێ لە نوقاتەکان هاتووە, هەندێك مولاّحەزەشم هەیە, دەڵێ ئەو خاڵە لەگەڵ ئەو خاڵە دەمج بکرێ, پێم وایە ئیلتیباسێك هەیە لە تێگەیشتنی خاڵەکان, ئەوە سێ, چوار کەس داوا بکات, مەسەلەن دەمجی خاڵێ 10 لەگەڵ 12 کە دەڵێ (ضمان التأمین الصحي), تەئمینی صحی شتێکی زۆر تایبەتە, تەئمینی صحی گەورەترین مەسەلەیە لە هەموو وڵاتانی پێشکەوتوو, یەعنی بەلاش, هەموو پێداویستی عیلاجت بەلاش بێت, ئەوەیە تەئمینی صحی, ئەوەی کە دەوڵەت پێی هەڵدەستێ, لەبەرئەوە دەبێ خاڵێکی تایبەتی هەبێ, ئەوەی تر ئیلتیزاماتە, ئهتیمامە, بۆیە موداخەلەم کرد, چونکە سێ, چوار برادەر داوای دەمجیان کرد, ناکرێ دەمج بکرێ, تەئمینی صحی ئەو پارەیە کە حکومەت تەرخانی دەکات, بۆ گەیاندنی تەندروستی بۆ هاووڵاتیان, لەکردنەوەی خەستەخانەیە, بنکەیە, دکتۆری بەلاشە, ئەشیعەی بەلاشە, دەرمانی بەلاشە, ئەوانە هەمووی تەئمینی بەلاشە, کاك سەردار, فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تەنها دوو تێبینیم هەیە, یەکەم/ لەسەر بڕگەی (5), من پێم وایە وەزارەتی تەندروستی, وەزارەتی ژینگە ئەرکەکەی تەنیا ئەوە نییە مەنعی تەلەوسی ژینگە بکات, بەڵکو تەحسین کردنی, بۆیە پێشنیار دەکەم تەنیا یەك وشە زیاد بکرێ لەنیهایەتی پێشنیاری لیجنەی هاوەبەش, ئەوەیش (و تحسینها), دووەم/ کە ئەهداف هەمووی دەخوێنمەوە, باسی تەراخیص ناکات, تەراخیصی موستەشفەیاتی ئەهلیی, بەڕاستی لێرە دەبێ دیاری بکات, من پێشنیار دەکەم لەبڕگە (17) باس لە قیتاعی توبی خاص دەکات, بگوترێ (منح تراخیص للقطاع الخاص) لە کۆتایەکەی, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لەموقتەرەحەکە هاتووە کاك سەردار, کە دەڵێی ئیشرافی وەزارەت, یەعنی تەرخیصە, سارا خان, فەرموو.

بەڕێز سارا خضر پیرۆت:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت خاڵی یەکەم, باس لە لایەنی بەدەن و ئەقڵ و دەروونی دەکات, زۆر دەست خۆشی لەباسی مەسەلەی دەروونیەکەی دەکەین, لەبەرئەوەی کۆمەڵگای کوردستان هەمووومان دەزانین دەناڵێنێ لەدەست چەندین دەردی دەروونی, بەهۆی ئەو بارودۆخەی کە بەسەری هاتووە, بەلاّم ئومێد دەکەم ئەو گرنگی دانە بەپێی ئەو شوێنانە بێت کە کارەساتەکانی لێبووە، وەکو ناوچەی ئەنفال کراو، کیمیاباران و راگوێزران, ئەو مەنتیقانەی نەخۆشی زیاتر لێیە, حەقە سەنتەرەکان لەو شوێنانە گرنگیان پێبدرێ, بەداخەوە ئەو لایەنی دەروونی وەکو پسپۆڕیش, پسپۆڕی دەروونی کەمە لە کوردستان, لەلایەکی ترەوە ئەو توندو تیژیە کە لە کۆمەڵگا بەرقەڕارە بەگشتی, پەیوەندی بەباری دەروونی ژنانیشەوە هەیە, ئەوەیش حەقە گرنگی زیاتری

پێبدرێ, خاڵی دووەم باس لە چاودێری دایکایەتی دەکات, خاڵێکی باشە, بەلآم ئەو چاودێری دایکایەتییە نا کە ئێستا هەیە لە کوردستان, لەبەرئەوە ئەگەر تەماشای خەستەخانەی منداڵبوون بکەین, سەردانی بکەین, راستە ئامێر و پێداویستی لێیە, بەلآم پشتگوێ خستن دیارە زۆرە بەنیسبەت دایکانەوە, لەشوێنە دوورەکانیش خزمەت گوزاری زۆر کەم دەگاتە شوێنە دوورەکان, نمونەیەك دەهێنمەوە کە لەگەڵ سەرۆکی لیژنەی ئاوەدان کردنەوە سەردانی قەندیلمان کردووە, چواردە گوندی لێیە یەك بنکەی تەندروستی گڵی لێ بوو, لەکاتی لافاوەکەش رووخابوو, ئەو شوێنانە تەنانەت ئەگەر ژن دوو گیان بێت, بیانەوێ بیبەن بۆ دکتۆر هەر لەرێ گیان لەدەست دەدات, ئەوەندە رێگاکە دوور و ناخۆشە, لەبەر ئەوە ئومێد دەکەین گرنگی بەم شوێنانە بدرێ, لەبەر ئەوە ئاسایی نییە لە سەدەی بیستەمدا ژن لەسەر منداڵ بوون گیانی لەدەست بدات, بەنیسبەت خاڵی (9 و 11) باس لە منداڵی کەم ئەندام دەکرێ, منداڵێ کەم ئەندام لەشوێنێك دەبێت, بلێ دابین کردنی ئامێر بۆ پەککەوتەکان, تەنیا ئامێر دابین کردن چارەسەری ئەو مەسەلەیە ناکات, گرنگی بەو دایکانە بدرێ کە منداڵی کەم ئەندام بەخێو دەکەن, یەعنی لە سلێمانی شتێك کراوە, ئەو ژنانەی کە فەرمانبەرن منداڵی کەم ئەندامیان هەیە, بەبێ مووچە یارمەتیان داون کە خزمەتی منداڵە کەم ئەندامەکە دەکەن, بەلآم لە ناوچەکانی دیکە لەهەمووی ئەوە پیادە ناکرێ, حاڵەتێکی تر هەیە هەرچەندە پەیوەندی بە یاسایەکەوە نییە, ئەو بنکە تەندروستیانەی لەزۆر لەناوچەکان بنکەی زۆر مەعقول دروست کراوە, بەلآم تا ئێستا ستافی بۆ دانەنراوە, ئەوە کێشەی گەورەیە لەزۆربەی قەزا و ناحەیەکان دروست بووە, زۆر سوپاس.

بەڕێز زرار طاهر امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆربەی ئەو قسانەی کە دەم ویست بیکەم کراون, بەلآم بڕگەی (9) پێشنیار دەکەم لەکۆتایەکەی بنووسرێ (بەپێی پێوەرەکانی کۆنترۆڵی جۆری)و, زۆر پشتیوانیش لەقسەکانی کاك غفور دەکەم, بایەخدان بەتەندروستی گوندنشینەکان شتێکی زۆر زەرورە و, پێم باشە بڕگەیەك لەم یاسایە زیاد بکرێ, بنووسرێ لیژنەیەکەی بەدواداچوون دروست بکرێ, بۆ ئەو پزیشکانەی کە تەشخیصی نەخۆشەکان دەکەن بەهەڵەو, زۆر سوپاسی وەزیری تەندروستی دەکەین, بەڕاستی ئەوەی سارا خان وتی, ئێمە رۆژێکیان چووین بۆ دۆڵی رزگەمارۆ بەڵێنی پێداین کە ئەو بنکە تەندروستییەیان بۆ دروست بکات, وابزانم سارە خان ئاگای لێ نییە, پێشنیارێکی ترم, بەڕاستی لەم یاسایە دەردەچم, ئەو مایکانە, یان بە دانیشتنەوە قسەی بکەین, یان بەرز بکرێنەوە, چونکە بەپێوە قسە دەکەین بەڕاستی پشتمان دێشی, زۆر سوپاس.

بەڕێز غفور طاهر سعید مەخموری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نیسابی قانونی دانیشتنەکە ئێستا تەواو نییە لەناو قاعە, ئەگەر بیژمێری, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوە موشكیلە نییە, ئەگەر خستمانە تەصویت ئەو كات موهیمە, بەڕاستی موقتەرەحەكانتان هەمووی بەجێیە, بەلاَم بەشێوەیەك لەشێوەكان لەهینەكان هاتووە, موقتەرەحی لیژنەی قانونیش هاتووە, هەندێك شت هەیە هەموو داواكاریەك, یان هەموو مەسئولیەتێك لێرە نانووسرێ, وەزارەت دەبێ چی بكات, شتە ئەساسیەكانە, ئەگەر نا خۆی بەرنامەی خۆی هەیە, بەرنامەی كاری هەیە, ئەصلَەن دكتۆر خۆی شەش ساڵی خوێندووە, كۆمەڵێك علم فێربووە, هەر هەمووی لێرە نانووسرێتەوە, جەنابی وەزیر حەز دەكەم تەعلیق بدەی وابكەین, بەڵكو كورتی بكەینەوە موناقەشەكان, فەرموو.

بەڕێز د0 عبدالرحمان عثمان یونس(د0 زریان)/وەزیری تەندروستی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من ئامادەم ئەگەر بفەرموون, رۆژێك دێمە ئێرە هەرچی ئەو سوئالانە هەیە وەلاَم بدەمەوە, بەڕاستی ئەوە پێدەچێ هەرچی سوئال و ئیهتیمامێكی زۆر هەیە بەو بوارەوە, من حەز دەكەم ئەو روونكردنەوە و, ئەو ئیشانەی كە كردوومانە لەساڵی رابردوو هەمووی لێرە بیخەمە بەرچاوی جەنابتان, ئەگەر هەر كەم و كوڕی و پێشنیاری تریش هەیە, ئەگەر نەمان كردبێ دەیخەینە پلانەوە و, من سوپاستان دەكەم.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس بۆ ئەو ئامادەییە, ئەوەش لەبەرنامەی ئێمە هەیە, نەك تەنیا لەگەڵ جەنابت, بەڵكو لەگەڵ هەموو وەزیرەكان, ئەو بەرنامەی بانگهێشتنە و موناقەشەكردنی وەزعەكان, حەتمەن لەبەر رۆشنایی راپۆرتی لیژنەكانەوە رۆژێكی بۆ دادەنێین, وەزارەتی تەندروستی وەزارەتێكی زۆر گرنگە و, ئێمە موتابەعەشی دەكەین, جەنابیشت جێگای متمانەی و, ئێمە سیقەشمان بە ئیجراتی ئێوە هەیە, موتابەعەش دەكەین, موحاسەبەش هەیە, ئەوە كارێكی باشە لەوەزارەتەكەتاندا, دەرسێكی باشە بۆ هەموو وەزارەتەكان, كە موحاسەبە هەبوو مانای كارەكە دەستی پێكردووە, بەرەو باشی بڕوات, كاك دلێر, فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من بەحوكمی ئەوەی لە ئیجتیماعی لیژنەی قانونی حازر نەبووم, بەس یەك مولاَحەزەم هەیە, یان لەناو خاڵی نۆیەم, یان ئەیكەین بە ماددەیەكی جیاواز ئەو شتە زیاد بكرێ (زیادكردن و گرنگی پێدان و چاودێری كردنی عیادە میللیەكان لەهەموو گەڕەكێكی شارو شارۆچكەكان), قەصدم لە عیادەی میللی نییە ئەوانەی كەخەڵكی تایبەت دادەنێ, بەڵكو ئەوانەی كە حوكمین, هەموو گەڕەكێك ئەگەر بێتو گەڕێكی وەحدەیەكی ئیداری دیاری كراوی, عیادەیەكی تایبەت, یان خەستەخانەیەكی بچووكی تیا هەبێ, ئەوە تەقریبەن جۆرێك لەو فەوزایەی كە لەعیاداتی جیاجیای مەعاون توبی و ئەمانە هەیە, هەندێ جار حاڵەتی سلبی دروست دەكات عیلاج دەكات بەڕاستی, جا ئەمە چ لەناو شارەكان, چ لە قەزاو ناحیەكانیش, ئەگەر چەند ئەم حاڵەتە چارەسەر بكرێ, عیاداتی جیاجیا بكرێتەوە و, حكومەت موكەلەف بێت بەوەی

کەوا تەوفیری شتی بۆ بکات, پێم وایە باشتر دەبێت, هەم خەڵکیش شارەزا دەبێ و, عیلاجی ئەم حاڵەتە سلبیانە دەکات, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لەڕاستیدا دوێنێ لەتەلەفزیون, جاری پێشووش من بینیم کە یەکێ قسە دەکات, کامێرەکە دەیخاتە سەر دوو ئەندام, یان سێ ئەندام پێکەوە قسە دەکەن, مولاحەزە بکەن هەر ئەوەندە نییە, هەدوئی جەلەسەکەیە, بەڵکو بۆ ئەوەش ئەو وێنانە نیشان نەدرێ, ئەندامێکی پەرلەمان قسە دەکات, یان وەزیر قسە دەکات, لەو کات دوو کەس, یان سێ کەس قسە لەگەڵ یەکتری بکەن, یەعنی دیاریدەیەکی زۆر ناشرینە, بۆیە تکایە وابکەن کەمترین جار چەکوچەکەم بەکاربهێنم, کەمترین جار قەڵەمەکەم بەکار بهێنم, فەرموو کاك بڵێن.

بەڕێز حمد عبدالله محمود(بەڵێن):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆر سوپاس, بۆ جەنابی وەزیر بۆ ئەو روونکردنانەوەی کە پێشکەشی کرد, بەڕاستی زۆر شتی چارەسەر کرد, بەلام من دەمەوێ لەسەر یەك دیاریدەی زەق قسە بکەم, کە حزوری هەیە جەنابی لێرە, مەسەلەی دەرمان فرۆشتن لە صەیدەڵیەکان, کردنەوەی ئەو هەموو عیادە توبیانە, عیادە ناشەرعیانەی کە جەنابی وەزیر ئیشارەی پێدا لە گەڕەکەکان, جەنابی سەرۆك ئەگەر تۆ ئێستا ئیزن بدەی هەتا جەلسە خلاص دەبێ, بەو گەڕەکانەدا دەڕۆم یەك جانتا دەرمانی خراپ و ئەوانەی کە مەمنوعە لە بەعزێ صەیدەڵیەکان بیفرۆشن, ئەو دیاریدەیە زەقە, دیاریدەیەکی زۆر خراپە, داوا دەکەم لە جەنابی وەزیر ئەو مەسەلەیە بە زووترین کات چارەسەر بکات, دووەم/ یەك پێشنیارم هەیە, مەسەلەی جوتیاران لە لادێیەکان گرنگی پێبدرێ, لێرە بنووسرێ کرێکاران و فەرمانبەران هاتیە, بەلام جوتیاران نەهاتووە, جوتیارانیش بەحوکمی ئەوەی ماددەی ژەهراوی بەکاردەهێنن لە کاتی کشتوکاڵ کردن, پێویستە هەم رێنماییان پێ بدرێ, هەم ئەو داو دەرمانانەی کە دابین بکرێ بۆ ئەو بنکە تەندروستییانە, لەکاتی بەکار هێنانی مادە ژەهراویەکان دەبێ ئیهتیمامی پێبدرێ لەلایەن وەزارەتەوە, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیر بەخۆشی وتی, من ئامادەم لە جەلسەیەك دادەنیشم, موناقەشەی دەکەین, لەبەرئەوە ئەو پرسیارە ئەو کات بەجێیە, فیعلەن وایە, بەلام هی ئەو کاتە, کاك حاتم فەرموو.

بەڕێز حاتم محمد جان حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من زۆر تێبینم هەبوو بەحقیقەت کە موناقەشە بکەین, بەلام دیارە زۆر لەو بەڕێزانە باسیان کرد, یەك, دوو خاڵم هەیە عەرزی جەنابتان و جەنابی وەزیر بکەم, باسیش کرا, بەلام دەمەوێ زیاتر تەرکیز بکرێ, ئەوەیش رێکخستنی دانانی عیادەی ئێوارانی دکتۆرەکانە, ئەوە بەحقیقەت دیراسەتێکی ئەوێ و, خاڵێکی تریش هەیە, ئەویش ئەو بڕە پارەیە کە دکتۆرەکان لەخەڵکی وەری دەگرن, یەعنی دکتۆرێك بۆ دکتۆرێك

فەرقی هەیە, خەستەخانەیەك بۆ خەستەخانەیەكی تر فەرقی هەیە, عیادەیەك بۆ عیادەیەكی تر فەرقی هەیە, ئەوەش بەحقیقەت زۆر زەقە, بۆیە داوا دەكەم ڕێكخستنێكی بۆ بكرێ, خاڵی تر زۆرن بەڵام باس كران, ئیتر ناچمەوە سەری, تەنیا یەك خاڵم هەیە, بۆ ئەو شوێنە دوورانە تیمێكی گەڕۆك دروست بكرێ و, كاتێك نەخۆشیەك دروست دەبێ خەڵك لەلادێ ناگاتە ئێرە, جیهەتێكی باش هەبێت, خەڵك سەردانی ئەم جیهاتانە بكات و, پێشنیارێكم هەیە, كردنەوەی موستەشفای گەورە بەكامل مواصەفات, بۆ ئەو شوێنانەی كە كەس و كاری شەهیدان و ئەنفال و كیمیابارانی تیدایە, وەك دەزگای چەمچەماڵ و هەڵەبجە, بەحقیقەت ئەوانە زۆر زەروریە, هیوادارم ئیستیفادەیەكی زۆریشی لێبكرێ, زۆر سوپاس.

بەڕێز جمال یوسف بۆتانی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لەخاڵی چوار بەحەقیقەت, ئەگەر مەصەحات و موختەبەرات لە حدودی دەولی و مەتاڕات دروست بكرێ, بەڕەئیی من ئیزافە بكرێ ئەو فەقەرەیە خراپ نییە, فەقەرەی پێنج (حماية البيئة وتحسينها وتطويرها والحفاظ على مقوماتها والقضاء على بواعث او بيئة), یەعنی شوێنی خراپ هەیە ئەوەش چاك بكرێ, بەڕەئیی من باشە, دوو, سێ پێشنیارم هەیە بەكورتی باسی دەكەم, ئەگەر خاڵێكی سەربەخۆ بێت (الاهتمام بطبابة الاسنان لطلبة المدارس ومعالجتها مجانا), ئێستا ئەوە بەقانون دەكرێ لە ئەوروپا, تەڵەبەی مەدرەسە تا جامیعەش تەواو دەكات مەجانەن موعالەجەیان دەكرێ, چاك كردنی ددان و جوان كردنی و راست كردنی, یەعنی قانونێكی سەربەخۆ هەیە, لە ئەورووپاش هەیە, ئیقتیراحی دووەمم, ئەگەر بكرێ شوێنی (تحميل المسؤلية التقصيرية لدور المهن الطبية والصحية لحالات وفاة مرضية), یەعنی نەخۆش دەمرێ مەسئولیەی تەقصیری لەسەر كێیە, یەعنی لەڕووی قانونی, ئەوەش ئەگەر بكرێ خاڵێك بێت, ئەو مەسئولی تەقصیری كە سەبەبەكە دكتۆر خۆی بێت, خاڵێكی تر باسی ئەتوبای توبی عەدلی كراوە, نەقصێكی زۆر گەورەمان هەیە لە موستەشفایاتی كوردستان ئەمڕۆ, ئەگەر ئەو دكتۆرانەی كە ئارەزوویان هەیە لە قانون بخوێنن, چونكە تەبیبی عەدلی دەبێ هەم خەریجی كولیەی توب بێت, هەم خەریجی قانونیش بێت, ئەوانە وەربگیرێ بە عەددێك مونسەجم بێت لەگەڵ ژمارەی نەخۆشخانەكانی كوردستان كە ئەمڕۆ هەیە, ژمارەیەكی ئەو دكتۆرانە وەربگیرێ, لەهەر موستەشفایەك تەبیبێكی عەدلی موختص هەبێ, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

تەنیا یەك مولاحەزە, حاڵەتی وەفات كە كێ مەسئولە, قانونی مەدەنی موعالەجەی كردووە و, هەروەها قانونی عقوباتیش عقوبەكەی دیاری كردووە, كاك جمال فەرموو.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

تەبیعی ئەوەی من تێبینی ئەكەم, لەبڕگەی (12, 13) ئەگەر تۆزێ تەعدیل بكرێ هەموو ئەهدافەكان دەگرێتەوە, تەبیعی هەر بۆ ئاگاداریتان پرۆژەی تەندروستی ئەمریكا كە لە 2005/1/26 دەرچووە,

بنەماکەی تەنها ئەم دوو خاڵەیە (سەرۆکایەتی میللەت دەکات لە پاراستنی تەندروستی هەموو ئەمریکیەکان, خزمەتی ئینسانی ڕێك دەخات بۆ ئەو کەسانەی کە پێویستیان بەیارمەتی هەیە), یەعنی ئەو خاڵەی یەکەم, کە ئەڵێ پاراستنی تەندروستی ئەگەر بکرێتە بنەما نەك 13 لەوانەیە 100 ساڵی دروست بکرێ و شی بکرێتەوە بە شێوەیەکی فراوانتر, ئەم 13 خاڵە هەر چۆنیەك باسی بکەی, شتی تر هەر هەیە باس نەکراوە, بەنیسبەت تەئمینی تەندروستی منیش پشتیوانی لە بەڕێزتان دەکەم, ئەبێ ئەوە هەوڵی بۆ بدرێ ئیشی وەزارەتی تەندروستی نییە, تەئمینی تەندروستی دروست بکرێ لە کوردستان و, بۆ ئەم مەرحەلەی ئێستاش ئەگەر بتوانرێ یارمەتی ئەو کەسانەی کە دەرامەتیان کەمە و, چارەسەریان لە خەستەخانە ئەهلیەکان ئەکرێ, شتێك لەم بابەتە بکرێ زۆر چاکە, ئەگەر بە پەسندی بزانن, من ئەمە تەقدیم بە وەزیرش دەکەم, یان بە جەنابتان, زۆر سوپاس.

بەڕێز چرۆ علی حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆر لەو پێشنیارانەی کە ئامادەم کردبوو باس کران, بەڵام لێرە تەنها پرسیارێکم هەیە بەنیسبەت عیادە توبیەکان لەگەڵ خەستەخانە ئەهلیەکان و صەیدەڵیەکان, لەهیچ خاڵێك نەمبینی چاودێری کردنی خەستەخانە ئەهلیەکانی تیا بێت, لەڕاستیدا خەستەخانە ئەهلیەکان زۆر پیسن, بەدەرجەیەکی زۆر, ئەویشیان نییە تەنانەت, لەبەر ئەوە ئەگەر موڕاقەبە لەسەر ئەو خەستەخانانە هەبێت زۆر باشە, هەندێ خەستەخانەی منداڵ بوون هەیە وەك خەستەخانەی ئاشتی لە سلێمانی, بەڕاستی کە من موڕاقەبەم کرد, شوێنی منداڵانی هەیە, کە جێگەی دوو منداڵی بەهەزار حاڵ دەبێتەوە, ئینجا لەگەڵ ئەوەش زۆر پیسە, زۆر گەرمیشە, هیچ خەدەماتێکی صحی تیا نییە بۆ منالٚ, لەگەڵ ڕێزم بۆ هەموو دکتۆرەکان تەنها بەشی ژمێریاری لەخەستەخانە ئەهلیەکان جدیە و سریعە, بەنیسبەت تێبینیەك لەخەستەخانەکان, لەوانەیە لەجێگای نەبێ لەیاساکە, بەڵام وەك تێبینیەك حەز دەکەم باسی بکەم, بەنیسبەت خەستەخانە حکومیەکانیش, نەخۆش هەیە شەکریەتی, نەخۆش هەیە زەختەیەتی, خوێنەکە ئەیدەن بەخۆی بیبات بۆ فەحص, بۆ تابقی چوارەم و پێنجەم بەم شێوەیە, ئەگەر یەکێك زەختی بەرز بێت, ئەو هەموو تابقەی ببڕێ, لەوانەیە زەختی بەشێوەیەك سەرکەوێ یەکسەر تووشی جەڵتە ببێت, لەلایەکی تریشەوە یەك پرسیارم هەیە لەجەنابی وەزیر, ئایا ناکرێ ئێمە بنکەیەکی تایبەت, یان خەستەخانەیەکی تایبەت بۆ حاڵەتی ئەورام بکەینەوە, بۆ تەشخیص کردنی وەرەم, یان بۆ چارەسەرکردنی, یان بۆ نەشتەرگەری کردنی, سوپاس.

بەڕێز جمال شمعون ایلیا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێشکەوتنی هەر کۆمەڵگایەك دەپێورێ بەڕادەی پێشکەوتن لەبواری تەندروستییەوە, بەردی بناغەی ئەو پێشکەوتنە لە خاڵی (3) بەدەر دەکەوێ, کە تا ئێستا باسی لێنەکردووە, خاڵی (3) شتی هەرە گرنگ

لەخۆی دەگرێـتەوە, ئەوەیش (رعاية الامومة والطفولة والصحة المدرسية وصحة الاسرة والشيخوخة), ئەگەر بەدیقەت بخوێنینەوە تهمیش کرایە بەشێوەیەکی ترسناك, ئەگەر تەماشای تەشکیلاتی وەزارەتیش بکەین, دەبینین تەنها قسمێك لەمودیریەتێك لەکۆی حەوت قسم ئەو هەموو شتە گرنگانە جێبەجێ دەکات, ئەوەیش صحیەن کارەساتێکە بەڕاستی, پێشنیاری من ئەوەیە کەهەرەیەك لەوانە بە خاڵێکی تایبەت, بە تەفصیل باسی لێبکرێ, تا ئەوەی لەکاتی دانانی تەشکیلاتی وەزارەت جیهەتێکی لەبار بەباشی جێبەجێ بکەرێن, زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر مصطفى معروف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من دوو پێشنیارم هەیە جەنابی سەرۆك, یەکەم/ داوا دەکەم دامەزراندنی نەخۆشخانەیەکی گەڕۆك لە هەموو پارێزگاکان, بۆ ئەوەی ئامادە بێت, بۆ هەر حاڵەتێکی تەواری چ سروشتی بێت, چ تیرۆری بێت, ساڵی 1992 جەنابی سەرۆك بارزانی چوار جۆر لەم سەیارانەی ناردە سلێمانی, لەهەر موحافەزەیەك ئەگەر شەش, حەوت سەیارەی ئەوها تەشخیص بکرێ بەکامل ئەجهیزەکانی, خۆی خەستەخانەیەکی کاملە نازانم چی لێهات, من ناڵێم وەکو تیمێکی گەڕۆك, بەڵام وەکو خەستەخانەیەکی گەڕۆك ئامادە بێت لەهەموو موحافەزەکان, ئیستیفادەکی باشی لێدەکرێ, ئەمە لایەك, لەلایەکی تر من پێشنیار دەکەم بۆ جەنابی وەزیر ئیتفاق بکات لەگەڵ دەزگاکانی راگەیاندن, بەکاتی دیاری کراو نەك موتەفەریقە, دکتۆرێك لەخۆیەوە نیوسەعات قسە دەکات, لەهەر یەك کەناڵەکان سەعاتێك, دوو سەعات مەجال هەبێ بۆ ئەوەی بەرنامەی صحی بلاوبکرێتەوە, ئامۆژگاری خەڵك بکرێ, ئەوە شتێکە زۆر باشە, هەرچەندە زۆر ئەو باسە باس کرا, بەڵام تەئکید دەکەمەوە لەسەر زۆر پیسی عیادەکان, یەعنی ئینسان شەرم ئەکات کە دەچێتە لای دکتۆرێك, سەیری عیادەکەی دەکات, من بەدکتۆرێکم وت, ناوی ناهێنم وتم تۆ چۆن رووت دێت بڵێی من دکتۆرم, تۆ شەرم ناکەی لەخۆت, صحی چی؟ چۆن تۆ موعالەجەی صحی لەم شوێنە دەکەیت؟ خاڵێکی تر جەنابی سەرۆك, من پێشنیار دەکەم بۆ جەنابی وەزیر ئەگەر بکرێ لە هەڵەبجە, ئەگەر بچووکیش بێت, بۆ ئەو نەخۆشیە درێژخایەنانە بکرێتەوە, بۆ چارەسەری ئەو نەخۆشانە, زۆر سوپاس.

بەڕێز باپیر کاملا سلیمان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشتگیری بۆچوونی لە بەشێك لەو برادەرانە دەکەم, کەرائیەکانی منیان وتووە, لە کۆنترۆڵ کردنی دەرمان و رێژەی ئامێرەکانی تەندروستی, هەروەها خزمەتگوزاری بۆ شوێنە دوورەکان, من تەنیا خاڵێکم هەیە کە لە ئەرکەکانی وەزارەت زیاد بکرێ, پابەند بوونە بەبەها مرۆیەکان و گرتن لە کۆپی کردن و یان تاقی کردنەوەی کیمیایی, راستە لەڕووی زانستیەوە، ولاتی ئێمە هەندە پێشکەوتوو نییە, بەڵام ئێمە یاسا دادەنێین بۆ داهاتوو, بەرنامەی کاری داهاتووە, بۆیە من پێم باشە ئەوە یەکێك بێت لەئەرکەکانی وەزارەت, سوپاس.

بەڕێز ئارام رسول مامند:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من دەستخۆشی لە جەنابی وەزیر دەكەم, بۆ ئەو هەوڵ و كۆششەی و ماندوبوونەكانی, خاڵێك كە من بەزەروری دەزانم باسی لەمە بكەم, سیستەمی تەندروستی لەهەرێمی كوردستان, پێویستی بەباش كردن هەیە, ئێستا خۆی لە حاڵەتێكی خراپ دایە, جەنابی وەزیرش ئەو راستییە دەزانێ لە چاوپێكەوتنێكیش باسی كردووە لەم ماوەیەدا, یەكێك لەهەنگاوە زۆر گرنگەكانی باش كردنی سیستەمی تەندروستییە, لەهەر كۆمەڵگایەك كۆكردنەوەی زانیاری، مەعلومات و داتای تەندروستییە, بۆیە من زۆر بەزەروری دەزانم كە خاڵێك زیاد بكرێ لە ئەرك و ئامانجەكانی وەزارەت, ئەوەیش (كۆكردنەوەی زانیاری تەندروستی ناوچە جیاجیاكانی هەرێمی كوردستان), بۆ داڕشتنی بەرنامەی ستراتیژی بەرنامەی چارەسەركردنی, لەوڵاتانی پێشكەوتوو ساڵانە سەدان ملیۆن دۆلار سەرف دەكرێ تەنیا بۆ كۆكردنەوەی زانیاری, من دەزانم لێرە ئەم ئیمكانیەتەمان نییە, بەڵام پێویستە دەست پێبكەین, تەصەوڕیش دەكەم وەزارەت دەستی پێكردووە, بەڵام لە مەهامی وەزارەت جێیی بكرێتەوە, زۆر سوپاس.

بەڕێز د0ئاریان خالص شیخ جواد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لەگەڵ پشتگیری تەواوی راپۆرتی لیژنەی هاوبەشی تەندروستی و یاساییم, هەندێك تێبینم هەیە, كەباسی تەندروستی دەكەین, تەندروستی نەك تەنها چارەسەركردن و پاراستنە, بەڵكو تەعزیزی و تەئهیلیشە, خاڵی یەكەم ئەگەر باسی بكەین, هەروەها خزمەت گوزاری تەندروستیمان هەیە, خزمەت گوزاری تەندروستی, یەعنی (الرعاية الصحية الاولية) سانەوی و سولاسی, ئەوەی لاوازە لەكوردستان سیسەتەمێكی پەیوەندی لەگەڵ نەخۆشخانەكان, ئەوەی رعایەی صحی دووەمینە, سێیەمینیش نەخۆشخانەكانی تایبەتمەندی, بۆیە پێم باشە ئەگەر بەم شێوەی خوارەوە دابڕێژرێ (دامەزراندنی خزمەت گوزاری تایبەمەندی بەتایبەتی خزمەت گوزاری بەرایەكان, چاودێری دانانی بنەمای سەرەكی بۆ خزمەت گوزاری پەرەپێدانی سیسەتەمی تەواو بۆ پەیوەستی هەردوو سیسەتەم), هەروەها ئەگەر هاتوو خاڵێك نەك تەنها موكافەحەی ئەمڕاز ئینتیقالیە, بۆ (رفع مستوى اداء العاملين الصحيين في القطاع الصحى وتخطيط القوى العاملة المتطورة تنميه وتأكيد علي القرار الطبى المستمر), زۆر لەبرادەران باسی ئەوەیان كرد, كە دكتۆرەكانمان زۆر دواكەوتوونە, ئاگایان لە نەخۆشەكانی تازە نییە, بەس ئەگەر ئێمە هاتوو بڕیاری خوێندنی پزیشكی بەردەوامان بەكار هێنا, كەئەوە پێناسەیەكی (W.H.O)یە, هیچ دكتۆرێك بۆی نییە نەخۆش چارەسەر بكات, ئەگەر قانونی تەعلیمی توبی موستەمڕی بەكار نەهێنا, هەروەها بۆ متمانە لەگەڵ هاووڵاتی و كۆمەڵگا زۆر كەم بووە, بۆیە پێشنیار دەكەم كە باسی سیستەمی تەندروستی بكەین, كاركردن لەپێناوی پەرەپێدانی سیستەمی ئێستای تەندروستی و هاندانی تاك و كۆمەڵ, بۆ ئەوەی زیاتر

بەپرسێتی تەندروستی بکەنە ئەستۆ, لەگەڵ بەشداری کردنیان لەنەخشەکێشانی سیستەمی دواڕۆژی تەندروستی.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تۆ ئەندامی لە لیژنەکە رەئیی خۆت وتوە, ئیمزاشت کردووە, فەرموو کاک کریم.

بەڕێز کریم مجید شریف(جوتیار):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە زۆر لەتێبینیەکانم گەیشتن, من ئەو پێشنیارانەم هەیە, لێکۆڵینەوە و پشکنینی تەندروستی و دەروونی خەڵکانی ئەو ناوچانەی کە بەرشاڵاوەکانی ئەنفال و کیمیاباران کەوتوون, بۆ زانینی دەرئەنجامی ئەو نەخۆشیانەی کە لەباری جەستەیی و دەروونییەوە دروست بوون, بۆ کەم کردنەوەی مەترسیەکانی لە دواڕۆژی ئینسانی کورد, بەڕاستی گرفتێك هەیە کە خەڵك زۆر ئەترسێ ئەو نەخۆشیانە بەنەخۆشی بۆماوەیی, فەترەیەکی زۆر لەناو موجتەمەعی کوردیا ئەو جۆرە نەخۆشیانە هەبن, بەهۆی چەکی کیمیایی دروست بوونە, ئەمە یەك, دوو/ بە هاوکاری و هەماهەنگی وەزارەتی ژینگە, پشکنین بکرێ لە خاك و ئاوی ئەو شوێنانەی کە بەر چەکی کیمیایی کەوتوون, بۆ دڵنیابوون لە نەمانی مەترسی لەسەر ژیانی خەڵك, ئێستا هەندێك کەس دێنە هەڵەبجە ناوێرن ئاوی هەڵەبجە بخۆن, زۆریش ناوێرن تیا بمێننەوە, قسەیەك هەیە گوایە گرفت و مەشاکیل دروست بووە بەهۆی چەکی کیمیایی, نەخۆشی تێدا ماوەتەوە, ئاو و خاکی ئەو شوێنانە هەتا میوەکەشی ئەبێتە هۆی سەرچاوەی نەخۆشی لەلای خەڵك, سێیەم/ دروست کردنی پەیوەندی لەگەڵ سەنتەرەکانی زانستی تەندروستی لە جیهاندا, بۆ ئاگاداری بوون لەدوا پەرەسەندنەکانی زانستی پزیشکی, ناردنە دەرەوەی پزیشکانی کوردستان بەپێی پیلانێکی گونجاو, بۆ بینینی خولی زانستی, ئاگاداربوون لە داهێنانە نوێیەکان, هێنانی پسپۆڕی شارەزای بواری پزیشکی بۆ کوردستان, پشتگیری ئەو رایە دەکەم, کە بۆ چارەسەرکردنی کێشەی تەندروستی لە گوندەکان, تیمی گەڕۆك دروست بکرێ, من زۆر سوپاسی دکتۆر دەکەم, ئیهتیمامی زۆری داوە بەو نەخۆشانەی لێرە عیلاجیان نییە و, ئەنێردرێنە دەرەوە, دەمەوێ ئیهتیمامەکە زیاتر بێت, چونکە زۆر نەخۆش هەیە بەڕاستی گرفت و مەشاکیلی هەیە و, بێ ئیمکانیەتن لەڕووی ماددیەوە ناتوانن بچنە دەرەوە, لێرەش عیلاجیان نییە, ئەگەر زیاتر لەو مەجالە ئیعادەی نەزەر بکرێتەوە, زۆر سوپاس.

بەڕێز پەخشان عبدالله زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێشەکی من پرۆژەی یاسای وەزارەتی تەندروستی و راپۆرتی هەردوو لیجنە لەگەڵیام و, بەفرسەتیشی ئەزانم جەنابی وەزیر لێرەیە تا لەنزیکەوە پێی بڵێم دەست خۆش, بۆ ئەو ئیجرائاتانەی کە ئەبیستین لەمیدیاکان, ئەوەی من ئەم ویست بیڵێم بەڕاستی زۆری وترا, بەڵام تەئکید دەکەمەوە لەسەر بابەتێك کە خاڵی سێ پێم وایە ئەیگرێتەوە, خاڵی سێ, خاڵێکی زۆر باشە, بەڵام بەپێویستی ئەزانم تەئکید بکرێتەوە

لەسەر تەندروستی تایبەتی ژن، نازناز خان ئاماژەی پێکرد، ئەوە وەکو جەنابی وەزیر فەرمووی، ناچێتە قاڵبی جیاکاری و یەکسانی، پێم وایە جەنابی وەزیر لەمن زیاتر شارەزا ترە بە حوکمی ئەوەی پیشەی خۆیەتی، ئەو مەسەلەیە مەسەلەی صحەی ئینجابی، لەراپۆرتی رێکخراوە نێودەوڵەتیەکانە بەتایبەتی ئومەمی موتەحیدە زۆر باسی لێئەکرێ، بە حوکمی ئەوەی ژن دایکە، ژن شیر ئەدا، ژن پەیوەندی بە رێکخستنی مناڵ و مناڵ بوونەوە هەیە، جا لەبەر ئەوە پێم وایە پێویستێکی تایبەتی هەیە کە بەصحەی ئینجابی، من زۆرجاریش ئەو مەوزوعەم لەگەڵ دکتۆرە هالە و دکتۆرە ئاریان باس کردووە، هیوادارم ئەوە بخرێتە ئەو خاڵەوە، تەندروستی تایبەتی ژن، دکتۆری تایبەتی ژن هەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر ئیجازە هەبێتن، ئەو خاڵانەی کە باس کران زۆری لە پڕۆژەکە هاتووە، لە راپۆرتی هەردوو لیژنە هاتووە، هەر بۆ نموونە پێم وایە بەشێکی زۆری ئەو قسانەی پەخشان خان لە خاڵی سێیەم ئەگەر تەماشای بکەی (العناية بخدمات الرعاية الصحية الاولية بما في ذلك رعاية الامومة والطفولة والصحة المدرسية وصحة الاسرة والشيخوخة)، هەمووی دەگرێتەوە، صحەی ئوسرە ژن دەگرێتەوە، ئومومەشی تێدایە، منداڵیشی تێدایە، لەهەر شوێنێکش مواتنی گوتبێ، هەمووی تێدایە، بەڵام ئەو تێبینیانەی کە لە لایەن ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمانەوە هاتووە، بەشێکی دیسان دەڵێم رەنگە کە نووسیمە رەنگە هاتبێ، بەس وەکو مولاحەزە سەیتەرەی نەوعی مەسەلەیەکی زۆر گرنگە، دەبێ ئیهتیمامێکی تایبەتی پێبدرێ، زۆر لەبرادەران ئاماژەیان پێکرد، موعاناتی گەورەی هاوولاتیان لە کوردستاندا نەبوونی سەیتەرەی نەوعی فەعالە، دەرمان دێتە ئێرە، مەوادی توبی دێتە ئێرە، هەتا ئەدەواتیش دێت، بەبێ ئەوەی سەیتەرەکی تەواوی لەسەر هەبێت، ئەو مەعمەلانەش کە لەوێ دەکرێن، موختەبەرات هەمووی پێویستی بە سەیتەرەی نەوعییە، ناردنی دکتۆر بۆ دەرەوە، کردنەوەی دەورات و ئیختیصاصات زۆر گرنگە، ئیهتیمام بەخەریجی تازە، کولیەی تەواو دەکەن گەنجن، پێویستیان بەوە هەیە کە ریعایەت بکرێن، پێویستیان بەوە هەیە کەوەزارەت تەتویری ئەو عیلمەیان بکات، کە لە کولیە فێربووینە، نەك هەرئەوها بەجێیان بهێڵێ چوار ساڵ دەورەیەك نابینن، مەجالیشیان نامێنێ، بەتایبەتی لەو چوار ساڵەی رابردوو باس لە ناعەدالەتی کرایە لەناردنی دکتۆر بۆ دەرەوە، هەندێك هەیە زیاتر توانیەتی بەشداری بکات لە دەورات، هەندێکیش هەیە هیچ مەجالێکی نەبووە جارێکیش بچێتن، ئەوە هین بکرێ، عیاداتی شەعبی و نەهێشتنی سلبیاتیان، عیاداتی شەعبی عینایەتی پێبدرێ و لەژێر ئیشراف بێت، بایەخدان بە تەندروستی گوندەکان و، کردنەوەی بنکەی تەندروستی لەو شوێنانەی کە نییە، زۆر پێویستەو، هەر ئەوەندە نییە کە ئەندامانی پەرلەمان ئاماژەیان پێکرد، زۆر لە هاوولاتی گوندەکانیش هاتوونەتە پەرلەمان شکایەتیان کردووە و، داوایان کردووە بنکەی تەندروستی بۆیان بکرێتەوە، لەبەر ئەوە پێویست دەکات وەکو خاڵێك هەر کردنەوەی خەستەخانە و بنکەی تەندروستی هەردووکیان پێکەوە زیاد بکرێ، کردنەوەی موختەبەراتی صحی و موڕاقەبەکردنیان و، موڕاقەبەکردنی ئەو نەخۆشخانانەی کە لەعیاداتی شەعبی دان بەرزکردنەوەی خزمەت گوزاری تەندروستی بۆ هاوولاتیان،

پشتگیری کردن له بەحسی عیلمی ببێته خاڵێك له بەرنامەی کاری ئەستۆی وەزارەت, کۆنترۆڵکردنی دەرمان فرۆشانی ناو بازاڕ کارێکی زۆر گرنگە, حەقە لێرەدا ئاماژەی پێبکرێ, بایەخدان بە ناوچەکانی ئەنفال و ئەو شوێنانەی کە چەکی کیمیایی تێدا بەکارهاتووە, ببێتە خاڵێك لەو هینە, ئاماژەشی پێکرا و, کە دەڵێین بایەخدان مەبەستمان لەهەموو روویەکەوە, نەك هەرئەوەندە ئیهتیمامی پێبدەین, بەکردنەوەی موستەشفایە تایبەت, بەدراسەت کردنی, بەناردنە دەرەوەی نەخۆشەکانیان بۆ دەرەوە, بایەخدان یەعنی موعالەجەکردنی ئاسەواری ئەو هینە لەڕووی توبیەوە و, بەعەرەبی نووسیومە (مكافحة الامراض السارية), ئەوە موعالەجەیەکی تەبیعیە, بەڵام لێرەشدا بنووسرێ, من پێم وایە ئەگەر جەنابی وەزیر شتێکی تایبەتی نییە, ئەو موڵاحەزاتانە موافیقە لەسەری دەیدەمە لیژنەی قانونی و تەندروستی, بۆ ئەوەی رەچاوی بکەن لەگەڵ موقتەرەحەکەی, ئەمانە ئەگەر لەخاڵەکان هاتوون, دەوڵەمەندی دەکەن, ئەگەر نەهاتوون ئەو خاڵانەی کە پێویستە دەیکەینە خاڵێك لەبەر رۆشنایی موناقەشەکانی ئێوەیە, ئەگەر هیچ موڵاحەزەیەکت نەبێ, موقتەڕەحی لیژنەی هاوبەش کە ئیزافە دەکرێ لەبەر رۆشنایی قسەکانی ئێوە و جەنابی وەزیر موافەقەتی کرد, موداخەلەی کرد ئەو ماددەیە دەخەمە دەنگەوە, فەرموو.

بەڕێز د0 هاله سهیل وادی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یەك تێکەڵبوون هەبوو لەقسەکانی جەنابتەوە, کە باسی عیاداتی شەعبیت کرد, بۆ خۆی عیاداتی شەعبی و میللیمان هەیە, حکومییە لەپاش نیوەڕانان, ئەوانەی کە دکتۆرەکان بەڕێوەی دەبن, وابزانم تێکەڵ بوو لەلای ئەندامەکان لەگەڵ عیاداتی گەڕەکەکان, کە معاون توبی دەیکەنەوە بەبێ رقابەی کەس, پێم باشە ئەو دوو نوقتەیە تێکەڵ نەکرێ, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

راست دەکەی, ئەگەر تێکەڵ بوونیش هەبوو دوایی کە دادەنیشن یەکلا دەبێتەوە, من بۆ ئەوەی گوتم بەڵام صیاغەکەی بۆ ئێوە دەمێنێتەوە, ماددەکە بە موقتەرەحی لیژنەی هاوبەش و, ئەو موڵاحەزاتانەی کە ئێوە داتان و خوێندرایەوە و, جەنابی وەزیر موافەقەت بوو, نوقتەی نیزامت هەیە, فەرموو.

بەڕێز ئارام رسول مامند:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نازانم جەنابی وەزیر موداخەلاتی نەبوو لەو چەند موڵاحەزاتەی دوایی, یان پێشنیارەکان, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئاخر دیارە نەی بوو, لەبەرئەوەی ئێمە خستمانە دەنگەوە, نوقتەی نیزامی نەبوو, ئەگەر هەیبا ئەوە لەبەرامبەرەمە, کاك ئارام نوقتەی نیزامەکەت نوقتەی نیزام نەبوو, موقتەرەحی لیژنەی یاسایی و لیژنەی تەندروستی موشتەرەك, لەگەڵ ئەو موڵاحەزاتانەی کە داتان و نووسراوە و, هەر موڵاحەزەیەکی کە باستان کرد, ئێمە خولاصەمان کرد, ئەگەر نەهاتبێ دەینووسین, ئەگەر هاتبێ تەعدیلی دەکەین, دەیخەمە

دەنگەوە, کێ لەگەڵ ئەو ماددەیە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, کێ لەگەڵ نییە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, یەك كەس لەگەڵ دا نییە, بەئەکسەریەت وەرگیرا, سەبەبەکەی چییە لەگەڵدا نیت؟ فەرموو.

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەبەر ئەوەی تۆ تەعلیقت هاویشت, من بەحەقی خۆم ئەزانم قسە بکەم لەسەر ئەو مەوزوعە, من پێم وایە ئەوە خیلافی نیزامی داخلییە, چونکە صیاغەی نیهائی هەر قانونێك دەبێ هەموو برادەران دەنگی بۆ بدەن, نەك تەکلیفی لێبکەی لە پاشان. سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تۆ دەربێنە لەکێ نووسراوە لەنیزامی داخلی, صیاغەکە لیژنەی قانونی بەرپرسە, قسەکان وەردەگیرێ, ئەفکارەکانتان وەردەگیرێ دەدرێتە لیژنەی قانونی دەنگتان دا بۆ نەصەکەی کە خۆیان دایناوە, لەگەڵ ئەو مولاحەزاتانەی کە من خوێندمەوە, پێشتر جەنابی وەزیر مولاحەزەی کردبوو, صیاغەکە دەمێنێ بۆ ئەوان, فەرموو.

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەنیزامی داخیلش ئەو حەقە نییە, تۆ ئەوها تەحویلی خەڵکێکی بکەی, صیاغەی نیهائی ئەو قانونەی بکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر ئەو حەقە نەبێت, ئەگەر لەهیچ جێیەك نەنووسرابێ, ئەوەی جەنابیشت دەیڵێی نەنووسرابێ, ئەوەی منیش دەیڵێم نەنووسرابێ, ئەوە ئیقتیراحی من دەڕوا, لەبەر ئەوە لێرە دانیشتووم, من دەتوانم, من مەسئولی ئەوەمە کە صیاغەی ئەفکارەکان بکەم, پێیان بڵێم ئەوە وەکو نووسیومە, وەکو خولاصەی قسەی ئەندامانی پەرلەمانە, لەگیرفانی خۆم دەرم نەهێناوە, جەنابی وەزیرش بەرامبەرمە, لە بیدایەتی قسەی وەڵامی ئەندامانی داوە, لەزۆربەی موافیق بووە و, ئەو قسانەی کەمنیش کردم, ئیعتیڕازی لێنەگرت, کەواتە هەم موافیقە لەسەر قسەکانی ئێوە, منیش دامە لیژنەی قانونی بۆ ئەوەی صیاغەی بکەن و, بیگونجێنن لەگەڵ ئەو خاڵانەی کە دەنگی بۆدرا تەواو بوو, جەنابیشت وتت من دەنگی بۆ نادەم, حەقی خۆتە, ڕەئیەکەش موحتەرەمە و سەرچاو, بڕۆ سەر ماددەی دواتر, فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سێیەم:

بەشەکانی سەنتەری وەزارەت:

1- وەزیر: سەرۆکی باڵا و بەرپرسی یەکەمە لە کارەکانیدا و ئاراستەکردنی سیاسەتەکانی و بڕیار و فەرمان و ڕێنماییەکان دەردەکات بۆ هەرشتێك کە پەیوەندی بە ئەرکی وەزارەت و پێکهاتەکانی و باقی کاروبارە کارگێڕی و دارایی و هونەری و ڕێکخستنیەوە هەبێ و لەسایەی حوکمی یاسا و پێڕەوەکانی پەیوەندیداردا و بەسەرپەرشتی و چاودێری ئەوەوە جێبەجێ دەکرێت و, بۆی هەیە هەندێ لە دەسەڵاتەکانی بەڕێوەبەرە گشتییەکان یان بەهەرکەسێك لە وەزارەتدا کە بە پەسندی بزانێ بدات و, لەبەردەم ئەنجومەنی وەزیراندا بەرپرسیارە چونکە ئەندامێکی هاوکارە تیایدا.

2- بریکاری وەزارەت: یارمەتی وەزیر دەدات لەسەرپەرشتی کردنی کارەکانی وەزارەتدا و ئەو ئەرکانەی که وەزیر پێی دەسپێرێ جێبەجێیان دەکات.

3- ڕاوێژکارانی کاروباری زانستی و توێژینەوەی زانستی: ڕاوێژکاری لەگەڵ وەزیردا دەکەن لە هەموو ئەو ئەرکانەی پەیوەندیان بە کاروباری وەزارەتەوە هەیە و ئەوەی پەیوەستە بە پسپۆڕایەتیەکانیان بە پێشنیاری وەزیر هەڵدەبژێردرێن و بەڕەزامەندی ئەنجومەنی وەزیران دەبێ.

بەڕێوەبەرایەتی و پێکهاتەکانی سەنتەری وەزارەت لەمانە پێك دێت:-

أ- نووسینگەی وەزیر: فەرمانبەرێك بەپلەی بەڕێوەبەر بەڕێوەی دەبات و چەند فەرمانبەرێك هاوکاری دەکەن.

ب- نووسینگەی بریکار: فەرمانبەرێك بەڕێوەی دەبات و چەند فەرمانبەرێك هاوکاری دەکەن.

ج- بەڕێوەبەرایەتی پەیوەندی و ڕێکخراوەکان: بە نووسینگەی وەزیر پەیوەستە.

خ- بەڕێوەبەرایەتی هاوردن و دابەش کردنی داودەرمان و پێداویستیەکانی تەندروستی: بەنووسینگەی وەزیرەوە پەیوەستە.

د- بەڕێوەبەرایەتی بەدواداچوون و پشکنین: بەنووسینگەی وەزیرەوە پەیوەستە.

ژ- بەڕێوەبەرایەتی ڕاگەیاندن: بەنووسینگەی وەزیرەوە پەیوەستە.

ر- پەیمانگای داد پزیشکی.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سێیەم/ ئەوەی پەیوەندی بەماددەی سێیەم و هەشتەم و نۆیەمی پرۆژەکەوە هەیە, ئەوا پێشنیار دەکەین هەموویان کۆبکرێنەوە لە ژێر زنجیرەی ماددەی سێیەم بەناونیشانی (پێکهاتەکانی وەزارەت) و بەم جۆرە دابڕێژرێتەوە:-

پێكهاتەكانی وەزارەت

ماددەی سێیەم:

وەزارەت لەم پێكهاتانەی خوارەوە پێك دێت:

یەكەم: وەزیر/ سەرۆكی باڵای وەزارەتە و بەرپرسە لە بەڕێوەبردنی كارەكانیاندا و سەرپەرشتی و چاودێری كردنی چالاكیەكانی و لەوەوە ئەو بڕیار و فەرمان و ڕێنمایيانە دەردەچن كە پەيوەنديان بە ئەركەكانی وەزارەت و پێكهاتەكانی و دەسەڵاتی و هەموو كاروبارە هونەری و دارایی و كارگێڕی و ڕێكخستن و بەپێی حوكمەكانی یاسا هەيە و لەبەردەم ئەنجومەنی وەزیران بەرپرسە بەو ناوەی كە ئەندامێكی هاوكارە لەو ئەنجومەندا و بۆی هەيە هەندێ لە دەسەڵاتەكانی بدات بە بریكاری وەزارەت یا بەڕێوەبەرە گشتیەكان یاخود هەر كەسێكی لەوەزارەتدا بەشیاوی دەزانێ.

دووەم: بریكاری وەزارەت/ یارمەتی وەزیر دەدات لە ئاڕاستەكردنی كاروباری وەزارەت و سەرپەرشتی كردن كاروباری وەزارەت لە چوارچێوەی ئەو دەسەڵاتەی كە لەلايەن وەزیرەوە پێی دەدرێ و دەبێ بڕوانامەی پسپۆڕی بەرایی زانكۆی هەبێت و چەند فەرمانبەرێك یاریدەی دەدەن.

سێیەم: نووسینگەی وەزارەت/ فەرمانبەرێك سەرۆكايەتی دەكات و بەڕێوەی دەبات بەپلەی بەڕێوەبەر كە بڕوانامەی بەرایی زانكۆی هەبێت و چەند فەرمانبەرێك یاریدەی دەدەن.

چوارەم: نووسینگەی بریكاری وەزارەت/ فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەر سەرۆكايەتی دەكات و بڕوانامەی بەرایی زانكۆی هەبێت و چەند فەرمانبەرێك یاریدەی دەدەن.

پێنجەم: ڕاوێژكاران/ ژمارەيان لەچوار ڕاوێژكار زیاتر نەبێ و دەبێ بڕوانامەی بەرایی زانكۆيان هەبێت و خاوەن شارەزايی و كارامەيی بن لەكارەكانیاندا.

شەشەم: بەڕێوەبەری گشتی كاروباری كارگێڕی و دارايی/ بەڕێوەبەرێكی گشتی سەرۆكايەتی دەكات كە بڕوانامەی بەرایی زانكۆی هەبێت و خاوەن شارەزايی و كارامەيی و پسپۆڕ بێت.

حەوتەم: بەڕێوەبەرايەتی گشتی كاروباری تەندروستی/ پزیشكێك بەپلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆكايەتی دەكات كە دەبێ خاوەن شارەزايی و كارامەيی بێت لە كارەكەيدا.

هەشتەم: بەڕێوەبەرايەتی گشتی پلان دانان و فێركردنی تەندروستی/ پزیشكێك بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆكايەتی دەكات و دەبێ خاوەن شارەزايی كارامەيی بێت لەكارەكەيدا.

نۆيەم: بەڕێوەبەرايەتيە گشتيەكانی تەندروستی لە پارێزگاكانی هەرێم دا/ هەر يەك لەوانە پزیشكێك بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆكايەتی دەكات و دەبێ خاوەن شارەزايی و كارامەيی بێت لەكارەكەيدا.

بەڕێز د0 فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ثالثا/ أما فيما يتعلق بالمواد الثالثة والثامنة والتاسعة من المشروع نقترح دمج جميعها تحت تسلسل المادة الثالثة وتحت عنوان (تشكيلات الوزارة وصياغتها كالآتي):

تشكيلات الوزارة

المادة الثالثة:

تتألف الوزارة من التشكيلات التالية:-

اولاً: الوزير/ هو الرئيس الأعلى للوزارة والمسؤول عن أعمالها وتوجيه سياساتها والأشراف والرقابة عليها و تصدر عنه وتنفذ باشرافه جميع القرارات و الأوامر والتعليمات في كل ماله علاقة بمهام الوزارة وتشكيلاتها وصلاحياتها وسائر شؤونها الفنية والمالية والادارية والتنظيمية وفق أحكام القانون ويكون مسؤولا امام مجلس الوزارء بأعتباره عضواً متضامناً فيه وله تخويل بعض من صلاحياته الى وكيل الوزارة أو المدراء العامين أو من يراه مناسباً في الوزارة.

ثانيا: وكيل الوزارة/ يساعد الوزير في توجيه الوزارة و الاشراف على شؤونها ضمن الصلاحيات التى توكل اليه من قبل الوزير على ان يكون حاصلاً على شهادة جامعية اولية أختصاصية ومن ذوى الخبرة والممارسة.

ثالثاً: مكتب الوزير/ يرأسه ويديره موظف بدرجة مدير حاصل على شهادة جامعية أولية ويعاونه عدد من الموظفين.

رابعاً: مكتب وكيل الوزير/ يرأسه ويديره موظف بدرجة مدير حاصل على شهادة جامعية أولية أختصاصية ومن ذوي الخبرة والممارسة.

خامساً: المستشارون/ لايزيد عددهم عن أربعة وعلى ان يكونوا من حملة شهادة جامعية أولية أختصاصية ومن ذوي الخبرة والممارسة.

سادساً: المديرية العامة للشؤون الإدارية والمالية/ يرأسها مدير عام حاصل على شهادة جامعية أولية ومن ذوي الخبرة والممارسة.

سابعاً: المديرية العامة للأمور الصحية/ يرأسها طبيب بدرجة مدير عام من ذوي الخبرة والممارسة.

ثامناً: المديرية العامة للتختطيط والتعليم الصحي/ يرأسها طبيب بدرجة مدير عام من ذوي الخبرة والممارسة.

تاسعاً: مديريات الصحة العامة في محافظات الأقليم/ يرأس كل منها طبيب بدرجة مدير عام ومن ذوى الخبرة والممارسة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس, ماددەی سێیەم, لێژنەی هاوبەش ئیقتیراحیان کردووە کە ماددەی سێ و هەشت و نۆ دەمج بکرێ, سێ و هەشت بریتییە لە تەشکیلاتی وەزارەت, وەکو هەموو قانونەکانی تر دەمج کراوە, نۆش هەر ئیلغا دەکرێ نەك هین بکرێ, لەبەر ئەوە دەسەڵاتی وەزیرە, کە وترایە دەمج بکرێ, ئێستا نیصاب تەواوە, ماددەی سێ و نۆ و هەشت دەمج دەکرێ, کێ لەگەڵ ئەو موفتەرەحەیە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, کێ لەگەڵ دا نییە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, بەکۆی دەنگ دەمج کرا, فەرموو د0 نوری.

بەڕێز د.نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پێشنیازێكم هەیە سەبارەت بەم ماددەیە, هەموومان دەزانین كەوا باری تەندروستی لەكوردستان بەگشتی و, لەنەخۆشخانە گشتی و تایبەتیەكان بەتایبەتی چەند خراپن و, ئەندامانی پەرلەمان ئاماژەیان بۆ كرد, بۆیە پێویستە فەرمانگەیەكی نوێ بە هاوكاری كردنی جەنابی وەزیر دروست بكرێ, بەناوی پشكنێریەتی گشتی وەكو لە وەزارەتی كارو كاروباری كۆمەڵایەتیدا كەوا پەسند كرا, پەیوەندی راستەوخۆی بەوەزیرەوە هەبێ, راپۆرت سەبارەت بەباری تەندروستی لەهەموو بوارەكاندا پێشكەش بە وەزیر بكات و, هەروەك وتم ئەو فەرمانگەیە لەوەزارەتی كارو كاروباری كۆمەڵایەتیدا هەیە, خاڵێكی تریش لەوەزارەتی عێراقدا, وەزارەتی تەندروستی عێراقدا, ئەنجومەنێك هەبوو بەناوی ئەنجومەنی راوێژكاری باڵا, ئەم ئەنجومەنە جیاوازە لەگەڵ ئەنجومەنی وەزارەتدا, ئەندامانی تەنیا پزیشكی پسپۆڕ و شارەزان, لەهەموو بوارەكانی پزیشكدا, بۆ هاوكاری كردنی وەزیر, بۆ پێشكەش كردنی راوێژكاری پزیشكی تاكو بتوانن پێكەوە سەرپەرشتی باری تەندروستی لەوڵاتدا بكەن, ئەو دوو پێشنیازە دەخەمە بەرچاو, بەتایبەتی دامەزراندنی فەرمانگەی پشكێنەری گشتی لەوەزارەتی تەندروستیدا, سوپاستان دەكەم.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

پێشنیاەكەت مەعقولە, بەڵام خۆت دەبوایە لەكاتی كردنەوەی موناقەشە ئیقتراحەكە بكەی, موقتەرەحەكەت مەعقولە و قابیلی موناقەشەیە, رەئیی وەزیرش دەپرسین لەكاتی خۆیدا, ئێستا دێینە سەر موقتەرەحی لیژنەی هاوبەش سەبارەت بەو سێ ماددەیە, كە تەوحیدەو خوێندرایەوە لەلایەن هینەوە, ئەگەر كەس قسەی لەسەر هەیە, كاك نوری قسەی كرد, موقتەرەحێكی تازەی هێنا كە ئەو پشكێنەرە گشتییە بكرێتەوەو ئەنجومەنی راوێژكاری باڵاش هەبێت كە جیاوازە, حەز دەكەم جەنابی وەزیر هەم لەسەر ئەو موقتەرەحی هەردوو لیژنەكە, هەم لەسەر ئەو پێشنیارەی كاك د0 نوری قسەی بكات, فەرموو.

بەڕێز د0عبدالرحمن عثمان یونس (د0 زریان)/وەزیری تەندروستی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

زۆر سوپاس, من دوو خاڵی بچووكم هەیە بەڕاستی, یەكێكیان ئەڵێ بریكاری وەزیر, من پێم جوانە بكرێتە بریكارانی وەزیر, چونكە ئەگەر بڕیار درا زیاتر لە بریكارێك دابنرێ, ئەوە پێویست ناكات بگەڕێینەوە پەرلەمان, نازانم ئەگەر پێتان چاك بێت لەبەشی قانونی, دووەم/ لەعەرەبیەكە بەتەرجومە ئەڵێ (المديرية العامة للتختطيط, المديرية العامة للشؤون الإدارية, المديرية العامة الصحية), ئێستا ئەوە لەبەغدا نەماوە, لەعێراق پێی ئەڵێن (دائرة الامور الصحية), دیارە قەواعیدە عەرەبیەكان بەدائیرە باشتریان تەرجومە كردووە, منیش پێم چاكە وەكو عێراقی لێبێت, بۆ ئەو دوو خاڵەی كە بەڕێز كاك د0نوری فەرمووی, من بەپێی ئەو قسەی لەگەڵ وەزیری تەندروستی بەغدا و مودیرعامەكانی ئەوێم كردووە, موفەتیش عام تەنها رێگرێكی ترە, زیاد كردنی رۆتینە, رەقابە مالیەكی ترە لەسەر وەزیر, بەقسەی ئەوان هیچ یارمەتیەكی

نەداون, بەعكسەوە رۆتینی بۆ زیاد كردوون, ئیشەكانی تریان ئەوەندە موعەقەد تر كردوون, من پێم شتێكی چاك نییە, بەنیسبەت ئەنجومەنی راوێژكاری بەڵێ ئێمە بەڕاستی لێرە نییە, بەلاّم ئێمە هەمانە, ئەنجومەنی راوێژكاری ئێمە كاتی خۆی لەوەزارەتی تەندروستی عێراق ئەوەبوو, گەر من بمەوێ نەخۆشخانەیەكی دەروونی, یان نەخۆشخانەیەكی بەشی عەملیاتی قەلب بكەمەوە, مەجموعیەك ئیختیصاصی لەو بوارەوە لە شارەكان كۆدەكەمەوە بۆ ئەوەی ئیستیشارەم بكەن, ئەم نەخۆشخانەیە چی پێویستە, چۆن دەكرێ, ئەو بوارە چۆن چارە دەبێ, ئەوە هەیە, بەعەمەلیش فعلەن, ئێستاش هەیە, زۆرجار دكتۆری پسپۆڕی بوارەكان كۆدەكەینەوە رەئیان وەردەگرین, بەلاّم چونكە بوارەكان ئەوەندە زۆرە بەشی ددان, صیدەڵە و ئەنواع ئیختیصاصی توبی, ئەگەر وەكو فەقەرەیەك بیكەین بڵێین وەزیر صلاّحیەتی هەیە, خۆی وابزانم شتێك هەیە, ئەڵێ وەزیر صلاّحیەتی هەیە هەر لیژنەیەك تەشكیل بكات, موئەقەت بێت یان دائیم, ئەوە ئەوەش دەگرێتەوە, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بەنیسبەت بریكاری وەزیر, لەهەموو قانونەكان یەك بریكارە, ئەوەش پاش موناقەشەیەكی زۆر, ئەگەر چی خیلافی لەسەر بوو, ئەگەر چی موبەڕیراتی زۆری هێنا وەزیر, بەهەر حاڵ ئەكسەریەتی هێنا, بەلاّم بۆ وەزارەتی تەندروستی, ئەگەر پێویستی بە دوو بریكار هەبوو, ئەسبابی هێنا ئەوكات دەكرێ هەمواری بكەین, بەلاّم ئێستا لەسەر یەك مودیریەت دەڕۆین, دائیرە راستە لە بەغدا ناوی دەوائیرە, بەلاّم لێرە لەهەموو وەزارەتەكان لەسەر مودیریات رۆیشتووین, بۆیە بۆ وەزارەتی تەندروستیش هەروا دەڕۆین, ئەگەر لەموستەقبەل گەیشتینە قەناعەت كە دەوائیر باشترە, دەتوانین هەمواری بكەین, بەلاّم ئێستا بەتەنیا بۆ قانونی وەزارەتی تەندروستی ناكرێ بیكەینە دەوائیر, هەر لەسەر مودیریات دەڕۆین, راستە ئەنجومەنی راوێژكاری هەیە لەوەزارەت, بەلاّم كاك نوری مەبەستی ئەوە نەبوو, لەگەڵ ئەوەشدا لە خاڵێك دەڵێ (ئەو ئەنجومەنە دەكرێ هەر خەبیرێكی ئیختیصاصی لەدەرەوە و لە ناوەوە وەزیر تەحدیدی بكات), دەكرێتن بێتە ئەنجومەنەش, كێ قسەی هەیە لەسەر ئەو ماددانە, مولاّحەزەی موقتەرەحی لیژنەی هاوبەش بكەن, ئەو ئەساسە, فەرموو د0 دلێر.

بەڕێز د0دلێر اسماعیل حقی شاویس:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

دیارە وەزارەتی تەندروستی یەكێكە لەوەزارەتە زۆر گرنگەكان, پەیوەندی بەهەریەكە لە هاونیشتیمانان و بەهاوولاّتیانی كوردستانەوە هەیە, هەمووشمان دەزانین ئەو بارودۆخەی كە دەزگاكانی تەندروستی تێدایە كە زۆر پەرێشان و وێرانە, یەكێك لەئەركە سەرەكیەكانی وەزارەت لەخاڵی 12, كاركردنە بۆ دابین كردنی تەندروستییە, لەكاتی موناقەشەكردنی یاسای وەزارەتی كار و كاروباری كۆمەلاّیەتی, باسی ئەوەی كرد كە بەڕێوەبەرایەتییەكی گشتی بكرێتەوە, بۆ دابین كردنی تەندروستی, بۆ زەمانەت كردنی صحی, لێرەدا بەڕاستی بۆ جێبەجێ بەجێ كردنی ئەو ئەركە بۆ ئەوەی وەزارەت مولزەم بێت بەو جێبەجێ كردنە و,

ئەم کێشەیە لەدام و دەزگا تەندروستیەکانی ئێمە نەمینێ, من پێشنیاز دەکەم بەڕێوەبەرایەتییەکی گشتی پێك بهێندرێ, بۆ دابین کردنی تەندروستی, هەتا وەزارەتیش بەجدی ئەتوانێ کاری بۆ بکات و, ئەو بەڕێوەبەرە گشتییەش, ئەو دام و دەزگایەش ئەبێتە دەزگایەك کە کار بکات, بۆ ئەوەی هەریەك لەئێمە زەمانی صحیمان هەبێت, سەبەی بەمەبلەغێکی کەم بەرامبەر موچەکانمان ئەبڕێت, بۆ هەر کرێکارێك, بۆ هەر کەسێکی تر لەدام و دەزگاکانی تەندروستی بەباشی چارەسەر بکرێن, بۆیە من بەپێویستی دەزانم کە بەڕێوەبەرایەتێکی گشتی بۆ دابین کردنی تەندروستی دروست بکرێت, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو جەنابی وەزیر.

بەڕێز د0 عبدالرحمن عثمان یونس (د0زریان)/وەزیری تەندروستی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە مودیریەی عەمەلی ئموری صحیمان هەیە زۆر لە فروعەکانی صحی, بەڵام دانانی بەڕێوبەرایەتێکی گشتی بۆ تەئمینی صحی, بەڕاستی لەتوانای ئێمەدا نییە, ئەمە یەك, ئەوە پڕۆژەیەکی زۆر گەورەیە پێویستی بە خوبەرای ئیجتیماعی, ئیقتیصادی, ئیداری, مالی ئێمەش بەشێك ئەدەین لەوە صحە, ئێمە ئەتوانین بڵێین چۆن ئەمانەوێ دیراسەتی ئەو مەوزوعە بکەین, بزانین رەواتبی چەندە ئەوەی ئیش دەکات, ئەوەی ئیش نەکات چۆن پارە نەدات, چۆن بینێرمە ئێران, نیزامی صحی ئەورووپی چۆنە, بەڕاستی ئێمە داواشمان لێبکەن نە ئەو خیبرەمان هەیە, نە ئەو توانایەمان هەیە, جا ئەگەر بەڕێوەبەرایەتی گەورەشمان بۆ دروست بکەن هەر خەڵکێکی وا بەتوانامان نییە لێی دابنێین, چونکە ئەوە کارێکی جەماعییە بەڕاستی, سوپاس.

بەڕێز کریم بحری عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێم وایە پێشنیاری دکتۆر دلێر, سەبارەت بە بەڕێوبەرایەتی تەئمینی صحی لەجێی خۆیدا نییە, چونکە ئەو مەهامە شەریکات پێی هەڵدەستێ, شەریکاتی تەئمین, جۆرەها تەئمینی هەیە, یەك لەوانە تەئمینی صحییە, لەدەرەوەش هەر وایە, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە مەبەستی ئەوە نییە کاك کریم, کاك بکر فەرموو.

بەڕێز بکر فتاح حسین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت تەئمینی صحی, دوو سیستەم هەیە, تەئمینی صحی خاص, تەئمینی صحی عام, تەئمینی صحی خاص شەریکاتی تایبەتە, ئەتوانن هەر کەسێ خۆی ناونووس بکات لەو شەریکە, مانگانە, یان ساڵانە, جا بەنیسبەت سیستەمەکەوە ئەبێ بیگۆڕین, سیستەمەکە خەصخەصە بکەین یان نا, ئەگەر خەصخەصەمان

کرد ئەوکات شەریکاتی تەئمینی خاص هەیە دەتوانێ ئەو ئەرکە بگرێتە ئەستۆخۆی, شەریکاتی تەئمینی عام, وەزارەتی صحە و حکومەت لێی مەسئول دەبێ, ئەوکات هەموو کەسێك لێی مولزەم دەبێت, بەلاًم حکومەت خۆی پارەکە ئەدات, مەسەلەن کرێکارێکی حکومی, یان مۆزەفێکی حکومی, حکومەت خۆی پارەکە ئەدات, لە چ وەزیفەیەکە ئیتر لێی ئەبڕن, ئەڵێن لەبەر تەئمینی صحیەکەتە, لەو حاڵەتە دکتۆرەکانیش ئەبێ سیستەمەکە بەتەواوی بگۆڕین, چۆن؟ بۆچی دکتۆر لە خەستەخانەی عام ئیش ناکات, لەخەستەخانەی ئەهلیی ئیش دەکات, ئێستا ئەگەر سەیری ئەوروپا بکەین, دکتۆر لەهەمان کات ئیش دەکات لەخەستەخانەیەکی عام, هەمان ئیشیش دەکات لەخەستەخانەیەکی ئەهلیی, بۆ؟ چونکە لەو کاتەی کە لە خەستەخانەی عامە, حکومەتییە, هەر فەحصێك دەکات حکومەت پارەکەی دەدات, وەکو چۆن لە عیادە ئەهلییەکەی پارەکە وەردەگرێ, لەم حاڵەتە حکومەت پارەکەی ئەداتێ, بەلاًم ئەوە تەئمینەکەی بەستراوە بە تەئمینی عامەوە, کە دەوڵەت لێی بەرپرسیارە, ئینجا ئەم سیستەمە خۆتان ئەبێ دیراسەتی بکەن و بیگۆڕن, هەردوو تەئمینەکە ئەبێتن, تەئمینی عام و, تەئمینی خاصیش, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆ ئەوە لێرە مەبەستی تەئمینی صحەی عامە, ئەوە یەك, دوو/ ئەو فعلەن وەکو کاك بکر دەڵێ, ئەو سیستەمەی کە ئێستا هەمانە رەنگە ئەو تەئمین صحییە نەتوانێ هینیش بێت, بەلاًم ئێمە ئەگەر سیستەمەکە بگۆڕین, ئەوکات ئەو مودیریەتی تەئمین صحیە زەرورییە, وەکو کاك بەکر ئاماژەی پێکرد, لە موجتەمەعاتی موتەقەدیم دا, ئەو مودیریەتە رەنگە مودیریەت بێت, بۆ هەموو کەسێك دەچێتە خەستەخانە، ئێستا لەئەوروپا پارە نادات هەر ناوەکەی دەنووسێ, بەلاًم هەرچی فەحص دەکات, بۆی دەنووسن حەقەکەی چەندە, ئەشیعەکەی بەچەندی بوو, خوێنی بەچەندی بوو, ئەو مودیریەتە تەنزیمی دەکات لە دەوڵەت وەریدەگرێ, ئەو مۆزەفە لەچ دائیرەیەکە، ئەو زەمانە صحیەی کە بۆ ئەو مۆزەفە تەئمین کراوە, بۆی صەرف دەکرێ و, دەدرێتە ئەو وەزارەتە, یەعنی شتێکی موتەکامیلە, زەرەری نییە ئەگەر هەبێت, بەلاًم جەنابی وەزیر موافیق نەبوو لەسەری, دەڵێ ئیمکانیەتمان نییە, د0 نوری قسەت هەیە, فەرموو.

بەڕێز د0 نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تێبینیەکەم هەیە سەبارەت بەوەی کەوا جەنابتان ئاماژەتان بۆکرد, ئەوە سیستەمێکی گەلێك گەورەیە, ئەگەر بمانەوێت لەکوردستان دایبنێین و پەیڕەوی پێبکەین, پێویستە قانونێکی تایبەتی بۆ دابرێژرێ, لێرە ناتوانین ئێستا ئەو ئەرکە قورسە بخەینە سەر ئەرکی وەزارەتی تەندروستی, بەبێ ئەوەی کەوا ئەو سیستەمە قانونێکی تایبەتی بۆ دارێژرابێ, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك دلێر مولاًحەزەکەت جەنابی وەزیر دەڵێ ئیمکانمان نییە, بەڵێ فەرموو.

بەڕێز د0 دلێر اسماعیل حقی شاویس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من لەگەڵ بیرو بۆچوونەکانی جەنابی وەزیرم, ئەوە ئەرکێکی زەحمەتە, بەڵام رۆژێك لەرۆژان ئێمە دەبێ هەنگاوی بۆ بنێین, ئەمە بەنیسبەت کارو کاروباری کۆمەڵایەتیشەوە, بەڕاستی ئەبوایە بەڕێوبەرایەتیەکی گشتیان هەبووایە, بۆ ئەوەی هەنگاویان بۆ نابایە, بەداخەوە ئەو رۆژە وەزیر وتی ئێمە بەڕێوەبەرایەتێکمان هەیە, بەڕێوەبەرایەتیەکەی ئەوان هەیانە, فەقیرانە ئەدات بەخەڵك, لەوە کۆبووتەوە, ئەوە دوو شتی زۆر جیاوازە, ئەوەی کە من باسم کرد, جەنابی وەزیر بەباشی بۆی چوو, ئەرکێکی زۆر زەحمەتە, بەڵام رۆژێك دەبێ هەنگاوی بۆ بنێین, هیوادارین ئەو هەنگاوە بکرێت, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من تەعلیقێکی بچووکم ئەدەم, خۆی وایە, بەڵام ئێستاکە ئیمکان نییە, ئەگەر دایبنێین لە قانونەکە بەبێ ئیمکانیش, سەبینێ یەقەی دەگرن, دەڵێن ئەو دائیرەیە هەیە بیکەوە, فلانمان بۆ بکە بە مودیر عام, فلانیش بکە بەجێگیری, ئەوە هیچ نییە و, ناشتوانێ بەئەرکەکەی هەڵبستێ, لەبەر ئەوە کە ئیمکان نییە داینەنێین, کەی پێویست هەبوو, ئەو کات دەتوانێ پڕۆژەیەك بۆ هەموار کردنی ئەو یاسایە ئیزافە بکرێ, ئێستا ئەوە ماددەی سێ, موقتەرەحی لیژنەی هاوبەش دەخەمە دەنگەوە, کێ لەگەڵیەتی, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, کێ لەگەڵ نییە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, بەکۆی دەنگ قەبوڵ کرا, بڕۆ سەر ماددەی چوار, فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی چوارەم:

لە وەزارەتدا ئەنجومەنێك بەناوی (ئەنجومەنی راوێژکار)ی وەزارەت پێکدەهێندرێ و لەمانەی خوارەوە پێك دێت:

1- وەزیر: سەرۆك.

2- بریکاری وەزارەت: جێگری سەرۆك.

3- راوێژکارانی وەزارەت: ئەندام.

4- بەڕێوەبەرە گشتیەکانی وەزارەت و فەرمانگەکانی پێیەوە بەندن: ئەندام.

5- نوێنەری هەموو ئەو وەزارەتانەی پەیوەندیدارن و دەزگا تەندروستیەکانی زانستی بە مەرجێك پلەکانیان لەبەڕێوەبەری گشتی کەمتر نەبێت: ئەندام.

6- دوان لەوانەی شارەزا و پسپۆڕن لە دەرەوە و ناوەوەی وەزارەت بە پێشنیاری وەزیر و بەڕەزامەندی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێم: ئەندام.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

چوارەم/ ئەوەی پەیوەندی بە ماددەی چوارەمەوە لە پڕۆژەكەدا هەیە, ئەوا پێشنیار دەكەین بەم شێوەیە دابڕێژرێتەوە:-

ماددەی چوارەم: ئەنجومەنی راوێژكاری بۆ وەزارەت لەمانە پێكدێ:-

یەكەم: وەزیر/ سەرۆكە.

دووەم: بریكاری وەزارەت/ ئەندامە و لەكاتی ئامادەنەبوونی وەزیر سەرۆكایەتی ئەنجومەن دەكات.

سێیەم: راوێژكارانی وەزارەت/ ئەندامن.

چوارەم: بەڕێوەبەرە گشتیەكانی وەزارەت/ ئەندامن.

پێنجەم: نوێنەرێك لە هەر وەزارەتێك لە وەزارەتەكانی پەیوەندیدار و دەزگا تەندروستیە زانستییەكان بە مەرجێك پلەیان لەبەڕێوەبەری گشتی كەمتر نەبێت و لەسەر داوای بەشداری دەكەن.

شەشەم: هەر شارەزایەكی پسپۆڕی لەناوەوە و دەرەوەی وەزارەت كە وەزیر دەستنیشانیان دەكات.

بەڕێز د0فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

فيما يتعلق بالمادة الرابعة من المشروع نقترح إعادة صياغتها كالآتي:-

المادة الرابعة:

يشكل المجلس الأستشاري للوزارة من:-

أولاً: الوزير/ رئيساً.

ثانيا: وكيل الوزارة/ عضواً ويرأس المجلس في حالة غياب الوزير.

ثالثا: المستشارون في الوزارة/ أعضاء.

الاربعا: المدراء العامين للوزارة/ أعضاء.

خامساً: ممثل عن كل من الوزارات ذات العلاقة والمؤسسات الصحية العلمية على ان لاتقل درجاتهم عن مدير عام بطلب من الوزير.

سادساً: أي خبير أو أختصاصي من داخل أو خارج الوزارة يحدده الوزير.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لەو ماددەیە, لە موفتەرەحی لیژنەی هاوبەش دوو گۆڕانكاری بەسەردا هاتووە, وەكیلی وەزیر نائبی رەئیس نییە و عەزوە, بەلاَم (ينوب عن الرئيس في حالة غيابه), ئەوە یەك, دووەمیش/ لەشەشەمدا دەڵێ دوو خەبیر لە پرۆژە ئەصڵیەكە, ئەوەی موفتەرەحی لیژنەی هاوبەش دەڵێ (أي خبير) هەر خەبیرێك بێت, یان هەر ئیختیصاصیەك بێ لەدەرەوە یان لەناوەوەی وەزارەت, موافەقەتی رەئیسی مەجلسی وەزەرایان لابردیە,

لەبەرئەوە پێویست ناکات, ناڵێ لەدەرەوەی هەرێم, دەڵێ لەدەرەوەی وەزارەت, وەزیریش موافەقەتی کردیە لەسەر ئەو پێشنیازانەی لیژنەی هاوبەش, پێم وایە کەس موڵاحەزەی نییە, فەرموو کاك رشاد.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەکیلی وەزارەت لێرە دەبێ بە نائب بێت, لەبەر ئەوەی مادەم لەحالەتی غیابی دەبێتە نائب, دەبێ لێرەش بە نائب بێت, نەك بەعەزو, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی لەڕاستیدا هەردوو صیاغەش راستە, چونکە نائبیش بێت, رەئیس حازر بوو ئەوا ئەو دەبێتە عەزو, بەڵام کە غائب بوو لێرە دەڵێ (ینوب عنها), یەعنی نائبەکە دەوری رەئیس لەغیابی رەئیس دەبینێ, بەڵام لەکۆبوونەوەکاندا کە رەئیس حازر بوو, دەوری عەزو دەبینێ, قانونەکانی تر چییە, ئەندامە, کەواتە لیژنەی هاوبەش ئەو ئیقتیراحەی وەکو قانونەکانی ترە, دەیخەمە دەنگەوە, کێ لەگەڵ ئەو ماددەیە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, کێ لەگەڵدا نییە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, بەکۆی دەنگ قبوڵ کرا. بڕۆ سەر مادەکەی تر, فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەبەر ئەوەی مادەی پێنجەم و شەشەم هەڵوەشێندرایەتەوە, لەماددەی حەوتەوە دەستی پێدەکەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ماددەی پێنج بەنیزام دەردەچێ, لەبەر ئەوە لیژنەی هاوبەش ئیلغای کردووە, مادەی پێنج ئەصڵی صوڵبی مەسئولیەتی وەزیرە, دەسەڵاتی ئەوە, لیژنەی هاوبەش ئیلغای کردووە, چونکە پێویست ناکات لێرە بێت, کێ لەگەڵ ئەوەیە ماددەی پێنج ئیلغا بکرێ, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, کێ لەگەڵ نییە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, بەکۆی دەنگ ماددەی پێنج ئیلغا کرا.

مادەی شەش, ئەوەیش هەر صلاحیەتی مەجلیسی هین کردووە, ئەوەیش هەر بەنیزام تەحدید دەکرێ, ئەوەیش موقتەرەحی لیژنەی هاوەبەش کە ئیلغا بکرێ, کێ لەگەڵ ئەوەیە ئیلغا بکرێ, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, کێ لەگەڵدا نییە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, بەکۆی دەنگ ماددەی شەش ئیلغا کرا, بڕۆ سەر ماددەی حەوتەم.

بەڕێز کریم بحری عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی حەوتەم:

لە وەزارەت دەستەیەك بەناوی (دەستەی باڵای عیادەی تەندروستی میللی و ڕاوێژکاران) پێکدەهێنرێ و لەمانەی خوارەوە پێك دێت:-

1-بریكاری وەزارەت/ سەرۆك.

2- بەڕێوەبەری گشتی كاروباری كارگێڕی و دارایی/ جێگر.

3- بەڕێوەبەری گشتی كاروباری تەندروستی/ ئەندام.

4- بەڕێوەبەرە گشتییەكانی فەرمانگەكانی سەر بەوەزارەت/ ئەندام.

5- فەرمانبەری ژمێریاری/ ئەندام.

6- فەرمانبەری یاسایی/ ئەندام.

7- فەرمانبەری كارگێڕی/ ئەندام.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەوەی پەیوەندی بەماددەی حەوتەمی پڕۆژەكەوە هەیە كەدەبێتە ماددەی پێنجەم لەباری پەسند كردنی پێشنیازەكەمان, پێشنیار دەكەین بەم شێوەیە خوارەوە دابڕێژرێتەوە:-

ماددەی پێنجەم:دەستەیەك لەوەزارەت دادەمەزرێت پێی دەگوترێ ((دەستەی باڵای عیادە پزیشكیەكانی میللی و راوێژكاری))و لەمانە پێك دێ:-

یەكەم/ بریكاری وەزارەت: سەرۆك.

دووەم/ بەرێوەبەری گشتی كار و باری پزیشكی: جێگری سەرۆك.

سێیەم/ بەڕێوەبەرە گشتییەكانی وەزارەت: ئەندامن.

چوارەم/ فەرمانبەری ژمێریاری: ئەندام.

پێنجەم/ فەرمانبەری یاسایی: ئەندام.

شەشەم/ فەرمانبەری كارگێڕی: ئەندام.

بەڕێز د0فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

سابعاً/ أما يتعلق بالمادة السابعة من المشروع والتى ستصبح برقم المادة الخامسة في حالة قبول مقترحنا نقترح إعادة صياغتها كالآتي:-

المادة الخامسة:

تؤلف في الوزارة هيئة تسمى ب(الهيئة العليا للعيادات الطبية الشعبية و الأستشارية) وتتكون من:-

أولاً: وكيل الوزارة/ رئيساً

ثانياً: مدير عام ألأمور الصحية/ نائباً للرئيس.

ثالثاً: المدراء العامين للدوائر تابعة للوزارة/ عضو.

رابعاً: موظف حسابى/ عضو.

خامساً: موظف قانوني/ عضو.

سادسا: موظف أداري/ عضو.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیر هین بووە, بەلاَم بزانین ڕەئیت چییە بەرامبەر بە موقتەرەحی لیژنەی هاوبەش, فەرموو.

بەڕێز د0 عبدالرحمن عثمان یونس (د0 زریان)/وەزیری تەندروستی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من دوو خاڵی بچووكم هەیە, لەبڕگەی دوو دەڵێ (بەڕێوەبەری گشتی كاروباری پزیشكی), ئەوە تەندروستییە, پزیشكی نییە, ناوی (بەڕێوەبەری گشتی كاروباری تەندروستی)یە, ئەبێ بگۆڕدرێ و, بڕگەی (3) دەڵێ (بەڕێوەبەرە گشتییەكانی وەزارەت), ئەمە (بەڕێوەبەرە گشتییەكانی وەزارەت) نیین, بەحقیقەت (بەڕێوەبەرە گشتییەكانی شارەكانن), بەڵێ لەسەر ئاستی موحافەزات, ئەوانن كە موباشر موتەعەلیقن بەعیادەكان و, هەریەك لەوان مەسئولی عیادەی شەعبی شاری خۆیەتی, ئەوان دەبێ ئەندام بن لە لیژنە گشتییەكە, بەڵێ (بەڕێوەبەرە گشتییەكانی پارێزگاكان) بەم شێوەیە بێت, سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بەعەرەبیەكەی نووسرایە تەندروستی, بەلاَم تەرجومەكەی غەڵەتە, لیژنەی هاوبەش موقتەرەحەكەیان بەم شێوەیە كە خوێندرایەوە, جەنابی وەزیر لە تەرجومەی عەرەبیدا مولاَحەزەیەكی دا, بۆ تەندروستی و پزیشكی, كوردیەكەی بكەنەوە تەندروستی, بەڕێوەبەرە گشتییەكان مەبەستی لە پارێزگاكانە, بەڕێوەبەرە گشتییەكان لەپارێزگاكانە, یەعنی ئەو چوار بەڕێوەبەرە گشتییە ئەندام دەبن لە هەیئەكە, هەیئەی عولیا بۆ عیاداتی توبی و شعبی و ئیستیشاری, ئەگەر كەس مولاَحەزەی نییە, دەیخەمە دەنگەوە, كێ لەگەڵ موقتەرەحی لیژنەیە, دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون, كێ لەگەڵ نییە, دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون, بەكۆی دەنگ موقتەرەحی لیژنەی هاوبەش قبوڵ كرا, بڕۆ سەر ماددەی دواتر, ماددەی هەشتەم ئیلغا كراوە, مادەی نۆیەمیش دەمج كرایە, دێینە سەر ماددەی دەیەم, ماددەی دەیەم بخوێنەوە, ئینجا ئیقتیراحی خۆتان بڵێن, فەرموو.

بەڕێز كریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی دەیەم:

بەش و ئەرك و تایبەتمەندی دەزگاكانی وەزارەت بەپێی پێڕەوێك دەستنیشان دەكرێت.

بەڕێز عبدالكریم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەوەی پەیوەندی بەماددەی دەیەم و دوانزەمی پڕۆژەكە هەیە, پێشنیار دەكەین كۆ بكرێتەوەلە ناو یەك ماددەدا, و بەزنجیرەی ژمارە ماددەی (شەشەم) و بەم جۆرە دابڕێژرێ:-

یەكەم: بەش و ئەرك و تایبەتمەندیەكانی پێكهاتی وەزارەت بەپێڕەو دەستنیشان دەكرێت.

دووەم: وەزیر بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی یان لق یان بەش یان هۆبە یان یەکەکان لەناو پێکهاتەی وەزارەت دابنێ یان لێکیان بدات، یان هەڵیان بوەشێنێتەوە بەپێی پێویستیەکانی کارەکانیان لەکاتی پێویستدا.

سێیەم: وەزیر بۆی هەیە لیژنەی هەمیشەیی یان کاتی بەپێی پێویست پێکبهێنێ.

بەڕێز د0فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

أما فيما يتعلق بالمادتين العاشرة والثانية عشرة من المشروع تقترح دمجهما ضمن مادة واحدة بتسلسل رقم المادة (السادسة) وصياغتها كالآتي:-

اولاً: يحدد بنظام تقسيمات ومهام وأختصاصات تشكيلات الوزارة.

ثانياً: للوزير أستحداث أو دمج أو إلغاء المديريات أو الفروع أو الأقسام أو الشعب أو الوحدات ضمن تشكيلات الوزارة وفق متطلبات عملها عند الأقتضاء.

ثالثاً: للوزير تشكيل لجان دائمية أو وقتية حسب الحاجة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ماددەی دەیەم و دوازدەم دەمج کرایە, پێشنیار کرایە کە دەمج بکرێ, کێ لەگەڵ پێشنیاری لیژنەی هاوبەشە بۆ دەمجەکە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, کێ لەگەڵ نییە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, ئەو ماددەیە بەکۆی دەنگ دەمج کرا, کە پێشنیاری لیژنەی هاوبەش, ڕەقەمەکەی دەبێتە ماددەی شەش, بەم شێوەی کە خوێندرایەوە, وەکو وەزارەتەکانی ترە, فەرموو.

بەڕێز ئارام رسول مامند:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەکەم برگەی چوارەم زیاد بکرێ, لەهەندێ وەزارەتەکانی تریش کردوومانە, هاوکاری جەنابی وەزیر دەکات, ئەوەیش وەزیر بۆی هەیە لەپێناو ئەنجامدانی ئەرك و ئامانجەکانی وەزارەت, گرێبەست لەگەڵ کەس و کۆمپانیای مەعنی و ناوەخۆی و بیانی بەڕەزامەندی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران ئەنجام بدات, لەچەند وەزارەتی تر ئەوەمان کردووە, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە مانع نییە, بەلاّم لەمەشروعەکەی حکومەت نەهاتووە, ئەگەر جەنابی وەزیر پێی باش بێت, ئەوە دەیخەمە دەنگەوە, ئەو موقتەرەحەی کاك ئارام دەخەمە دەنگەوە, ئەو ماددەی شەش کە تەوحیدی ماددەی 10 و 12 و, بوو بەسێ بەشەوە خوێندیەوە لە لیژنەی هاوبەش, کێ لەگەڵ موقتەرەحی لیژنەی هاوبەشە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, کێ لەگەڵ نییە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, بەکۆی دەنگ قەبوڵ کرا, ماددەی یازدەم بخوینەوە, فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی یازدەم:

ژمێریاری سەنتەری وەزارەت و فەرمانگەکانی پەیوەست پێیەوە ملکەچی دیوانی چاودێری دارایی هەرێمن.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی پەیوەندی بە ماددەی یازدەمی پڕۆژەکەوە هەیە, پێشنیار دەکەین لابرێ, چونکە زیادە و ژمێریاری وەزارەتەکان و هەموو فەرمانگەکان بەپێی یاسا سەر بەچاودێری دیوانی چاودێری دارایین.

بەڕێز د0 فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

أما فيما يتعلق بالمادة الحادية عشرة من المشروع نقترح حذفها لكونها زائدة لأن حسابات الوزارات والدوائر جميعها تابعة لرقابة ديوان الرقابة المالية بحكم القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پێشنیاری هەردوو لیژنە بەراپۆرتی هاوبەشیان, ئەوەیە کە ئەو ماددەیە لابردرێت, لەبەرئەوەی هەموو وەزارەتەکان تابعی رەقابەی مالین, کێ لەگەڵ راپۆرتی لیژنەی هاوبەشە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, کێ لەگەڵ نییە؟ دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, بەکۆی دەنگ ئەوەیش حەزف کرا, برۆ سەر ماددەی دواتر, فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دوازدەم دەبێتە ماددەی یازدەم,

ماددەی یازدەم:

1- وەزیر بۆی هەیە لەکاتی پێویستدا بەڕێوەبەرایەتی و بەشی هۆیەکان لەیەکبدا یان سەر لەنوێ بنیاتیان بنێت.

2- وەزیر بۆی هەیە لیژنەی هەمیشەیی و کاتی بە پێی پێویست دابمەزرێنێ.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی پەیوەندی بە ماددەی سێزدەمی پڕۆژەکەوە هەیە, کە دەبێتە ژمارەی ماددەی حەوتەم بەپێی پێشنیارمان ئێمە پشتگیری دەکەین دوای خستنە سەر وشەی (حوکمەکان) بۆ دوای (جێبەجێ کردن) کە تێیدا هەبووە.

بەڕێز د0فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

أما فيما يتعلق بالمادة الثالثة عشرة من المشروع والتي ستصبح برقم المادة السابعة حسب مقترحنا فأننا نؤيدها مع إضافة كلمة (أحكام) الى ما بعد (تنفيذ) الواردة فيها.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەش رۆتینە وەکو ئەوانی تر ئەحکامەکەی بۆ زیاد کراوە, کێ لەگەڵ موقتەرەحی راپۆرتی هاوبەشی هەردوو لیژنەکەیە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, کێ لەگەڵدا نییە, دەستی بەرزبکاتەوە؟ فەرموون, فەرموو جەنابی وەزیر.

بەڕێز د0عبدالرحمن عثمان یونس (د0 زریان)/وەزیری تەندروستی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی زۆر داوای لێبوردن دەکەم, تۆزێ وون بووم لێرە, ماددەکان زۆر بوون, بەڵام ماددەیەکی زۆر گرنگ هەبوو بڕیار بوو باسی لێبکەم, چونکە ئەو ماددەیە دەمج کرا, ماددەی نۆ بوو لەگەڵ مادەکانی تر لە تەشکیلاتی وەزارەت, ئەوەش مەسەلەی تەعریفی موحافەزەیەکە, کێ موحافەزەی موعتەرەفە, ئایا گەرمیان موحافەزەیە یان نا؟ ئێمە واقیعەتێکمان هەیە, من دەمەوێ دیفاع لەو واقیعەتە بکەم, لە سنووری سلێمانی پێنج مودیریەی عامە هەیە, مودیریەی عامەی سلێمانی, شارەزوور, رانیە, گەرمیان, کۆیە, لەسنووری هەولێر نیزامێکی موختەلیف هەیە, کە دوو مودیریەی عامە هەیە لەئاستی هەولێر و دهۆك, ئەوەی تر نیزامی قەواتع هەیە, ئەوە واقیعێکە چەندین ساڵە هەیەو, خەڵکی لێیە بەپلەی مودیر عام لەو شوێنانە, ئێستا لابردنیان تۆزێك بەناوزوحی ناوەکەی هاتووە, ئەڵێ مودیریەی عامە لەسەر لەئاستی موحافەزات بێت, ئایا گەرمیان بە موحافەزەیە دائەنرێ؟ بەڕەسمی ئێستا موحافەزەیەك هەیە لە دەربەندیخان و موحافیز دائەنیشێ و, 450 هەزار نفوسە, بۆ موحافەزە نییە؟ یەعنی بۆ مودیریەی عامەی نەبێ؟ دوای ئەوە من بەڕاستی لابردنی مودیریەی عامە لەسەر شوێنکی وەکو هەڵەبجە, رەنگە حەساسیاتمان بۆ دروست بکات, حەز دەکەم ئەوە بەرچاو بگرن, من لەو رایەم کە صلاًحیاتی ئەو مودیر عامانە, بەڕاستی بە پلەی مودیر عامن, لەوێ ئیش دەکەن, صلاًحیاتیان وەکو خۆیان بمێنێ, چونکە بەڕاستیتان پێدەڵێم نە سلێمانی ئەو توانایەی هەیە کە ئیشی هەموو ئەو شوینە پان و بەرینە بکات و, نە ئەوانیش پەیوەندیەکی ئەوتۆیان هەیە بە سلێمانییەوە, ئەوانە تا ئێستاش مەربوت بووینە بە وەزارەتەوە, حەز دەکەم ئەو مەوزوعە بزانن, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس, ئەوە مولاحەزەیەکی بەجێیە, من تەوەقوعم دەکرد موناقەشە بکرێ, بەڵام لەبەر ئەوەی ئەندامانی پەرلەمان, ئەو مەوزوعە لەیەك دوو وەزارەت زیاتر هاتۆتە پێشەوە و, موناقەشەی زۆرمان لەسەر کردووە, لەبەر ئەوە گەیشتینەتە ئەو قەناعەتەی بەنیسبەت وەزارەتەکانی تر, ئێمە ناکرێ قانون

دابنێین, لەبەر ڕۆشنایی ئەوەی کە ئێستا هەیە, هەندێك تەزەخوم پەیدا بووە لە ئیدارەی هەندێ وەزارەتەکان, لەبەر ئەسبابێکی زۆر, بەڵام ئێستا کە هەردوو یەکخراوە, قانونەکانمان هەموو بۆ ئەوەیە کە تەنزیمی تازە دروست بکەن بۆ ئەو یەك حکومەتییە, لەبەر ڕۆشنایی وەزعی تازەمان, لەبەر ڕۆشنایی دوارۆژمان, بۆیە مودیریاتی عامە لە زۆربەی وەزارەتەکان لەسەر ئەساسی موحافەزات کراوە, بەڵام تەبعەن وەکو بۆ وەزارەتەکانی تریش بەتایبەتی وەزارەتی پەروەردە, وەزارەتی ئاوەدان کردنەوە ئاماژەمان کرد, بۆ جەنابیشت هەمان قسە دەکەین, ئێمە ناڵێین ئەو خەڵکانەی کەهەیە ئیلغایان بکە, بەڵام لەڕووی قانونییەوە دەبێ ناویان بەم شکلە بێت, جێگایەکی وەکو هەڵەبجە دەکرێ ئەو مودیریەتەی تێدا دابنرێ, نابێ ناوی مودیریەی گشتی بێت, تا ئەبێتە موحافەزە, کەی بووە موحافەزە من خۆشم پشتگیری دەکەم, کەی دەسەڵاتمان هەبوو پارێزگا لەکوردستان دروست بکرێت, پارێزگای هەڵەبجە بێت, تا ئەوکاتی دەکرێتن ئێمە ناتوانین قانون دابنێین, بەس دەکرێ جەنابت خۆت دەسەڵاتت هەیە بەپێی ئەو قانونە, ئەو دەسەڵاتە بدەیتە مودیری ئەو تەندروستییەی کە هەڵەبجەیە, یان لەگەرمیانە, وەکو دەسەڵاتی مودیر عامەکە, بۆ ئەوەی نەیەت و, مەجبور نەبێت بێتە سلێمانی, یان هەولێر و, دەکرێ ئەوە تەنزیم بکەین تاوەکو ببینین ماددەی 140 چی لێدێت, کەرکووك چۆن تەنزیم دەکرێ, گەرمیان دەکەوێتە سەر کام موحافەزە و, ئەوکات چۆن دەتوانین موحافەزەی زیاتر و تەشکیلاتی هەرێم بگۆڕین, ئەو کاتە تەبیعیە و هەمواریشی دەکەین, بەڵام جەنابت دەتوانێ بەپێی ئەو دەسەڵاتەی کەهەتە ئەو شتە ڕێك بخەیت, ئەو دەسەڵاتە بدەیتە ئەو کەسانەی کە پێویستن بۆ ئەوەی ڕۆتین نەهێڵێ, لەهەمان کاتیشدا قانونەکە جێبەجێ بکەیت, فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من پێشنیار دەکەم, لەجیاتی هەڵوەشاندنەوەی ئەو دوو بەڕێوەبەرە گشتییە, لەبەر ئەوەی پارێزگا نیین, ئەوی وەزیری تەندروستی ئاماژەی پێدا هەم شاری هەڵەبجە, هەم ناوچەی گەرمیان, بکرێتە کۆمەڵگای تەندروستی, بەڕێوەبەرێکی گشتی بەڕێوەی ببات, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زرار نوقتەی نیزامت هەیە, فەرموو.

بەڕێز زرار طاهر امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بەڕاستی زۆر پشتیوانی لەقەسەکانی جەنابی وەزیر دەکەم, ڕانیە حەفتا و سێ بنکە و نەخۆشخانەی تێدایە, بەڵام ئەوەی جەنابت دەیڵێی ئەگەر دەسەڵاتی تەواو بەو بەڕێوەبەرە بدرێ, وەکو ئەو دەسەڵاتەی کەئێستا بەڕێوەبەری گشتی هەیەتی, ئەوە شتێکی باشە, ئەگەر وا نەبێ کێشەیەکی گەورە بەتایبەتی بۆ ڕانیە دروست دەبێت, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من کەباسی هەڵەبجەم کرد, رانیەشم لەپێش چاوە, سۆرانیشم لەپێش چاوە, ئەو شوێنانە هەمووی فراوانە تۆ لەشوێنێك کاربکەیت, تەزەخومێکی گەورە دروست دەکەیت, ئایا ئاکرێش لەپێش چاوە, ئەوە هەموو داوا دەکەن, ئەو وتی ئاکرێ, ئەو وتی زاخۆ, ئەوەی کاك کەریم وتی ناکرێ, چونکە ئەوانە بەپێێ هەر چوار موحافەزە دەکرێ, کاك رشاد فەرموو.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەکرێ پارێزگاکان بکەینە ریئاسەی صحە, ریئاسەی صحەی هەولیر, دهۆك, سلێمانی, ئەو کاتی شامل دەبێ, دەتوانی تەختیەی هەموو مەنتیقەکەی بکات. دوای ئیش و کارەکانی خۆیان, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر لەموستەقبەل پێویستی کرد بۆ هەموارکردن, تازە دەنگمان دا کە مودیریە عامەیە, نەدائیرەیە, نە ریئاسەتە, فەرموو کاك حاتم.

بەڕێز حاتم محمد جان حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من سوپاسی جەنابی وەزیر دەکەم, بۆ ئەو پێشنیارەی کە کردی و, سوپاسی جەنابیشت دەکەم کە دووبارەت کردەوە و, پشتگیری دەکەم, بەنیسبەتی گەرمیانەوە, گەرمیان خۆت ئەزانی مەنتیقەیەکی زۆرە, زۆرجاریش باسمان کردووە, 450 هەزار کەسی تیایە, ئەوە تەقریبەن حەقی خۆیەتی ئیهتیمامی پێبدرێ, ئینجا بەڕێوەبەرایەتی گشتی بێت, یان هەر شێوەیەکی تر بێت, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێمە وتمان, جەنابی وەزیر دەسەڵاتی هەیە, ئەو دەسەڵاتە دەتوانێ بداتە مودیریاتی تایبەت لەشوێنی وەکو هەڵەبجە, وەکو رانیە, وەکو گەرمیان, وەکو سۆران, وەکو ئاکرێ, هەر لەکوێ پێویست بێت, دەتوانێ ئەوە بدات, تاکو ئێمە دوو مەسەلە حەل دەکەین, یەکێکیان ماددەی 140, بۆ تەقسیماتی ئیداری, دووش/ دەسەڵاتی ئێمە بۆ دروست کردنی پارێزگای تازە, کە ئەوە بوو هەمواری دەکەین و, ئومێدیش دەکەین بەزووترین کات بێت, چونکە بەحقیقەت ناوچەیەکی فراوانە, ئیستا سلێمانی ناوچەیەکی یەکگرتووە بەقەدەر سێ موحافەزە هەیە, هەولێر ناوچەیەکی یەکگرتووە بەقەدەر دوو موحافەزەیە, دهۆك هەروەها فراوان بووە, ئومێد دەکەین کە بەپێی دەستوور دەسەڵاتمان هەبێ پاشی چارەسەرکردنی کێشەی ناوچەکانی کە لەماددەی 140 ئاماژەی پێکردووە, ئێستا موقتەرەحێکی تازە هەیە, ئەوەی کە کاك ئارام هینی کرد, بۆ وەزیر هەیە تەقاعود بکات لەگەڵ هەموو کەسێك لەناو هەرێم و لەدەرەوەی هەرێم بە رەزامەندی ئەنجومەنی وەزیران, صیاغەکە لیژنەی قانونی دەیکاتن و, ئەوە دەبێتە ماددەیەکی تازە, تەسەلسولەکەی بەم شێوەیە دادەنرێت کە پێویست دەکات زیمنی تەسەلسولی مەنتقی, کاك محمد فرج فەرموو.

بەڕێز محمد فرج احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یەعنی تەعاقود صیفەتێکی مەعنەوی هەیە, یەعنی شەخصی نییە, وەزارەت ئەو شتانە دەکات, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

(للوزارة التعاقد مع الاشخاص الطبيعين و المعنوين في الخارج بموافقة مجلس الوزراء), داخیلیەکە لەوێ وتوومانە, فەرموو د0 زریان.

بەڕێز د0عبدالرحمن عثمان یونس(د0 زریان)/وەزیری تەندروستی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بەڕاستی خاڵێکم هەیە بەرامبەر ئەوە, ئێمە رەنگە فەرقمان هەبێ لەگەڵ وەزارەتی تر, من دوێنێ لە ئوردن بووم لەگەڵ مونەزەمەی صحەی عالەمی, لەگەڵ بانقی دوەلی دانیشتم و, ئیتفاقم کردووە لەگەڵیان دوو قۆڵی, شەش ملیۆن دۆلاریان داوە پێم, ئەبێ وەری نەگرم بڵێم من نامەوێ سوپاس تا موافەقەتی ئەنجومەنی وەزیران دەهێنمەوە, من پێم چاکە ئەو دەسەڵاتە بدەن بەخۆمان, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە تەعاقود کردنە لەگەڵ ئەشخاص, ئەوە هین نییە, عەقد کردن لەگەڵ شەخص جیاوازە, موساعدە وەرگرتن جیاوازە, فەرموو.

بەڕێز د0 نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو پێشنیازە دەچێتە حوکمی مەبادئی عامەوە, وەکو بڵێین تەحصیلی حاصڵە پێویست ناکات باسی لێوە بکرێ, هەر پەیوەندی کردنێك لەگەڵ دەزگایەکی دەرەوەدا, ئەوە دەبێ وەزارەت ڕەزامەندی ئەنجومەنی وەزیران وەربگرێت, ئەوەیش هەر دەچێتە چوارچێوەی مەبادئیی عامەوە, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

یەعنی جەنابت موافیق نیت لەسەر ئەوەی کاك دکتۆر وتی, فەرموو.

بەڕێز د0 عبدالرحمن عثمان یونس (د0 زریان)/وەزیری تەندروستی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئێمە دەستمان ئەبەسترێتەوە, ئێمە سەفەرەکەمان تەبیعی بە موافەقەتی ئەنجومەنی وەزیران بووە, دەشزانن بۆچی ئەچین, بەڵام ئێمە ئەو صلاحیەتەمان هەبووە, بەڵام زۆرجار عقود دەبەستین لەگەڵ مونەزەمەی صحەی عالەمی, لەگەڵ ئەو دەزگایانە, لەگەڵ جامیعات, بۆ ئەوەی ئیفاداتمان بدەنێ, بەڕاستی ئەگەر دەستمان ئەوها ببستنەوە, هیچ شتێکمان پێناکرێ, سوپاس.

بەڕێز ئارام رسول مامند:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

پێشنیارەكەی ئێمە, بۆ ئاسانكاری بووە بۆ جەنابی وەزیر, زۆر ئیعتیادیە ئێمە سەحبی دەكەینەوە, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

پڕۆژەی هینەكە ماوە, موفتەرەحاتێكی تریان هەیە بۆ هین, با بێینە سەر ئەوە پێش ئەوەی كۆتایی بەهینەكە بهێنین, هەمووش ئەغلەبی رۆتینە, بیخوێنەوە تكایە بۆ ئەوەی دەنگی بۆ بدەین, فەرموو.

بەڕێز عبدالكریم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

یازدەم/ پێشنیار دەكەین چوار ماددەی دیكە بخرێتە سەر پڕۆژەكە و بەم زنجیرە و دارشتنانەی خوارەوە:-

ماددەی هەشتەم:

یاسای وەزارەتی تەندروستی و كاروباری كۆمەڵایەتی ژمارە (1) ی ساڵی 1993 و هەمواركردنەكەی بەیاسای ژمارە (4)ی ساڵی 2001 هەڵدەوەشێتەوە.

بەڕێز د0فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

حادی عشر:

نقترح إضافة أربع مواد اخرى الى المشروع و بالتسلسلات و الصياغات التالية:-

المادة الثامنة:

يلغى قانون وزارة الصحة رقم (1) لسنة 1993 و تعديلة بقانون رقم (4) لسنة 2001.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەم موفتەرەحی تازەیە دەبێ بنووسرێ, بەڵام یەك شتان لەبیركردووە, ناوی وەزارەتەكە (وەزارەتی صحە و شئوونی ئیجتیماعییە), (يلغى قانون وزارة الصحة والشؤون الجتماعية رقم (1) لسنة 1993 وتعديله بقانون رقم (4) لسنة 2001), كێ لەگەڵ ئەو موفتەرەحە تازەیە دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون, كێ لەگەڵ نییە, دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون, بەكۆی دەنگ قەبوڵ كرا, بڕۆ سەر ماددەی تر, فەرموو.

بەڕێز عبدالكریم ابوبكر مصطفي:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی نۆیەم: كار بەهیچ دەقێكی یاسایی یان بڕیارێك ناكرێ گەر لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایە ناكۆك بێ.

بەڕێز د0فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة التاسعة:

لايعمل بأى نص قانونى أو قرار يتعارض مع أحكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەمەش ماددەیەكی رۆتینیە, كێ لەگەڵ ئەو موقتەرەحەیە, دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون, كێ لەگەڵ نییە, دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون, بەكۆی دەنگ قبوڵ كرا, بڕۆ سەر ماددەی تر, فەرموو.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی دەیەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەكان حوكمەكانی ئەم یاسایە جێبەجێ بكەن.

بەڕێز د0 فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة العاشرة:

على مجلس الوزراء و الجهات ذات العلاقة تنفيذ أحكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەم موقتەرەحە وەكو ماددەیەك دەخەمە دەنگەوە, كێ لەگەڵیەتی, دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون, كێ لەگەڵ نییە, دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون, بەكۆی دەنگ قەبوڵ كرا, بڕۆ سەر ماددەی تر.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی یازدەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی دەرچوونیەوە جێبەجێ دەكرێ و لەرۆژنامەی فەرمی (وەقائعی كوردستان) بڵاودەكرێتەوە.

بەڕێز د0فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة الحادية عشرة:

ينفذ هذا القانون أعتباراً من تاريخ إصداره و ينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەو موفتەرەحەش وەكو ماددەیەك دەخەینە دەنگەوە, كێ لەگەڵیەتی, دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون, كێ لەگەڵدا نییە, دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون, بەكۆی دەنگ قەبوڵ كرا. فەرموو ئەسبابی موجەبە بخوێنەوە, فەرموو.

بەڕێز عبدالكریم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لەكۆتایدا ئەوەی پەیوەندی بە هۆی دەرچوونی یاساكەوە هەیە پێشنیار دەكەین بەم شێوەیە دابڕێژرێتەوە:-

هۆیەكانی دەرچوونی ئەم یاسایە

بۆ چوونی وەزارەتی تەندروستی خۆی لە بەدیهێنانی تەندروستی بەمانا فراوانەكەی لەسەر هەموو ئاستەكان بۆ تاك و خێزان و كۆمەڵگا دەدۆزێتەوە و پارێزگاریی دەكات لە رووی چەندی و چۆنییەوە سەبارەت بەو فراوان بوونەی كە خزمەتگوزاری و تەندروستی لەهەرێمدا بەخۆیەوە دیوە و بۆ دابین كردنی باشترین خزمەتگوزاری بەنوێترین رێگای پێشكەوتوو بۆ هاووڵاتیان, چ لەڕووی تەندروستی چ جەستەیی و چ ئەقڵی و چ سایكۆلۆجی یەوە, هەروەها بەشداری كردن لەهێنانە دی ژینگەیەكی دوور لە پیسبوون و پشتگیری كردنی رەوتی دادپەروەریی لەڕێگەی رێكخستنی دەزگاكانی پزیشكی دادی و ئامادەكردنی كادیری شیاو و سەبارەت بەوەی كە یاسایی ژمارە (1)ی ساڵی 1993 تایبەت بوو بە هەردوو لایەنی تەندروستی و كۆمەڵایەتی بەیەكەوە و چونكە لەگەڵ قۆناغی نوێدا ناڕوات و تاكو بتوانێ لەگەڵ داهێنانە نوێیەكانی پزیشكی زانستی تازەدا بڕوات, بۆیە پێویستی كرد یاسایەكی تایبەت بە وەزارەتی تەندروستی دەرچوێنرێ.

تكایە ئاگاداری بفەرموون و دەقی ئەصڵی پرۆژەكە وڕای هەردوو لیژنەكەمان لەبارەیەوە بخەنە بەردەم ئەنجومەن بۆ وتوویژ لەسەر كردنی و دەربڕینی رای گونجاو لەم بارەیەدا.

بەڕێز د0فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

أخيراً فيما يتعلق بالأسباب الموجبة نقترح صياغتها كالآتي:-

الأسباب الموجبة

تتمثل رؤية وزارة الصحة في تحقيق الصحة بمفهومها الشامل وعلى كل المستويات للفرد والأسرة والمجتمع والمحافظة عليها كما ونوعاً ونظراً للتوسع الذى شهدته الخدمات الصحية في الأقيلم ولضمان تقديم أفضل الخدمات وبأحداث الوسائل المتطورة للمواطنين سواء من الناحية الصحية و البدنية والعقلية أو النفسية وكذلك المساهمة في بيئة خالية من التلوث ودعم مسيرة العدل عن طريق تنظيم مؤسسات الطب العدلى واعداد الكوادر الكفوءة لكون القانون رقم (1) لسنة 1993 قد خص الجانبين الصحي والأجتماعى معاً

ولكونه لم يعد يتماشى مع المرحلة الجديدة ولمواكبة المستجدات الطبية العلمية الحديثة لذا أقتضى تشريع قانون خاص بوزارة الصحة.

راجين التفضل بالاطلاع وعرض أصل المشروع ورأى اللجنتين بشانه على المجلس للمناقشة وإبداء الرأى المناسب بصدده.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

فەرمووو كاك سەردار مولاحەزەت هەبوو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەركی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەحقیقەت (تتمتع رؤية وزارة الصحة)، ئەسلوبێكی زیاتر ئەدەبییە، وەكو بڵێی مەقالەیەك، نەك شتێكی قانونی، پێشنیار دەكەم بگوترێ (تهدف وزارة الصحة الى تحقيق)، یان (تعمل وزارة الصحة لتحقيق)، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

نا قەیناكە، بەڵام (تهدف)ەكە چاكترە، خۆی غەڵەتیش نییە، بەس ئەوەندەیە ئێمە لەهەموو قانونەكانمان وان نووسیوە، ئەگەر نا غەڵەت نییە، یەعنی (تتمثل) دەبێتە (تهدف)، وەزارەتی صحە فەرمووو كاك جمال.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من ئیقتیراحێكم هەیە، لەبەر ئەوەی ئەمە دوو وەزارەت بووە، هەدەفی ئەساسی داڕشتنەوەی ئەم یاسایە ئەوەیە كەئەم دوو وەزارەتە جیاكراوەتەوە، مەقتەرەحی ئەخیر لەبەر ئەوەی یاسایی ژمارە (1) ساڵێ ئەوەندە هەردوولا، ئەوە بخرێتە پێشەكیەكەی، ئینجا باسی شتەكانی تر بكرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

باش هاتووە (لكون القانون رقم (1) لسنة 1993 قد خص الجانبين الصحي و الأجتماعى معاً و لكونه لم يعد يتماشى...)، حوكمی ئەوەی نییە، تەنیا صیاغەكەیەتی، ماددە نییە پێش و پاش بخرێت، كەس مولاحەزەی هەیە، فەرموو.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

پڕۆژەكە لەگەڵ دیباجەكەی هەمووی دەخەمە دەنگەوە، كێ لەگەڵیەتی دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون، كێ لەگەڵ نییە، دەستی بەرزبكاتەوە؟ فەرموون، بەكۆی دەنگ قبوڵ كرا زۆر سوپاس، پیرۆزە كە ئینشاالله بەسەركەوتووی دەبێت، وەزارەتی تەندروستی سەركەوتوو دەبێت لەو ئامانج و ئەهدافانەی كە لێرە تەحقیقی دەكات، بۆ باشترین خزمەت بۆ هاووڵاتیان، دڵنیاشم لەوەی كە جەنابی وەزیر لێهاتووە لە بواری پزیشكی و ئیداریش، جەنابی فەرموو، ئەگەر قسەشی هەیە، فەرموو.

بەڕێز د0عبدالرحمن عثمان یونس (د0 زریان)/وەزیری تەندروستی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەکۆتایدا بەڕاستی دەمەوێ سوپاستان بکەم, سوپاسی لیژنەی قانونی ئەنجومەنی وەزیران, لیژنەی قانونی پەرلەمان و لیژنەی تەندروستی پەرلەمان, گشت ئەندامانی پەرلەمان, کە بەڕاستی ئەم پرۆژەیان دەوڵەمەند کرد, بەو ئیقتیراحە چاکانەی کە کردیان, زۆر سوپاسیان دەکەم, زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس, من خاڵی دووەمان هەیە لەبەرنامەی کار, بەردەوام دەبین, جەنابی وەزیر ئێوە دەتوانن هەردووکتان بڕۆن, کاك سعد ئەگەر دەمینێیەوە تۆ حەقت هەیە, ئێوەش حەقتان هەیە بەڵام نەوەك ئیشتان هەبێت,داوا لە لیژنەی پەروەردە دەکەم کە راپۆرتەکەی بخوێنێتەوە, فەرموو.

بەڕێز فتاح عبداللە نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێم وایە ئەکسەریەت رەئیی وایە کە تەئجیل بکرێ, سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فرسەتە, ئاسانە ئینشاالله بەچارەکێك تەواو دەبێ, خاڵی دووەمی بەرنامەی کار (خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پڕۆژەی یاسای هەموارکردنی بڕگەی دووەمی ماددەی 45 لەیاسای خزمەتی مەدەنی ژمارە 24ی ساڵی 1960 ی هەموارکراو و بڕگەی یەکەمی بڕیاری ژمارە 464 لە 1981/4/14), داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەم دەقی پڕۆژەکە بخوێنەوە کە بۆمان هاتووە, دواتر رەئیی و تەقریری لیژنەکان, ئەگەر لیژنەی هاوبەشیان هەبێت باشتر, فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بڕیار

هەموارکردنی دەقی بڕگەی دووەم لەماددەی پەنجا و چوار لەیاسای راژەی شارستانی ژمارە 24 ساڵی 1960 ی هەموارکردن خوارەوە:

ئەوەی سوود لە پشووەکانی قوتابخانە وەرگرتبێ و ئەگەر خزمەتی تەواو بوونی بەهەماهەنگی میلاك یان خانەنیشین بکرێ جگە لە هەردوو حاڵەتی لابردن یان دەست پێ لەکارکێشانەوەی لە نیوەی یەکەم یان دووەمی ساڵی خوێندن ئەوە مووچەکانی پشووی هاوینەی پێ دەدرێ بەمەرجێك لە 180 رۆژ تێپەڕ نەکات.

هەموارکردنی دەقی بڕگەی (1) لە بڕیاری ژمارە 464 لە 1981/4/14 بۆ ئەم دەقەی خوارەوە:

ئەندامانی دەستەی دەرس وتنەوەو فێرکردن کە دەکەونە ژێر حوکمەکانی بڕگە (2) لە ماددەی چل و پێنج لەیاسای راژەی شارستانی ژمارە 24 ساڵی 1960 ی هەموارکراو پاداشتێکیان پێدەدرێ هاوسەنگ